

การศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายจีนเรื่อง *หันเย่* กับฉบับแปลภาษาไทย *คืนหนาว*

นายรัฐกิตติ์ เลิศวิศวะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก

คณะอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

A COMPARATIVE STUDY OF CHINESE NOVEL *HAN YE* AND
ITS THAI TRANSLATION *KUEN NAAO*

Mr. Rattakit Lertvisava

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Chinese
Department of Eastern Languages
Faculty of Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2015
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายจีนเรื่อง หันเย่

กับฉบับแปลภาษาไทย คิ่นหนาว

โดย

นายรัฐกิตติ์ เลิศวิศวะ

สาขาวิชา

ภาษาจีน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร. สืบพงศ์ ช่างบุญชู

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนาน)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. ประพิน มโนมัยวิบูลย์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(อาจารย์ ดร. สืบพงศ์ ช่างบุญชู)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พัทธนี ตั้งยี่นง)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ศศรักษ์ เพชรเชิดชู)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(Professor Zhang Ning)

รัฐกิตติ์ เลิศวิริยะ : การศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายจีนเรื่อง *หันเย่* กับฉบับแปลภาษาไทย *คีนหนาว* (A COMPARATIVE STUDY OF CHINESE NOVEL *HAN YE* AND ITS THAI TRANSLATION *KUEN NAAO*) อ.ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์: อ.ดร.สีบพงศ์ ช้างบุญชู, 132 หน้า.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สองประการ ประการแรกเพื่อศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายจีนเรื่อง *หันเย่* กับฉบับแปลภาษาไทย *คีนหนาว* ประการที่สองเพื่อศึกษาและวิเคราะห์กลวิธีการแปลวรรณกรรมและการปรับบทแปลจากฉบับภาษาจีนเป็นภาษาไทย

วิธีการดำเนินการวิจัย ได้แก่ ศึกษาสำนวนต้นฉบับและสำนวนแปล และเปรียบเทียบสำนวนทั้งสองฉบับดังกล่าว หลังจากนั้น จึงจัดทำรายการข้อแตกต่างและข้อผิดพลาดอันเกิดจากการแปลเป็นสำนวนไทย สุดท้ายจึงวิเคราะห์ข้อแตกต่างและข้อผิดพลาดอันเกิดจากการแปลเป็นสำนวนไทย

ผลการวิจัยพบว่า สำนวนแปลภาษาไทยของนวนิยายเรื่อง *คีนหนาว* มีความคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับภาษาจีนเนื่องจากความแตกต่างด้านการเลือกใช้คำ การเพิ่ม การละ รวมถึงการปรับคำหรือข้อความ โดยมีสาเหตุมาจากวิธีการใช้ภาษาและกลวิธีการแปลของผู้แปล รวมถึงความแตกต่างของบริบททางสังคมและวัฒนธรรมระหว่างจีนกับไทย นอกจากนี้ยังพบการถ่ายทอดตัวบทในรูปแบบอื่นๆ เช่น การถ่ายทอดสำนวนจีนประเภทต่างๆ เช่น สำนวนสุภาพสิต คำพังเพยของจีน ส่วนการถ่ายโวหารภาพพจน์นั้นพบว่ามีหลายวิธีเช่นเดียวกัน ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน สัญลักษณ์ และอติพจน์

ภาควิชา ..... ภาษาตะวันออก ..... ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา ..... ภาษาจีน ..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปริกษา .....

ปีการศึกษา ..... 2558 .....

5580166522: MAJOR CHINESE

KEYWORDS: CHINESE / NOVEL / TRANSLATION / HAN YE / BA JIN

RATTAKIT LERTVISAVA: A COMPARATIVE STUDY OF CHINESE NOVEL *HAN YE* AND ITS THAI TRANSLATION *KUEN NAAO*. ADVISOR: SUEBPONG CHANGBOONCHOO, Ph.D., 132 pp.

There are two main objectives in this research. The first one is to study and compare the Chinese novel, *HAN YE*, with its Thai Translation, *KUEN NAAO*. The second one is to study and analyze literal translation strategies or techniques as well as translation adjustments between the original version and the translated version.

The research methods are divided into three steps. The first step is to study and compare language styles between the original version and the translated version. Next, the research focuses on listing the differences and errors from the translated or Thai version. Finally, all the differences and errors from the translated or Thai version are deliberately analyzed.

The study shows that the translated or Thai version, *KUEN NAAO*, deviated from its original version because of the differences in word choices, including the reductions and the adjustments of words and phrases. The causes of these differences come from word usages and translation strategies of the translator. Besides, other forms of the portrayal of the text are found, which includes various types of Chinese idioms and figurative languages such as simile, metaphor, personification, symbol and hyperbole.

Department: Eastern Languages Student's Signature .....

Field of Study: Chinese Advisor's Signature .....

Academic Year: 2015 .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเอาใจใส่อย่างดีของ อาจารย์ ดร. สืบพงศ์ ช้างบุญชู อาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์พิเศษ ดร. ประพิณ มโนมัย วิบูลย์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. พัทธนี ตั้งยืนยง อาจารย์ ดร. ศศรัภษ์ เพชรเชิดชู กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ Professor Zhang Ning (张宁) ที่เป็นทั้งกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และเป็นทั้งอาจารย์ผู้สอนนิสิตวารรณคดีจีนหลายวิชาในระดับปริญญาโทให้แก่ข้าพเจ้าซึ่งข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งและขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ Professor Hu Qingguo อาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาภาษาศาสตร์จีนหลายวิชาในระดับปริญญาโท และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แพร จิตติพลังศรี ภาควิชาวารรณคดีเปรียบเทียบที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ในรายวิชาทฤษฎีการแปลวรรณกรรมให้แก่ข้าพเจ้า

ขอขอบพระคุณ Professor Wu Xiaodong (吴晓东) แห่งมหาวิทยาลัยปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีนที่สละเวลาให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์และมอบตำราวรรณคดีจีนสมัยใหม่ให้ข้าพเจ้าหลายเล่มโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย

ขอขอบคุณสมาคมตระกูลชื่อแห่งประเทศไทย (泰国徐民宗亲总会) ที่ได้มอบทุนสนับสนุนการทำวิจัยนี้

สุดท้ายขอขอบคุณบิดามารดา พี่ๆและสมาชิกในครอบครัว น้องๆร่วมรุ่น และพี่น้องต่างรุ่นที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการเรียนเป็นอย่างดี การศึกษาครั้งนี้ถือเป็นการเติมเต็มความฝันที่ขาดหายไปในช่วงวัยเยาว์ ถึงแม้ว่าภาษาจีนจะเป็นภาษาที่รักมากที่สุดและวิชาวรรณคดีจีนเป็นวิชาที่หลงใหลมากที่สุดก็ตาม แต่ก็ไม่มีโอกาสได้ศึกษาอย่างต่อเนื่องเพราะเหตุปัจจัยหลากหลายประการ จนมาถึงวันนี้ วันที่มีความพร้อมทั้งในด้านทุนทรัพย์ เวลาและหน้าที่การงาน จึงได้กลับมาตามหาความฝันอีกครั้งหนึ่งในสาขาวิชาและสถาบันการศึกษาที่ใฝ่ฝัน ปริญญาใบนี้จึงถือเป็นของขวัญอันล้ำค่าให้กับชีวิตของตนเอง ความรู้ที่ได้โดยเฉพาะด้านวรรณคดีจีนสามารถเปิดโลกทัศน์ มโนทัศน์ ทำให้เข้าใจโลก เข้าใจชีวิต สังคมและผู้คนมากขึ้น และยังสามารถนำไปปรับใช้ในการทำงานและในชีวิตประจำวันของตนเองได้เป็นอย่างดีอีกด้วย อย่างไรก็ตาม トラバドที่ความรักในภาษาจีนยังไม่จืดจางไป การศึกษาภาษาและวรรณคดีจีนของตนเองก็จะยังคงดำเนินต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	2
1.3 สมมติฐานในการวิจัย.....	2
1.4 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย.....	2
1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.7 เครื่องหมายและสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย.....	3
บทที่ 2 ทฤษฎีการแปลวรรณกรรมจีน.....	5
2.1 ความหมายของการแปล.....	5
2.2 ชนิดของการแปล.....	6
2.2.1 การแปลตรงตามตัวอักษร.....	6
2.2.2 การแปลตามความหมาย.....	6
2.3 การแปลวรรณกรรมจีน.....	7
2.3.1 ประวัติการแปลในจีน.....	8
2.3.2 ทฤษฎีการแปลวรรณกรรมจีน.....	9
บทที่ 3 <i>หันเย่</i> : วรรณกรรมแนวสัจนิยมของปาจิน.....	19
3.1 ประวัติของปาจิน.....	19
3.2 ปาจินกับผลงานเรื่อง <i>หันเย่</i>	22
3.3 เรื่องย่อของ <i>หันเย่</i>	23
3.4 ลักษณะนิสัยของตัวละครเอก.....	24
บทที่ 4 การศึกษาเปรียบเทียบการถ่ายทอดความหมายในระดับคำและระดับข้อความ.....	29
4.1 การถ่ายทอดความหมายในระดับคำ.....	29
4.1.1 การถ่ายทอดตามชนิดของคำ.....	29
4.1.2 การเพิ่มคำ.....	35

4.1.3 การละคำ.....	36
4.1.4 การปรับคำ.....	42
4.1.5 การถ่ายทอดคำตรงตามอักษร.....	48
4.2 การถ่ายทอดความหมายในระดับประโยคหรือข้อความ.....	49
4.2.1 การเพิ่มข้อความ.....	49
4.2.2 การละข้อความ.....	50
4.2.3 การปรับข้อความ.....	55
บทที่ 5 การศึกษาเปรียบเทียบการถ่ายทอดสำนวนและโวหารภาพพจน์.....	62
5.1 การถ่ายทอดสำนวน.....	62
5.2 การถ่ายทอดโวหารภาพพจน์.....	69
5.2.1 การถ่ายทอดอุปมา.....	69
5.2.2 การถ่ายทอดอุปลักษณ์.....	80
5.2.3 การถ่ายทอดบุคลลาธิษฐาน.....	82
5.2.4 การถ่ายทอดสัญลักษณ์.....	84
5.2.5 การถ่ายทอดอติพจน์.....	85
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	88
6.1 สรุปผลการวิจัย.....	88
6.2 ข้อเสนอแนะ.....	93
รายการอ้างอิง.....	94
ภาคผนวก.....	97
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	124

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความเป็นมาของปัญหา

ปาจิน (巴金 Bajin 1904-2005) เป็นนักประพันธ์เด่นและมีชื่อเสียงในวงการวรรณกรรมจีนสมัยใหม่ เขาเกิดเมื่อ ค.ศ.1904 ในครอบครัวชั้นสูงของมณฑลเสฉวน พ่อแม่เสียชีวิตในเวลาไล่เลี่ยกันตั้งแต่เขาอายุได้เพียง 10 ขวบ ปู่ทำหน้าที่หัวหน้าครอบครัวปกครองสมาชิกในบ้านด้วยแนวคิดแบบศักดินาหรือแนวคิดจารีตนิยมล้าหลัง สมาชิกในบ้านต้องเคารพเชื่อฟังผู้อาวุโสอย่างไร้ข้อโต้แย้ง ผู้หญิงหลายคนในครอบครัวถูกกดขี่และถูกบังคับให้แต่งงาน ทำให้ปาจินมีความคิดเป็นขบถต่อครอบครัวมาตั้งแต่วัยเยาว์ ด้วยเหตุดังกล่าว ผลงานนวนิยายส่วนใหญ่ของเขาจึงมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการล่มสลายของครอบครัวแบบศักดินา รวมถึงการต่อต้านแนวคิดจารีตนิยมของคนรุ่นใหม่ ผลงานในระยะแรกที่มีชื่อเสียงโดดเด่นได้แก่ เรื่อง บ้าน (家 Jiā) แต่งขึ้นในปี ค.ศ. 1931 นวนิยายเรื่องนี้ได้สะท้อนแนวคิดครอบครัวแบบศักดินาและการต่อต้านของสมาชิกในครอบครัวได้เป็นอย่างดี ต่อมาเขาได้แต่งนวนิยายเรื่อง ฤดูใบไม้ผลิ (春 Chūn) กับฤดูใบไม้ร่วง (秋 Qiū) ซึ่งเป็นภาคต่อและภาคจบของ บ้าน ส่วนผลงานที่นับว่าโดดเด่นในระยะหลังของเขาคือเรื่อง คินหนาว (寒夜 Hányè) แต่งขึ้นในปลายปี ค.ศ. 1946 ซึ่งเนื้อหาของนวนิยายเรื่องนี้มีความแตกต่างจากผลงานระยะแรกพอสมควร

คินหนาว เป็นนวนิยายแนวโศกนาฏกรรมที่ถ่ายทอดเรื่องราวชีวิตอันแร้นแค้นของหนุ่มสาวปัญญาชนสมัยใหม่คู่หนึ่งซึ่งไร้เดียงสาต่อความรัก ทำให้ต้องพานพบกับอุปสรรคในชีวิตมากมาย ซึ่งอุปสรรคต่างๆดังกล่าวเกิดขึ้นจากแม่ของตัวละครเอกที่รักลูกชายของตนเองมากเกินไปเกินความพอดี และชิงชังหน้าลูกสะใภ้อย่างสุดประมาณ ตัวละครเอกของเรื่องจึงตกอยู่ภายใต้สภาวะของความขัดแย้ง เขายืนอยู่ตรงทางแยกที่อาจจำเป็นต้องตัดสินใจเลือกเมื่อเวลานั้นมาถึง แต่แรงกดดันทางเศรษฐกิจที่หนักหน่วง ผนวกกับแรงบีบบังคับทางจิตใจที่สะสมมาอย่างต่อเนื่อง สุดท้ายทุกอย่างเหลือทิ้งไว้แค่เพียงร่างไร้วิญญาณ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเปรียบเทียบการแปลนวนิยายเรื่อง คินหนาว ของปาจิน กับฉบับแปลภาษาไทยของนที อรุโณทัยซึ่งมีเพียงสำนวนเดียว เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อแตกต่างในการใช้ภาษาในระดับคำ ประโยค สำนวนโวหาร และกลวิธีการใช้ภาพพจน์ของต้นฉบับกับฉบับแปลว่ามีความเหมือนหรือความแตกต่างกันอย่างไร โดยนำ

ทฤษฎีการแปลวรรณกรรมจีนของนักประพันธ์สมัยใหม่ที่มีชื่อเสียงของจีนหลายท่าน เช่น ทฤษฎีการแปลวรรณกรรมของหลินชู่ (林纾 Lín Shū), หลู่ซุน (鲁迅 Lǔ Xùn) หรือหลินหยู่ถั่ง (林语堂 Lín Yǔ Táng) ฯลฯ มาใช้ในการวิเคราะห์รูปแบบการแปลนวนิยายเป็นภาษาไทย ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงข้อแตกต่างหรือความคลาดเคลื่อนระหว่างต้นฉบับภาษาจีนกับสำนวนแปลภาษาไทยซึ่งความแตกต่างหรือความคลาดเคลื่อนดังกล่าวอาจจะไม่ได้เกิดขึ้นจากความผิดพลาด แต่ผู้แปลอาจต้องการเพิ่มอรรถรสให้แก่นวนิยายฉบับแปลมากยิ่งขึ้นก็เป็นได้ ทั้งนี้เนื่องจากการแปลวรรณกรรมเปรียบเสมือนการสร้างสรรคงานศิลปะชนิดหนึ่งที่ผู้แปลค่อนข้างมีอิสระในการตัดสินใจสามารถเพิ่มเติม ตัดทอน หรือแม้กระทั่งเปลี่ยนแปลงเนื้อหาบางส่วนให้สอดคล้องกับบริบทเชิงโครงสร้างทางภาษา สังคมและวัฒนธรรมของประเทศปลายทาง โดยยังคงรักษาเนื้อหาและใจความสำคัญของต้นฉบับเอาไว้ได้

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. ศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายจีนเรื่อง *หันเย่* กับฉบับแปลภาษาไทย *คืนหนาว*
2. ศึกษาและวิเคราะห์กลวิธีการแปลวรรณกรรมหรือเทคนิคการแปลวรรณกรรม และการปรับบทแปลจากฉบับภาษาจีนเป็นภาษาไทย

1.3 สมมติฐานในการวิจัย

1. สำนวนแปลภาษาไทยของนวนิยายเรื่อง *คืนหนาว* มีความคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับภาษาจีนเนื่องจากความแตกต่างด้านการเลือกใช้คำ การลด การเพิ่ม รวมถึงการละคำหรือข้อความ
2. สาเหตุของความแตกต่างระหว่างฉบับภาษาจีนและภาษาไทยนั้นมาจากกลวิธีการใช้ภาษาและเทคนิคการแปลของผู้แปลรวมถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างจีนและไทย

1.4 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

1. หนังสือเรื่อง *รวมนวนิยายของปาจิน* 《巴金小说精编》 Bājīn Xiǎoshuō Jīngbiān โดย หลี่เสี่ยวหลิน (李小林) ของสำนักพิมพ์เจ้อเจียงเหวินอี้ (浙江文艺) ตีพิมพ์ในปี ค.ศ.1996

2. คึนหนาว ฉบับภาษาไทย พิมพ์โดยสำนักพิมพ์ปิยะสาส์น พิมพ์ครั้งที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2525 จำนวน 392 หน้า

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาสำนวนต้นฉบับและสำนวนแปล และเปรียบเทียบสำนวนทั้งสองฉบับดังกล่าว
2. จัดทำรายการข้อแตกต่างและข้อผิดพลาดอันเกิดจากการแปลเป็นสำนวนไทย
3. วิเคราะห์ข้อแตกต่างและข้อผิดพลาดอันเกิดจากการแปลเป็นสำนวนไทย
4. ดำเนินการศึกษาค้นคว้าวิจัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับการแปลวรรณกรรม การปรับบทแปล และการแก้ปัญหาในการแปลซึ่งอาจเป็นแนวทางให้แก่ผู้สนใจศึกษาการแปลวรรณกรรมจากต้นฉบับภาษาจีนเป็นภาษาไทย
2. ทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมจีนที่สอดแทรกอยู่ในนวนิยายเรื่อง คึนหนาว
3. ทำให้นวนิยายเรื่อง คึนหนาว และผู้ประพันธ์ (ปาจิน) เป็นที่รู้จักมากขึ้นในวงการศึกษาวรรณกรรมจีนในประเทศไทย

1.7 เครื่องหมายและสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

ชื่อคนและชื่อสถานที่ในเรื่องจะยึดต้นฉบับภาษาจีนเป็นหลัก โดยจะถอดเสียงอ่านเป็นภาษาจีนกลางตามระบบ 汉语拼音 (Hànyǔ Pīnyīn) ซึ่งเป็นระบบสัทอักษรที่ใช้เป็นทางการในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และการทับศัพท์จากระบบดังกล่าวเป็นภาษาไทยนั้น ผู้วิจัยกำหนดใช้ หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนและภาษาฮินดี ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2550 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สัทอักษรแทนเสียงพยัญชนะ ได้แก่

b (ป)	p (ผ,พ)	m (ม)	f (ฝ,ฟ)	d (ต)	t (ถ,ท)	n (น)	l (ล)
z (จ)	c (ช,ฉ)	s (ส,ซ)	zh (จ)	ch (ช,ฉ)	sh (ฉ,ช)	r (ร)	j (จ)
q (ช,ฉ)	x (ซ,ส)	g (ก)	k (ข,ค)	h (ห,ฮ)	ng (ง)	y (ย)	w (ว)

สัทอักษรแทนเสียงสระ แบ่งออกเป็น

(1) สัทอักษรแทนเสียงสระเดี่ยว ได้แก่

a (อะ,อา)   o (โอ)   e (เออ)   I (อี)

u (อุ)   u (อวี)   er(เออร์)

(2) สัทอักษรแทนเสียงสระผสม ได้แก่

ai (ไอ, आय)   ei (-ยี่)   ao (เอา, आव)   ou (โ-ว)

ia (เอีย)   ie (เอีย)   io (อี+โอ)   ua (-วา)

uo (อัว)   üe (เอว)   ua (อวา)

iao (เอียว)   iou (อี+โอ+อุ)   uai (ไ-ว,-วาย)   uei (อุ+เอ+อี)

เครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์ 4 เสียงในภาษาจีนกลาง

- เสียงหนึ่ง (ออกเสียงคล้ายเสียงสามัญในภาษาไทย)
- ˊ เสียงสอง (ออกเสียงใกล้เคียงกับเสียงจัตวาในภาษาไทย)
- ˇ เสียงสาม (ออกเสียงไม่ใกล้เคียงกับวรรณยุกต์ไทยเสียงใดเลย โดยจะออกเสียงต่ำในตอนแรก แล้วจะผันเป็นเสียงสูงในตอนท้าย)
- ˋ เสียงสี่ (ออกเสียงใกล้เคียงกับเสียงโทในภาษาไทย)

บทที่ 2

ทฤษฎีการแปลวรรณกรรมจีน

การศึกษาการแปลวรรณกรรมได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง นักวิชาการและนักประพันธ์ทั้งชาวตะวันตกและตะวันออกต่างให้คำนิยามและสร้างทฤษฎีต่างๆไว้มากมาย ในบทนี้ผู้วิจัยจะเน้นงานศึกษาวิจัยของนักประพันธ์จีนโดยเฉพาะนักประพันธ์จีนสมัยใหม่ที่เสนอมุมมองและความคิดด้านการแปลวรรณกรรมจนพัฒนาเป็นทฤษฎีการแปลวรรณกรรมจีนสามารถแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วนได้แก่ ความหมายของการแปล ชนิดของการแปล และทฤษฎีการแปลวรรณกรรมจีนที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายของการแปล

การแปลเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของการใช้ภาษา มนุษย์คุ้นเคยกับการแปลมาตั้งแต่สมัยโบราณโดยมีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน เช่น การติดต่อสื่อสาร การเผยแพร่ความรู้ทางศาสนา หรือการถ่ายทอดวิทยาการต่างๆ เป็นต้น นักวิชาการนิยามความหมายของการแปลไว้หลากหลาย ยกตัวอย่างเช่น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า “แปล” ซึ่งเป็นคำกริยาไว้สองความหมายคือ การถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่ง หรือการทำให้เข้าใจความหมาย

ยูจิน ไนดา (Nida, 1964: 3) นักแปลและผู้เชี่ยวชาญทฤษฎีการแปลชาวอเมริกัน กล่าวว่า การแปลคือการถ่ายทอดความหมาย (Meaning) และรูปแบบ (Form) ของข้อความจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง ไนดาเป็นนักทฤษฎีการแปลของกลุ่มที่พูดถึงการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสังคมภายใต้บริบทของวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ทำให้เขาได้รับการจัดให้อยู่ในกลุ่มนักภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguist) ความผสมผสานดังกล่าวทำให้ผลงานของเขาได้รับการอ้างอิงอย่างกว้างขวางในการศึกษาการแปล

แคทฟอร์ด (Catford, 1965: 5) กล่าวว่า การแปลเป็นกระบวนการที่ทำต่อภาษา โดยการเอาข้อความที่เขียนด้วยภาษาหนึ่งไปแทนที่ข้อความที่เขียนด้วยอีกภาษาหนึ่ง เนื่องจากภาษาแต่ละภาษามีลักษณะพิเศษของตนเอง การแปลจึงเป็นเพียงการแปลความหมายเทียบเคียงเท่านั้น ไม่สามารถทำให้ความหมายตรงกันทุกประการ

นิวมาร์ค (Newmark, 1988: 12) กล่าวว่า การแปลคือความพยายามที่จะนำคำหรือข้อความจากภาษาหนึ่งไปแทนที่อีกภาษาหนึ่ง การกระทำดังกล่าวอาจทำให้เกิดการสูญเสียความหมายไปบางส่วนเรียกว่าความหมายขาดหรือการให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน (Under-translation) ในทางตรงกันข้ามอาจทำให้เกิดการแปลเกินหรือการให้ข้อมูลรายละเอียดมากกว่าต้นฉบับ (Over-translation)

2.2 ชนิดของการแปล

โดยทั่วไป การแปลอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิดคือ

2.2.1 การแปลตรงตามตัวอักษร หรือการแปลแบบคำต่อคำ (Literal Translation)

คือการแปลที่พยายามรักษาความหมายและโครงสร้างทางภาษาของภาษาต้นทางไว้ให้ได้มากที่สุด แต่อาจมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของภาษาและการใช้คำอยู่บ้างเพื่อให้ตรงตามหลักภาษาของภาษาปลายทาง เราอาจเรียกการแปลในลักษณะนี้ได้ว่าเป็นการแปลโดยเน้นที่การรักษาภาษาต้นฉบับ (Source Language Emphasis) (มณีรัตน์ สวัสดิวัตน์ ณ อยุธยา, 2548: 35) การแปลแบบนี้เป็นการแปลแบบดั้งเดิมหรือแบบจารีต ผลที่เกิดขึ้นจากการมุ่งถอดความหมายของคำจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่งโดยไม่คำนึงถึงเนื้อหาสาระที่ต้องการสื่ออาจทำให้บทแปลไม่เป็นธรรมชาติ ไม่สละสลวยและอาจก่อให้เกิดอุปสรรคต่อความเข้าใจของผู้อ่านได้ การแปลลักษณะนี้เน้นใช้กับนักวิชาการหรือกลุ่มอาชีพเฉพาะทางที่ต้องการความถูกต้องของสาระข้อเท็จจริงเพื่อจุดประสงค์ในการศึกษาค้นคว้าหรือนำไปปฏิบัติ เช่น การแปลขั้นตอนการทดลอง รายงานหรือเอกสารราชการ กฎหมายและสนธิสัญญาระหว่างประเทศ เป็นต้น

2.2.2 การแปลตามความหมาย (Meaning) หรือการแปลแบบสรุปความ (Free Translation)

คือการแปลที่ไม่ได้มุ่งรักษาโครงสร้างหรือรูปแบบของต้นฉบับอย่างเคร่งครัด ไม่พยายามเก็บคำ มีการขยายความ ละความหรือตัดทอน เปลี่ยนแปลงรูปคำหรือไวยากรณ์ หรือเป็นการแปลที่เน้นความเข้าใจของผู้อ่านในภาษาแปล (Target Language Emphasis) เรียกชื่อการแปลชนิดนี้ว่าเป็น Idiomatic Translation คือการถ่ายทอดความหมายจากภาษาต้นฉบับไปสู่ภาษาปลายทางที่เป็นธรรมชาติมากที่สุด งานแปลประเภทนี้จะต้องมีคุณสมบัติครบทั้ง 3 ประการ ได้แก่

1. ความเป็นธรรมชาติของภาษาแปล
2. โครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษาแปล
3. การเลือกใช้คำในภาษาแปล

การแปลประเภทนี้จะไม่เหลือร่องรอยต้นฉบับไว้เลย เมื่ออ่านแล้วจะไม่เกิดความรู้สึกว่าอ่านงานแปล แต่เหมือนอ่านงานเขียนภาษาของตนเองมากกว่า จึงมักนิยมใช้กับเรื่องที่ไม่จำเป็นต้องรักษาความถูกต้องของต้นฉบับ ผู้แปลอาจแปลที่ละย่อหน้า โดยก่อนลงมือแปล ผู้แปลอาจทำความเข้าใจกับเนื้อหา วิธีคิด ภูมิหลัง จุดมุ่งหมายของผู้เขียน และสิ่งต่างๆที่อาจจะไว้ในฐานที่เข้าใจ เมื่อได้เนื้อหาหลักตามต้นฉบับแล้ว ผู้แปลอาจนำมาเรียบเรียงใหม่ ตัวอย่างของการแปลลักษณะนี้คือการแปลวรรณกรรมประเภทต่างๆ เช่นนิทาน เรื่องสั้น นวนิยาย เป็นต้น

2.3 การแปลวรรณกรรมจีน

การแปลวรรณกรรมคือการแปลประเภทหนึ่ง นอกจากความรู้ด้านภาษาแล้ว ผู้แปลยังต้องมีความรู้ด้านเนื้อหา ความรู้ด้านเนื้อหานั้นมิใช่เจาะจงแต่เนื้อหาที่จะแปลเท่านั้น แต่หมายถึงความรู้อื่นๆที่อยู่นอกตัวบทวรรณกรรม ได้แก่ กลวิธีการประพันธ์ บริบททางสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับนักประพันธ์และบริบททางสังคมและวัฒนธรรมในยุคที่นักประพันธ์มีชีวิตอยู่ จึงจะสามารถถ่ายทอดความหมายไปพร้อมๆกับแนวคิด ค่านิยมต่างๆได้อย่างถูกต้อง วัลยา (2557) กล่าวว่าสิ่งที่การแปลวรรณกรรมแตกต่างจากการแปลชนิดอื่น คือ “ภาษาวรรณคดี” เช่น การใช้สำนวนโวหาร การใช้คำอุปมาอุปไมย การเล่นคำ เป็นต้น นักแปลต้องรู้ลีลาของนักประพันธ์ มีคลังคำศัพท์ที่จะใช้แปลเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกออกมาได้อย่างชัดเจนที่สุด ผู้แปลต้องอาศัยประสบการณ์ชีวิตส่วนตัว ประสบการณ์การอ่านความรู้ในเรื่องเดียวกัน ตลอดจนต้องตระหนักอยู่เสมอว่าตนเองกำลังทำงานสร้างสรรค์อยู่ชนิดหนึ่ง ถ้าเป็นวรรณกรรมที่เขียนขึ้นในยุคเก่า ภาษาไทยที่จะใช้แปลควรเป็นภาษาในยุคเก่าด้วย แต่ต้องอยู่ในระดับที่นักอ่านปัจจุบันสามารถเข้าใจได้ด้วย และถ้าเป็นการแปลวรรณกรรมท้องถิ่น ผู้แปลจะต้องเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นๆด้วย ถึงแม้ว่าการแปลวรรณกรรมจัดเป็นงานสร้างสรรค์ประเภทหนึ่งก็ตาม แต่ผู้แปลยังต้องรักษาโครงเรื่อง เหตุจูงใจ แก่นเรื่องและโครงสร้างของเรื่องเอาไว้เพื่อให้ภาษาที่แปลใหม่กระทบกระเทือนการถ่ายทอดความหมายของภาษาเดิมน้อยที่สุด

2.3.1 ประวัติการแปลในจีน

ในด้านประวัติศาสตร์ ประเทศจีนมีความเกี่ยวข้องกับการแปลมาอย่างยาวนาน เริ่มตั้งแต่ระยะแรกที่พุทธศาสนาได้เผยแผ่เข้าสู่ประเทศจีนในคริสต์ศตวรรษที่ 2 พระภิกษุจำนวนมากที่ออกเดินทางแสวงบุญตามเส้นทางแพรไหมและนำคัมภีร์จากเอเชียกลางกลับสู่ประเทศจีนทำให้เกิดการแปลคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา พระภิกษุนามเต้าอัน (道安 ค.ศ. 312-385) แห่งราชวงศ์จิ้นตะวันออกมีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นผู้แปล รวบรวมคัมภีร์พุทธศาสนาออกมาเป็นภาษาจีนเป็นฉบับแรก นอกจากนี้ยังเป็นหัวหน้าการแปลคัมภีร์ทางพุทธศาสนาอีกด้วย ต่อมาในสมัยราชวงศ์ถัง (ค.ศ.618-906) นอกจากงานด้านวรรณคดีจะเจริญรุ่งเรืองสูงสุดแล้ว งานแปลคัมภีร์ยังรุ่งเรืองถึงขีดสุดด้วยเช่นกัน พระภิกษุนามเสวียนจาง (玄奘 ค.ศ. 600-664) หรือที่คนไทยรู้จักในนาม พระถังซำจั๋ง ได้เดินทางไปยังอินเดียและนำคัมภีร์กลับมายังจีนจำนวน 657 เล่ม หลังจากนั้นท่านได้อุทิศตนให้กับการแปลคัมภีร์อย่างเต็มที่และยังทำงานเป็นหัวหน้านักแปลที่เมืองฉางอานด้วย เนื่องจากท่านมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับภาษาสันสกฤตและภาษาจีนที่ดีมาก ทำให้คัมภีร์ที่แปลออกมามีความสละสลวยอย่างมาก ต่อมาในคริสต์ศตวรรษที่ 17 ซึ่งตรงกับราชวงศ์หมิงของจีน เมื่อบรรดามิชชันนารีเข้ามาเผยแผ่คริสต์ศาสนา โดยเฉพาะพวกเยซูอิต (Jesuit) กิจกรรมทางการแปลกลับคึกคักขึ้นอีกครั้งโดยเฉพาะการแปลพระคัมภีร์ไบเบิลเป็นภาษาจีน กิจกรรมการแปลในช่วงเวลาดังกล่าวไม่ได้จำกัดเพื่อวัตถุประสงค์ทางศาสนาเท่านั้น หากแต่ยังมีความพยายามแปลความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแขนงต่างๆของตะวันตกเป็นภาษาจีน เช่น ดาราศาสตร์ คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมีและชีววิทยา เป็นต้น นักแปลในยุคนั้นนอกจากหมอสอนศาสนาแล้ว ยังมีนักวิทยาศาสตร์และเจ้าหน้าที่ของรัฐคุณประโยชน์ของการแปลคือทำให้จีนเปิดรับวิทยาการจากชาติตะวันตก และยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของจีนอีกด้วย ในระยะที่ 3 คือช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 เมื่อจีนได้ตระหนักถึงภัยคุกคามจากชาติตะวันตก ทำให้ปัญญาชนจีนในสมัยนั้นสนใจใคร่รู้ในวิทยาการตะวันตก (西学) จึงทำให้เกิดการแปลตำราจากชาติตะวันตกเป็นจำนวนมาก ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ รวมถึงวรรณกรรมตะวันตก คลื่นลูกใหม่ของการแปลได้หลั่งไหลตาโถมเข้าสู่จีนในยุคนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากบรรดานักประพันธ์สมัยใหม่ของจีน (หวางหงอั้น 王宏印, 2003: 35-40)

2.3.2 ทฤษฎีการแปลวรรณกรรมจีน

ในอดีต ประเทศจีนไม่มีทฤษฎีการแปลเป็นของตนเอง ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาทฤษฎีของประเทศตะวันตกแล้วนำมาประยุกต์ให้เข้ากับบริบทของตนเอง หากพูดถึงทฤษฎีการแปลวรรณกรรมแล้ว นักประพันธ์จีนสมัยใหม่ที่ได้รับการศึกษาจากตะวันตกเช่น ยุโรป สหรัฐอเมริกา หรือประเทศอื่นอย่างเช่น ญี่ปุ่น จะนำเอาทฤษฎีการแปลของต่างประเทศเข้ามาปรับใช้กับภาษาสังคมและวัฒนธรรมจีน บางครั้งทฤษฎีดังกล่าวอาจเกิดขึ้นจากเทคนิคการแปลเฉพาะบุคคล อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาข้อมูลพบว่ามีนักประพันธ์จีนสมัยใหม่ 4 ท่านที่มีบทบาทสำคัญต่อการแปลวรรณกรรมและได้นำเสนอทฤษฎีการแปลวรรณกรรมจีนไว้ได้อย่างน่าสนใจได้แก่ หลินชู่ (林纾) หลู่ซุน (鲁迅) หลินหยู่ถิง (林语堂) และกัวมั่วรุ่ (郭沫若)

(1) ทฤษฎีการแปลของหลินชู่

หลินชู่ (林纾) เป็นทั้งนักประพันธ์และนักแปลที่มีชื่อเสียงโด่งดังของจีนในปลายราชวงศ์ชิงถึงต้นสมัยปฏิวัติ แม้ว่าเขาเองจะไม่รู้ภาษาต่างประเทศเลย แต่เขาได้มีโอกาสร่วมงานกับล่ามหลายๆภาษา ทำให้เขามีผลงานแปลวรรณกรรมตะวันตกถึง 180 เรื่อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการแปลนวนิยายของประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส รัสเซีย สวิสเซอร์แลนด์ เบลเยียม สเปนและนอร์เวย์ เป็นต้น มาเป็นภาษาจีนคลาสสิก ผลงานแปลเรื่องเด่นของเขาได้แก่ *David Copperfield* by Charles Dickens (ชื่อเรื่องภาษาจีน 《块肉余生记》 ในปี 1908) *The Old Curiosity Shop* by Charles Dickens (ชื่อเรื่องภาษาจีน 《孝女耐儿传》 ในปี 1907) *Uncle Tom's Cabin* by Harriet Beecher Stowe (ชื่อเรื่องภาษาจีน 《黑奴吁天录》 ในปี 1901) และ *Don Quixote* by Miguel de Cervants (ชื่อเรื่องภาษาจีน 《魔侠传》 ในปี 1922) (หลี่ซางเป้า 黎昌抱 และ เซ่าปิ่น 邵斌, 2013: 33-34)

หลินชู่เริ่มต้นอาชีพแปลเมื่อเขาอายุประมาณ 45 ปี และประกอบอาชีพนี้ไปจนกระทั่งเขาเสียชีวิต สามารถแบ่งผลงานแปลของเขาออกได้เป็น 2 ช่วงเวลา คือผลงานแปลช่วงก่อนปี ค.ศ.1913 ผลงานช่วงนี้ของเขานับว่าสดใส มีชีวิตชีวา แต่หลังจากปี ค.ศ.1913 เป็นต้นมาความสามารถในการแปลของเขากลับค่อยๆลดลงทีละน้อย งานแปลค่อนข้างน่าเบื่อและไร้สีสัน ทำให้ผู้อ่านเบื่อหน่าย ผลงานแปลในระยะนี้ของเขาได้แก่เรื่อง *Don Quixote* ของ Cervants และ *Lettres Persanes* ของ Montesquieu ฯลฯ งานเขียนของ Cervants ซึ่งเต็มไปด้วยสีสัน

แห่งชีวิต เมื่อมาเปรียบเทียบกับงานแปลตาย (Deadening translation) ของหลินชูก่อให้เกิดความแตกต่างอย่างน่าตกใจ

กลวิธี (Method) การแปลวรรณกรรมของเขาแบ่งได้ 4 ประเภท ได้แก่

วิธีที่ 1 การละความ (Omission) คือการละที่จะไม่แปลเนื้อหาบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาสนา การเมือง หรือประเด็นที่อ่อนไหวอื่นๆ เช่น การละที่จะไม่แปลเนื้อหาบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ในเรื่อง กระโจมของลุงทอม (Uncle Tom's Cabin)

วิธีที่ 2 การเสริมความ (Addition) คือการเพิ่มคำอธิบายหรือคำจำกัดความของสำนวนต้นฉบับ เช่น คำว่า “ฮันนีมูน” (Honeymoon) ทั้งนี้เนื่องจากจีนไม่มีธรรมเนียมการดื่มน้ำผึ้งพระจันทร์ภายหลังการสมรส หรือตัวอย่าง ตอนที่ 17 ของนวนิยายเรื่อง *Nicholas Nickleby* ของ Charles Dickens

Ms.Knag หัวหน้าพนักงานขายในร้านทำหมวกแห่งหนึ่ง เธอถูกวิพากษ์วิจารณ์จากลูกค้ารายหนึ่งว่าเธอเป็น “วัตถุโบราณ” เธอจึงโมโหสุดขีด เธอกลับมาที่ห้องทำงานพร้อมกับระเบิดอารมณ์ป่นอิจฉาใส่เคทซึ่งอ่อนเยาว์และน่ารักกว่าเธอ

บทแปลของหลินชู (แปลกลับเป็นภาษาอังกฤษ)

Knag.... Began by laughing out loud and ended up crying in a sort of sing-song tone. “Alas!” she said. “I have been here fifteen years and everybody in this establishment respects me as a most honored flower”—so chanting, she stamped her left foot, exclaiming “Alas, my Heaven!” Then, stamping her right foot, she exclaimed,

“Alas, my Heaven!” In all these fifteen years, I have not once been an object of contempt. To think that this saucy vixen should have got ahead of me and humiliated me, it is enough to rack my heart!”

ข้อความต้นฉบับของ Charles Dickens

Miss Knag laughed, and after that, cried. “For fifteen years,” exclaimed Miss Knag, sobbing in a most affecting manner, “for fifteen years have I been a credit and ornament of this room and the one upstairs. Thanks God,” said Miss Knag, stamping first her right foot and then her left with remarkable energy, “I have never in all that time, till now, been exposed to the arts, the vile arts of a creature, who disgraces us

with all her proceedings, and make proper people blush for themselves, But I feel it, I do feel it, although I am disgusted (Kao, 2004: 108)

วลี crying in a sort of sing-song tone เป็นการเพิ่ม (addition) ของผู้แปลเอง โดยที่ไม่ใช่เป็นความเข้าใจผิดหรือการบิดเบือนเนื้อหาของผู้ช่วยของเขาแต่อย่างใด แต่เขาต้องการเสริมอารมณ์ของตัวละครและสถานการณ์ ถึงแม้ว่านักวิจารณ์และนักประวัติศาสตร์คดีจะยอมรับความสามารถในการสื่อสารของหลินซูในสไตล์ตลกของ Dickens แต่เขามักจะแต่งบทตลกขึ้นมาเองซึ่งไม่ตรงตามอารมณ์ขันตามแบบฉบับของ Dickens

วิธีที่ 3 การเปลี่ยนแปลงความ (Alteration) คือการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาต้นฉบับเนื่องมาจากสภาพแวดล้อม ภูมิประเทศที่แตกต่างกัน ตัวอย่างบทตัดตอนจากต้นฉบับเรื่องกระท่อมของลุงทอม (Uncle Tom's Cabin) ของ แฮเรียต บีชเชอร์ สโตว์ (Harriet Beecher Stowe)

The Slanting light of the setting sun quivers on the sea-like expanse of the river; the shivery canes, and the tall, dark cypress, hung with wreaths of dark, funeral moss, glow in the golden ray.

ฉบับแปลภาษาจีน คือ 日脚斜穿云罅而出，直射江上芦港。芦叶倒影，万绿荡漾于风漪之内，景物奇丽，江光如拭。

ในสำนวนแปลมีการปรับเปลี่ยนชื่อต้นไม้จากต้นไซเปรส เป็นต้นลู่ (芦) หรือพรรณไม้ประเภทกก เพื่อให้เข้ากับภูมิทัศน์แบบจีน

วิธีที่ 4 การปรับเนื้อหา (Adaptation) คือการปรับเนื้อหาของต้นฉบับให้เข้ากับสังคม ศักดินาแบบจีน ตัวอย่างบทตัดตอนจากต้นฉบับนวนิยายเรื่องเดวิด คอปเปอร์ฟีลด์ (David Copperfield) ของชาร์ล ดิกเค้น (Charles Dickens)

On which Mr. Micawber delivered an eulogium on Mrs. Micawber's character, and said she had ever been his guide, philosopher, and friend .....

ความหมายตามต้นฉบับหมายถึง Mr. Micawber กล่าวสดุดีภรรยาของเขา คือ Mrs. Micawber ว่าเธอเป็นทั้งผู้นำ เป็นทั้งนักคิดและเป็นทั้งเพื่อน

ฉบับแปลภาษาจีน คือ 密考泊遂历称其妻嘉言行，为世贤女，能相夫教子，共处患难，……………

ความหมายในสำนวนแปลมีการปรับเนื้อหาว่า Mrs. Micawber เป็นกุลสตรี พรณิบัติสามีและเลี้ยงดูบุตรได้เป็นอย่างดี เนื่องจากสังคมจีนสมัยนั้นมีได้ยกย่องสตรีให้มีฐานะเทียบเท่ากับบุรุษ การที่สตรีจะขึ้นมาเป็นผู้นำ นักคิด และเพื่อนเทียบเท่าเพศชายจึงเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ ดังนั้น หลินชู่จึงมีการปรับบทแปลให้เข้ากับบริบทของสังคมจีนในสมัยนั้นแทน (หันหงู่ 韩洪举, 2005: 110-120)

ในมุมมองของการแปลความหมาย เราอาจเรียกกลวิธีการแปลของหลินชู่เป็นการนำเสนอที่ผิดพลาด (Misrepresentation) ได้ ถึงแม้ว่าการเสริมความหรือการปรับเนื้อหาจะทำให้ดูดีเด่นเพียงใดก็ตาม เพราะถือว่าได้เปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของบทประพันธ์เดิม ยังไม่รวมถึงการเสริมความหรือการปรับเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมของเขากอีก ในกรณีตัวอย่างที่ 1 นั้น การร้องไห้แบบทำนองเพลงของ Ms. Knag นั้นเป็นสิ่งที่ควรตั้งคำถามว่ามันคืออะไร เพราะถ้าเธอเพียงแต่ร้องไห้เพื่อตบตาคนดูนั้น เธอก็จะสูญเสียความน่าเชื่อถือต่อสายตาเพื่อนร่วมงานและต่อปรปักษ์ที่ไร้เดียงสาของเธอ บทวิจารณ์ของหลี่จื้อ (李贽)¹ ในฉากทดสอบของ The Story of the Lute (琵琶记) เขียนไว้ว่า ถ้าใส่อารมณ์จนเกินพอดีจะไม่สมจริง

เมื่อเกิดการนำเสนอที่ผิดพลาด ผู้คนทั่วไปมักแสดงความเห็นอกเห็นใจเนื่องจากหลินชู่ไม่รู้ภาษาต่างประเทศแต่กลับตำหนิผู้ช่วยของเขาอย่างรุนแรง อย่างไรก็ตาม นักวิชาการอย่างเจียนจงชู่ (钱钟书) เห็นว่าไม่ควรไปตำหนิผู้ช่วยของเขา แต่การนำเสนอที่ผิดพลาดเช่นนี้อาจเป็นความจงใจของหลินชู่ หรืออาจเป็นเพราะความเร่งรีบโดยขาดการคิดอย่างละเอียดรอบคอบจึงทำให้เกิดปัญหาความคลาดเคลื่อนกับเนื้อหาต้นฉบับ ด้วยเหตุนี้ หลินชู่จึงมีชื่อเสียงของการแปลเชิงลบที่เรียกว่าการแปลแบบบิดเบือน (Distorted Translation หรือ 歪译) (Kao, 2004: 113)

อย่างไรก็ตาม การแปลวรรณกรรมของหลินชู่ก่อให้เกิดคุณูปการ 2 ประการสำคัญให้แก่ประเทศจีน กล่าวคือ ประการที่หนึ่ง ทำให้คนจีนตระหนักถึงคุณค่าของนวนิยาย จากที่เคยมองว่า นวนิยายเป็นเพียงสื่อบันเทิงประเภทหนึ่งของคนชั้นล่าง และไม่ทรงคุณค่าพอที่จะนำมาเปรียบเทียบกับวรรณคดีได้ แต่ในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 นักคิดชั้นนำของจีนต่างตระหนักถึง

¹ หลี่จื้อ (李贽 ค.ศ.1527-1602) เป็นนักคิดและนักทำลายความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี (iconoclast) ที่โดดเด่นในศตวรรษที่ 16 และส่งเสริมวรรณกรรมยอดนิยมโดยการแก้ไขและวิจารณ์บทละคร เช่นเรื่อง Pipa ji (The Story of the Lute) ฯลฯ

ความสำคัญของนวนิยายในฐานะที่เป็นสื่อของการโฆษณาชวนเชื่อทางการเมือง หรือเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งในการปฏิรูปสังคมและการศึกษา ประการที่สอง เนื่องจากหลินชู่แปดวรรณกรรมตะวันตกจำนวนมากทำให้ชาวจีนในสมัยนั้นได้เปิดโลกทัศน์และรับรู้เรื่องราวของอีกซีกโลกหนึ่งอย่างเช่น ทวีปยุโรปและอเมริกาผ่านทางวรรณกรรมซึ่งมีคุณค่าทางวรรณศิลป์ไม่ด้อยไปกว่าวรรณคดีจีนเลย พวกเขาเริ่มเรียนรู้ว่างานของเชคสเปียร์ไม่ได้ยิ่งหย่อนไปกว่างานเขียนของซือหม่าเชียนเลย ดังนั้น นักคิดและคนรุ่นใหม่จึงเริ่มลอคคิตที่มีต่อวรรณกรรมตะวันตกและตระหนักถึงคุณค่าที่แท้จริงของวรรณกรรมเหล่านั้น (หลีซางเป้า 黎昌抱 และ เซ่าปิ่น 邵斌, 2013: 40-41)

(2) ทฤษฎีการแปลของหลู่ซู่หนัน

หลู่ซู่หนัน (鲁迅) คือนามปากกาของโจวซู่เหริน (周树人) หนึ่งในนักประพันธ์ที่ยิ่งใหญ่ในศตวรรษที่ 20 ของจีน เป็นผู้ก่อตั้งวรรณกรรมภาษาพูดสมัยใหม่ เขาเป็นทั้งนักเขียนเรื่องสั้น บรรณาธิการ นักแปล นักวิจารณ์ และนักเขียนเรียงความ ในด้านการแปล เขาผลิตงานแปลเรื่องสั้นของยุโรปตะวันออกและรัสเซีย จำนวนมากกว่า 200 เรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากงานแปลเรื่องสั้นของรัสเซีย เขาชื่นชอบผลงานของ Nikolai Gogol เป็นพิเศษ ได้แปลเรื่อง *Dead Souls* รวมถึงงานอื่นๆอีกมากมาย เช่น ความเรียงร้อยแก้ว แต่ผลงานแปลของเขาไม่ได้รับความสนใจจากมหาชนมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับผลงานด้านวรรณกรรมของเขา (เสาวภาคย์ วัลลคณากุล และจำวโส่วฮุย, 2552: 17-19)

หลู่ซู่หนันได้เสนอกลวิธีการแปลวรรณกรรมไว้ดังนี้

(ก) การปรับบทแปลให้เข้ากับบริบทของประเทศปลายทาง (Domestication หรือ 归化翻译) ครอบคลุมทั้งด้านภาษาและวัฒนธรรม

ตัวอย่าง ข้อความต้นฉบับ

Chapter 1 The Gun Club

Chapter 2 President Barbican's Communication

บทแปลที่ถูกต้องได้แก่

第一章 枪械俱乐部

第二章 巴比肯主席的交流

ส่วนบทแปลของหลู่ซุ่น ได้แก่ 第一回 悲太平会员怀旧 破廖寂社长贻书

โดยหลู่ซุ่นตัดคำว่า gun, barbican ออกเนื่องจากทั้งสองคำนี้ให้กลิ่นอายของวัฒนธรรมตะวันตก และชื่อตอนที่ตั้งขึ้นนั้นเป็นการสรุปเนื้อหาของบทที่ 1 และ 2 ของต้นฉบับ

(ข) การแปลที่มีการรักษาโครงสร้างไวยากรณ์ คำศัพท์ สำนวนของภาษาต้นฉบับไว้ในบทแปลให้มากที่สุด (Foreignization หรือ 异化翻译) เพื่อตอกย้ำให้ผู้อ่านตระหนักถึงกลิ่นอายของเรื่องว่ามาจากตะวันตก หลู่ซุ่นเป็นผู้บุกเบิกวิธีการแปลชนิดนี้เข้าสู่ประเทศจีน โดยยืนยันว่าเขาจำเป็นต้องซื้อสัตย์กับต้นฉบับมากกว่าการแปลที่รื่นไหล

ตัวอย่าง บทแปลของหลู่ซุ่น

冰河，猛兽，旷野。不知什么地方好像人家的夜的岩石

บทแปลมีการใช้คำนามถึง 3 ตัวมาเรียงต่อกันโดยใช้คำขยาย 的 de จัดว่าเป็นหลักไวยากรณ์ที่ไม่เป็นไปตามธรรมชาติของภาษาจีน บางครั้งเรียกการแปลลักษณะนี้ว่า 硬译 yingyi (Stiff Translation) คือการแปลแบบตรงไปตรงมาตามต้นฉบับโดยไม่คำนึงถึงความราบรื่น อ่านแล้วเข้าใจยาก (หลิวฉวนฟู 刘全福, 2007: 30)

หลู่ซุ่นได้อธิบายถึงความพึงพอใจที่จะแปลแบบ 硬译 yingyi (Stiff Translation) ว่าเป็นเพราะเหตุผลในทางการเมืองที่ว่าการแปลของเขามุ่งเน้นให้คนเฉพาะกลุ่มอ่าน ซึ่งเขาแบ่งผู้อ่านออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ คนมีการศึกษาดี คนพออ่านออกเขียนได้ และคนที่ไม่รู้หนังสือ การซื้อสัตย์ต่อบทประพันธ์ดั้งเดิมแบบสุดโต่งนี้เป็นวิธีการเดียวที่แนวความคิดในวรรณกรรมแนวมาร์กซิสต์แท้จริงจะถูกถ่ายทอดไปยังผู้ที่ต้องการทราบความจริง เขายังเสนอว่าการแปลยังช่วยให้เขาสามารถสร้างภาษาจีนสมัยใหม่ขึ้นมาได้ หลู่ซุ่นมองว่าภาษาจีนนั้นด้อยกว่าภาษาตะวันตกมากในหลาย ๆ ด้าน เช่น ระบบการเขียนที่ยุ่งยากซับซ้อน การขาดคำเรียกชื่อสิ่งของต่างๆที่ใช้ในชีวิตประจำวันเป็นจำนวนมาก ดังนั้น การสนทนาในชีวิตประจำวันจึงต้องอาศัยภาษาท่าทางเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ภาษาจีนยังขาดคำคุณศัพท์ คำกริยา และคำบุพบทที่แสดงถึงความแตกต่างเล็กน้อยและความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อน เขากล่าวในปี ค.ศ. 1931 ว่าภาษาจีนเป็นภาษาที่คลุมเครือมากเกินไป นักแปลจำเป็นต้องใช้ความคิดเพื่อสร้าง คำหรือประโยคของเราเอง โดยการบูรณาการทั้งภาษาจีนโบราณ ภาษาถิ่น และภาษาต่างประเทศเข้าด้วยกัน เพื่อให้วันหนึ่งคำศัพท์และโครงสร้างประโยคเหล่านี้จะกลายเป็นของจีนเอง (หลีซางเป่า 黎昌抱 และเซาปิน 邵斌, 2013: 51)

ซูฉิวไป๋ (瞿秋白) เป็นนักประพันธ์อีกคนหนึ่ง que เห็นด้วยกับการสร้างภาษาจีนสมัยใหม่และคัดค้านการใช้ภาษาจีนคลาสสิกในการแปล รวมถึงการเขียนแบบสร้างสรรค์ด้วย เขาคิดว่าการแปลจะสามารถช่วยให้เราสร้างคำใหม่ โครงสร้างประโยคแบบใหม่ มองว่าการแปลเป็นการนำภาษาของวัฒนธรรมใหม่เผยแพร่สู่มวลชน เขาเสนอว่าภาษาที่ใช้ในการแปลควรเป็นภาษาพูดแบบเบ็ดเสร็จ (绝对的白话) ซึ่งทำได้โดยการรวมภาษาถิ่นเข้ามา (Ping, 2004: 154) กลุ่มผู้คัดค้านการใช้ภาษาพูดแบบเบ็ดเสร็จ เขาเน้นเพียงการใช้ภาษาพูดและภาษาจีนที่ถูกทำให้เป็นภาษาตะวันตกแล้ว (Westernized Chinese) ในการแปลเท่านั้น

โจว จั๋วเหริน (周作人)² เป็นผู้ que คัดค้านทฤษฎีการใช้ภาษาพูดในการแปลของกลุ่มผู้ เพราะเขาเห็นว่าภาษาพูดเป็นของปลอมและไร้ระบบ (Artificial and unsystematic) ในขณะเดียวกันเขาก็ไม่เห็นด้วยกับการผสมผสานภาษาจีนเข้ากับภาษาตะวันตก เพราะเขาคิดว่าวิธีการดังกล่าวเป็นการนำชาวต่างชาติเข้ามาปะปนกับคนจีน นอกจากนี้ เขายังประณามการนำภาษาถิ่นเข้ามาปะปนในภาษาจีนกลางอย่างชัดเจน ทั้งในด้านคำศัพท์ และโครงสร้างภาษาอีกด้วย (หลี่ซางเป่า 黎昌抱 และเซ่าปิ่น 邵斌, 2013: 55)

(3) ทฤษฎีการแปลของหลินหยู่ถั่ง

หลินหยู่ถั่ง (林语堂) เป็นนักประพันธ์ที่โดดเด่นในแวดวงวรรณกรรมและภูมิปัญญาจีนแห่งศตวรรษที่ 20 หลินเข้าเรียนในโรงเรียนคริสต์ตั้งแต่วัยเยาว์เนื่องจากบิดามีอาชีพเป็นบาทหลวง ในปี ค.ศ. 1911 เขาเข้าเรียนระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์นในเมืองเซี่ยงไฮ้ และได้รับทุนกึ่งหนึ่งในการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา ต่อมาเขาได้ลาออกจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดอย่างกะทันหัน และย้ายไปศึกษาต่อระดับปริญญาเอกที่มหาวิทยาลัย Leipzig ประเทศเยอรมัน ในปี ค.ศ. 1936 เขาย้ายกลับไปอยู่สหรัฐอเมริกา และเขียนงานออกมาเป็นภาษาอังกฤษมากมาย หลินจึงเป็นผู้ที่มีความรู้ภาษาอังกฤษดีมากที่สุดคนหนึ่ง เขามีชื่อเสียงทั้งในบทบาทนักเขียนและนักแปล ผลงานการเรียบเรียงและแปลตำราจีนคลาสสิกเป็นภาษาอังกฤษติดอันดับหนังสือขายดีในประเทศตะวันตก (เสาวภาคย์ วรรณากุล และจ้าวโส่วฮุย, 2552: 44) เขาได้แปลผลงานออกมาเป็นจำนวนมาก งานแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาจีนที่โดดเด่น ได้แก่ *The Chinese Puzzle* โดย Arthur

² โจว จั๋วเหริน (周作人) น้องชายคนที่สองของกลุ่มผู้ เขาเป็นนักถกเถียงในขบวนการ 4 พฤษภาคม และยังเป็นนักประพันธ์อีกด้วย ผลงานที่มีชื่อเสียงโดดเด่นได้แก่ ร้อยแก้วหรือปึกถก (散文)

Ransome (ชื่อเรื่องภาษาจีน ได้แก่ 《国民革命外纪》 ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1928), *Women and Knowledge* โดย Mrs.Russel (ชื่อเรื่องภาษาจีน ได้แก่ 《女子与知识》 ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1928) *Pygmalion* โดย George Bernard Shaw (ชื่อเรื่องภาษาจีน ได้แก่ 《卖花女》 ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1929)

ส่วนงานแปลจากภาษาจีนเป็นภาษาอังกฤษ ได้แก่ 《浮生六记》 โดยเงินฟู (ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ ได้แก่ Six Chapters of a Floating Life ตีพิมพ์ในปี ค.ศ.1939) 《冥寥子游》 โดยถูหลง (ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ ได้แก่ The Travels of Mingliaozi ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1940), 《庄子》 โดยจงจื่อ (ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ ได้แก่ Zhuangzi ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1940) (จูเสี่ยวเสว่ 朱小雪, 2010: 76)

หลินหยูถิงเสนอทฤษฎีการแปลที่ประกอบด้วยหลักการ 3 ประการ คือ

ความซื่อสัตย์ (忠实) หมายถึง ความรับผิดชอบขั้นแรกสุดของนักแปล หลินได้แบ่งประเภทการแปลที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์ออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

- การแปลตามตัวอักษร (直译: literal translation)

- การแปลตาย (死译: dead translation)

เช่น แปลวลี “The apple of my eye” เป็น 我目的苹果 (แอปเปิลของตาฉัน)

- การแปลอิสระ (意译: Free translation)

- การแปลสุ่ม (胡译: Random translation)

เขาเสนอว่าการแปลตายเป็นกรณีสุดโต่งของการแปลตามตัวอักษร ส่วนการแปลสุ่มคือกรณีสุดโต่งของการแปลแบบอิสระ ดังนั้นผู้แปลจึงควรหลีกเลี่ยงการแปลทั้งสองประเภทนี้

ความรื่นไหล (通顺) หมายถึงการแปลประโยคต่อประโยค มิใช่การแปลคำต่อคำ โดยที่นักแปลต้องค้นหาความหมายของประโยคต้นฉบับ และนำมาเรียบเรียงเป็นสำนวนภาษาและไวยากรณ์ของภาษาปลายทาง ตัวอย่างเช่น

水光潋滟晴方好 山色空蒙雨亦奇
欲把西湖比西子 浓妆艳抹总相宜 (林语堂《东坡诗文选》)

The light of water sparkles on a sunny day;

And misty mountains lend excitement to the rain.

I like to compare the West Lake to “Miss West,”

Pretty in a gay dress and pretty in simple again.

ผู้แปลเพิ่ม I like to เข้ามา ซึ่งในต้นฉบับภาษาจีนไม่มี เพื่อความรื่นไหลและให้เข้ากับ
ไวยากรณ์ของภาษาอังกฤษ

ความงาม (美) การแปลจัดเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ดังนั้น นักแปลควรพิจารณาถึง
คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์มาพิจารณาในขณะที่ทำการแปลด้วย ตัวอย่างเช่น

寻寻觅觅 冷冷清清

凄凄惨惨戚戚 (李清照《声声慢》)

So dim, so dark, so dense, so dull,

So damp, so dank, so dead!

หลินหยู่ถึงใช้คำว่า so และใช้ศัพท์ที่ขึ้นต้นด้วยตัวอักษร 'd' ทุกคำ เพื่อให้เกิดความ
ไพเราะของเสียง (จางซือเจีย 张思洁, 2012: 110-112)

(4) ทฤษฎีการแปลของกัวมั่วร่ว

กัวมั่วร่ว (郭沫若) เป็นทั้งกวี นักเขียนนวนิยาย นักการละคร นักโบราณคดีและ
นักแปลที่มีชื่อเสียง เขาเกิดในตระกูลพ่อค้าที่ร่ำรวย หลังจากได้รับการศึกษาสายสามัญที่
ประเทศจีนแล้ว เขาเดินทางไปศึกษาต่อด้านการแพทย์ที่ประเทศญี่ปุ่นในปี ค.ศ. 1913 เขา
ทุ่มเทศึกษาภาษาต่างประเทศและวรรณคดีตะวันตกอย่างจริงจัง ไม่ว่าจะเป็นงานของเกอเธ่
(Goethe) รพินทรนาถ ฐากูร (Rabindranath Tagore) เซลลี (Shelly) และวอลท์ท วิทแมน (Walt
Whitman) ในปี ค.ศ.1921 เขาได้ตีพิมพ์งานรวบรวมงานประพันธ์ที่ชื่อว่า “นางฟ้า” 《女神》ซึ่ง
เป็นการบุกเบิกงานประพันธ์ประเภทโคลงสมัยใหม่ในประเทศจีน ด้านการแปล เขาเคยแปล
ผลงานของกวีและนักประพันธ์มากกว่า 60 คนจำนวนมากกว่าร้อยเรื่อง ซึ่งตีพิมพ์ในระหว่างปี
ค.ศ. 1919-1949 (เสาวภาคย์ วรลัคนากุลและจำวไสวสุข, 2552: 25-26)

งานแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาจีนที่โดดเด่น ได้แก่ *Faust* โดย Goethe (ชื่อ
เรื่องภาษาจีน ได้แก่ 《浮士德》ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1919), *Shelly's Poems* โดย Shelly
(ชื่อเรื่องภาษาจีน ได้แก่ 《雪莱诗选》ตีพิมพ์ในปี ค.ศ.1926), *War and Peace* โดย L.
Tolstoy (ชื่อเรื่องภาษาจีน ได้แก่ 《战争与和平》ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1931)

กัวมั่วร่วให้ความสำคัญในด้านการแปลโคลงกลอน (Poetry Translation) มากเป็น
พิเศษ เขาได้เสนอแนวคิดที่ว่า ในการแปลโคลงกลอน นอกจากจะมีการแปลชนิดตรงตาม
ตัวอักษร (直译) หรือแปลเอาความหมาย (意义) แล้ว ยังต้องแปลให้มีกลิ่นอาย (风韵译)
ของโคลงกลอนนั้นๆด้วย ในกรณีที่โคลงกลอนที่แปลออกมาแล้ว ความหมายดั้งเดิมขาดหายไป

แต่ถ้ายังสามารถเก็บกลิ่นอายของโคลงเดิมไว้ได้ ก็ยังจัดว่าเป็นการแปลที่ดีได้เช่นกัน กัวมั่ววี่ว์ เสนอว่า การแปลเอาความหมายจะดีกว่าการแปลตรงตามตัวอักษร การแปลโคลงกลอนจะแตกต่างจากการแปลงานวรรณกรรมประเภทอื่นๆ เพราะการแปลโคลงกลอนต้องอาศัยการตีความมากกว่า ถ้างานดั้งเดิมเป็นกวีนิพนธ์หรืองานศิลปะ ผลงานที่แปลออกมาต้องเป็นกวีนิพนธ์หรือศิลปะด้วยเช่นกัน

แนวคิดที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการแปลวรรณกรรมของเขา คือ การแปลเหมือนกับการสร้างสรรค์งานของตนเอง กล่าวคือ ผู้แปลจะต้องเข้าใจกวีอย่างลึกซึ้ง ทั้งแนวคิด ความรู้สึก และประสบการณ์ของกวีจนสามารถแปลงานออกมาได้เหมือนกับการสร้างสรรค์งานของตัวเอง ดังนั้น เขาจึงคัดสรรงานที่จะนำมาแปลเป็นอย่างดีโดยจะต้องตรงกับความรู้สึกและจิตวิญญาณของเขาเอง ตัวอย่างเช่น กัวมั่ววี่ว์ วิจารณ์งานเขียนของเกอเซ่มาก จึงลงมือแปลงานของเกอเซ่เป็นจำนวนมากเป็นภาษาจีน แต่หลังจากเขาแปลภาคแรกเสร็จสิ้นลงในปี ค.ศ. 1920 เขาทิ้งงานแปลของเกอเซ่ไปชั่วคราวเนื่องจากไม่สามารถเข้าถึงภาวะจิตใจของเกอเซ่ในภาคที่สองได้ ต่อมาในทศวรรษที่ 1940 เขาจึงเริ่มแปลส่วนที่เหลือต่อ เนื่องจากในเวลานั้นเขาอยู่ในวัยและมีประสบการณ์ร่วมกับเกอเซ่ สามารถแปลงานได้เหมือนกับการสร้างสรรค์งานของตนเองโดยใช้เวลาเพียงแค่หนึ่งเดือนเท่านั้น กัวมั่ววี่ว์สรุปว่าการแปลที่ดีต้องไม่ใช่การเลียนแบบ แต่คือการสร้างสรรค์ (หลี่ซางเป้า 黎昌抱 และเซ่าปิ่น 邵斌, 2013: 74-75)

สรุปได้จากการศึกษาทฤษฎีการแปลวรรณกรรมจีนพบว่า ทฤษฎีการแปลวรรณกรรมเกิดจากเทคนิค วิธีการแปลของนักประพันธ์แต่ละคน เมื่อนักประพันธ์ได้แปลงานจำนวนมากทำให้เกิดเทคนิควิธีการแปลเฉพาะบุคคลซึ่งแตกต่างกันออกไป นอกจากนี้ การที่นักประพันธ์หลายคนได้รับการศึกษาจากตะวันตก จึงได้นำทฤษฎีการแปลของตะวันตกเข้ามาผสมผสานกับเทคนิคของตนเอง และปรับให้เข้ากับบริบททางภาษา สังคมและวัฒนธรรมจีน ทฤษฎีการแปลของหลินชู่ ได้แก่ การละความ การเสริมความ การเปลี่ยนแปลงความและการปรับเนื้อหา ทฤษฎีการแปลของหลูซุ่น ได้แก่ การปรับบทแปลให้เข้ากับบริบทของประเทศปลายทาง หรือประเทศต้นทาง ทฤษฎีการแปลของหลินหยูถิง ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความรื่นเริง และความงาม ส่วนกัวมั่ววี่ว์ เสนอทฤษฎีการแปลโคลงกลอนไว้ว่า การแปลคือการสร้างสรรค์ ซึ่งทฤษฎีต่างๆ เหล่านี้ได้ถูกนำมาอ้างอิงและปรับใช้ในการแปลวรรณกรรมจีนปัจจุบันอย่างกว้างขวางอีกด้วย

บทที่ 3

หัวข้อ: วรรณกรรมแนวสังคมนิยมของปาจิน

3.1 ประวัติของปาจิน

ปาจิน (巴金 bā jīn 1904-2005) ชื่อเดิมคือหลี่เหย้าถิง (李尧棠) เกิดในครอบครัวใหญ่ที่เป็นชนชั้นสูงเจ้าของที่ดินในเมืองเฉิงตู มณฑลเสฉวน บิดาเป็นข้าราชการชั้นสูงในสมัยราชวงศ์ชิง ส่วนมารดาคือนางเงินชูเฟิน (陈淑芬) ถือเป็นครูคนแรกของปาจินที่นอกจากจะสอนให้เขาอ่านกลอนโบราณแล้ว ยังสอนให้เขารักเพื่อนมนุษย์ไม่ว่าจะยากดีมีจนแค่ไหน ดังนั้นปาจินในวัยเยาว์จึงมักชอบคลุกคลีอยู่กับคนรับใช้ในบ้าน ทำให้เขาเข้าใจถึงสภาพชีวิตที่ยากจนข้นแค้น หลังจากที่บิดาและมารดาถึงแก่กรรมในเวลาไล่เลี่ยกันตอนที่เขาอายุได้เพียง 10 ขวบ เขาได้ตระหนักถึงสภาพความโหดร้ายของครอบครัวใหญ่ ทั้งนี้เป็นเพราะสมาชิกทุกคนในบ้านได้รับการปกครองจากหัวหน้าครอบครัวด้วยคตินิยมแบบศักดินา ทำให้ปาจินมีความคิดต่อต้านการปกครองแบบนี้มาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก

ต่อมาปี ค.ศ.1919 ผลจากการรณรงค์ของขบวนการ 4 พฤษภาคม³ ทำให้ปาจินในวัย 15 ปีได้พบโลกใหม่ เขาสอบเข้าโรงเรียนภาษาต่างประเทศในเฉิงตูได้ในปีถัดมา เขาได้อ่านหนังสือที่มีเนื้อหาก้าวหน้าเป็นจำนวนมาก เขาประทับใจในงานเขียนเรื่อง “An Address to Youth” ของ Kropotkin⁴ ทำให้ความคิดเกี่ยวกับการรักเพื่อนมนุษย์ การรักโลก ก็เริ่มก่อตัวขึ้นในใจของเขาในระยะนี้ งานเขียนที่สร้างความประทับใจแก่เขาอย่างมากอีกเรื่องหนึ่งคือ บทละครชื่อ “Le Grand Soir” ของ Leopold Kampf นักเขียนชาวโปแลนด์ นอกจากนี้งานของ Emma Goldman นักเขียนสตรีชาวลีชัวเนียชื่อ “My Disillusion with Russia” และหนังสืออัตชีวประวัติที่ชื่อ

³ ขบวนการ 4 พฤษภาคม(五四运动) เป็นขบวนการต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยม วัฒนธรรมจารีต และระบบการเมืองแบบเก่าที่เติบโตขึ้นจากการเดินขบวนของนักศึกษาในกรุงปักกิ่งเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม ค.ศ.1919 เพื่อประท้วงการลงนามในสนธิสัญญาแวร์ซายของรัฐบาลจีนที่อยู่ในสภาพอ่อนแอและตกต่ำ ซึ่งเท่ากับยอมรับการที่มหาอำนาจตกลงให้ญี่ปุ่นเข้ารับช่วงอิทธิพลของเยอรมันในมณฑลซานตงของจีน รวมทั้งเรียกร้องให้ยกเลิกข้อกำหนด 21 ประการที่ญี่ปุ่นบังคับเอาจากจีนตั้งแต่ ค.ศ. 1915 การเดินขบวนประท้วงนี้ได้มีปัญญาชน พ่อค้า และประชาชนทั่วไปเข้าร่วมด้วย และได้แพร่ขยายจากปักกิ่งไปยังเมืองอื่นๆ เช่น นานกิง เทียนจิน เซี่ยงไฮ้ ฯลฯ การเดินขบวนครั้งนี้นับเป็นการแสดงออกที่สำคัญของมวลชนในการเรียกร้องเพื่อแสดงความคิดเห็นและเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของประเทศ (https://th.wikipedia.org/wiki/ขบวนการ_4_พฤษภาคม)

⁴ Prince Pyotr Alexeyevich Kropotkin (ชาวรัสเซีย) เป็นทั้งนักเศรษฐศาสตร์ นักเคลื่อนไหว นักสัตววิทยา นักเขียน และเป็นนักต่อสู้ต่อต้านรัฐบาล (Anarchist) ด้วย

“*Living My Life*” ก็มีอิทธิพลต่อเขาอย่างมากเช่นกัน เขาเริ่มเขียนจดหมายติดต่อกับเธอตั้งแต่นั้นปี ค.ศ. 1925 และเรียกเธอว่า “มารดาทางจิตวิญญาณของเขา” (Hsia, 1999: 237-239)

ในปี ค.ศ. 1923 ปาจินและพี่ชายคนที่สามได้ปลดเปลื้องพันธนาการทางความรู้สึกจากบ้านในเจิ้งตูเป็นผลสำเร็จ เขาได้ไปศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาที่เซี่ยงไฮ้ และสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยปักกิ่งในอีก 2 ปีต่อมา แต่เนื่องจากเขาป่วยเป็นโรคปอดจึงต้องกลับไปรักษาตัวที่เซี่ยงไฮ้ตามเดิม และมีโอกาสได้เข้าร่วมกับลัทธิอนาคิสต์หรือลัทธิอนาธิปไตย (无政府主义 wú zhèng fǔ zhǔ yì)⁵ เขาได้แปลหนังสือที่เกี่ยวกับลัทธินี้ออกมาเป็นจำนวนมาก

ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1927 ปาจินจึงได้เดินทางไปเรียนต่อที่ประเทศฝรั่งเศส เขาลงเรือไปที่มาร์กเซยแล้วเดินทางต่อไปยังกรุงปารีส เขาได้ที่พักย่านการ์ดิเย ลาแต็ง ซึ่งเป็นถิ่นของนักศึกษาและปัญญาชน ที่นี่ปาจินรู้สึกโดดเดี่ยวยิ่งนัก เขามักจะออกมาเดินเล่นรอบ ๆ บริเวณปองเตองซึ่งอยู่บริเวณใกล้เคียงกัน และเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยปารีสอีกด้วย เขามักหยุดยืมมองรูปปั้นของนักปรัชญาเช่น รูสโซ (Rousseau) และ วอลแตร์ (Voltaire) หรือไม่ก็ไปหยุดยืมอยู่หน้าสุสานของนักเขียน เช่น อูโก (Hugo) และโซลา (Sola) ท่ามกลางความเปลี่ยวเปลี่ยวในปารีส ปาจินหวนระลึกถึงเพื่อนของเขาและชีวิตสมัยอยู่ที่เซี่ยงไฮ้ซึ่งเต็มไปด้วยกิจกรรมที่มีสีสัน ภายใต้สภาพแวดล้อมเช่นนี้ ปาจินเริ่มเขียนนวนิยายเรื่องแรกของเขาชื่อ “ความพินาศ” (灭亡 miè wáng) ซึ่งเป็นนวนิยายขนาดยาวเรื่องแรก และได้รับการตีพิมพ์เป็นครั้งแรกโดยใช้นามปากกาว่า “ปาจิน” (巴金 Bājīn) ซึ่งเป็นเวลาเดียวกับที่กรรมกรอิตาลีสองคนคือ ชัคโก และ แวนเซตตี ผู้ถูกคุมขังอยู่ในคุกประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นเวลา 6 ปีถูกตัดสินประหารชีวิตทั่วโลกกำลังให้ความสนใจกับคดีนี้ ปาจินเขียนจดหมายถึงแวนเซตตีเพื่อแสดงความเห็นอกเห็นใจ พร้อมทั้งแปลอัตชีวประวัติเรื่อง *The Life Story of a Proletarian* ของแวนเซตตีออกเป็นภาษาจีนอีกด้วย แวนเซตตีตอบจดหมายของปาจินกลับมาในช่วงที่เจียงไคเช็คกำลังสังหารคนหนุ่มสาวที่เข้าร่วมการปฏิวัติ แวนเซตตีเขียนจดหมายมาจากในคุก โดยให้กำลังใจปาจินว่าอย่าสิ้นหวังกับการปฏิวัติ ทั้งสองเขียนจดหมายติดต่อกันได้ไม่นาน รัฐบาลอเมริกันก็สั่งประหารชัคโกกับแวนเซตตีเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม ค.ศ. 1927 ปาจินตกตะลึงต่อข่าวนี้เป็นอย่างมาก เขาตัดสินใจจะเขียนเรื่อง “ความพินาศ” ต่อให้จบ (นที อรุโณทัย, 2525) ในเดือนธันวาคม

⁵ อนาธิปไตย (Anarchism) โดยทั่วไปนิยามว่าเป็นปรัชญาการเมืองซึ่งถือว่ารัฐนั้นเป็นสิ่งไม่พึงปรารถนา ไม่จำเป็นและให้โทษ หรือเป็นปรัชญาการเมืองที่คัดค้านผู้มีอำนาจและองค์การมีลำดับชั้นบังคับบัญชาในการขึ้นนำความสัมพันธ์ของมนุษย์ ผู้เสนออนาธิปไตยหรือรู้จักกันว่า “ผู้นิยมลัทธิอนาธิปไตย” (Anarchist) สนับสนุนสังคมที่ปราศจากรัฐโดยตั้งอยู่บนการรวมกลุ่มอย่างสมัครใจที่ไม่มีลำดับชั้น (<https://th.wikipedia.org/wiki/อนาธิปไตย>)

ค.ศ.1928 เขาได้เดินทางกลับประเทศจีน ในปีต่อมา เขาพบว่านวนิยายของเขาได้รับการตีพิมพ์ในนิตยสาร Story Monthly และสิ่งนี้เองเป็นจุดที่ทำให้เขาตกลงใจอย่างแน่วแน่ที่จะเป็นนักเขียน ในระหว่างปี ค.ศ.1929-1937 ปาจินได้ผลิตผลงานด้านนวนิยายขนาดยาวออกมามากมาย ผลงานที่สำคัญได้แก่ “บ้าน” (家 Jiā) ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1933 ซึ่งเป็นหนึ่งในนวนิยายชุด 《激流三部曲》 Jī Liú Sān Bù Qǔ ประกอบด้วยเรื่อง “ฤดูใบไม้ผลิ” (ปี ค.ศ.1938) และฤดูใบไม้ร่วง (ปี ค.ศ. 1940) นอกจากนี้ ปาจินยังเขียนนวนิยายขนาดกลาง ได้แก่ “หมอก” (雾 Wù) “ฝน” (雨 Yǔ) “ไฟฟ้า” (电 Diàn) นวนิยายขนาดสั้น กวีนิพนธ์ งานแปล และบทความปกิณกะ ฯลฯ

ตั้งแต่ช่วงก่อนจนถึงหลังสงครามต่อต้านญี่ปุ่น (ค.ศ.1937-1945) ปาจินได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมกู้ชาติ งานเขียนที่สะท้อนแนวคิดและอุดมการณ์ของเขาในการกอบกู้เอกราช ได้แก่ การจัดทำหนังสือพิมพ์กู้ชาติ และตีพิมพ์บทความปกิณกะวิพากษ์วิจารณ์ระบบเก่าที่จวนจะพังทลายลง และด้านมืดของสังคมจีนในสมัยนั้น

ภายหลังการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี ค.ศ. 1949 ปาจินเคยดำรงตำแหน่งประธาน และรองประธานกลุ่มสมาคมด้านวรรณกรรมระดับประเทศ โดยให้การสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาในวงการวรรณกรรมจีน รวมถึงในองค์กรทางการเมืองต่างๆ ซึ่งการเข้าร่วมในทางการเมืองทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจได้นำพาชีวิตของปาจินผ่านเหตุการณ์ทางการเมืองหลายครั้งหลายครา จึงทำให้เขาได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลต่างๆ ทั้งในแวดวงวรรณกรรม สังคมและการเมืองจีนเป็นอย่างมาก ในช่วงทศวรรษที่ 1980-1990 เขายังได้รับการยอมรับจากหน่วยงานทางวรรณกรรมของต่างประเทศ เช่น ฝรั่งเศส อิตาลี สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น ฯลฯ (Hsia, 1999: 256) ปาจินประสบรสุมทางการเมืองในสมัยปฏิวัติวัฒนธรรม⁶ โดยถูกกล่าวหาว่าเป็นนักเขียนต่อต้านรัฐบาลและอนาธิปไตย กลุ่มของเจียงชิงกล่าวหาว่านามปากกา “ปาจิน” ของเขานั้นนำมาจากชื่อของนักอนาธิปไตยสองคนคือ Bakunin กับ Kropotkin งานเขียนทั้งหมด 14 เรื่องของเขาถูกสั่งห้ามเผยแพร่ ปาจินเสียชีวิตลงในวัย 101 ปี ด้วยโรคเนื้องอกที่ผิวหนังและโรคแทรกซ้อนอื่นเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม ค.ศ.2005 ที่เมืองเซียงไฮ้

⁶ หากกล่าวถึงเหตุการณ์การปฏิวัติวัฒนธรรมบนแผ่นดินใหญ่ตลอด 10 ปีคือในช่วง ค.ศ.1966-1976 แล้ว คงไม่มีใครไม่รู้จักการรวมตัวของบุคคลที่ใช้ชื่อว่า แก๊ง ๔ คน อันประกอบด้วยเจียงชิง เหยาเหวินหยวน จางซุนเฉียวและหวังหงเหวิน ที่เข้ามารวมตัวกันอย่างจริงจังเมื่อการปฏิวัติดำเนินไปช่วงหนึ่งแล้ว แต่ก่อนหน้านั้น บทบาทและความทะเยอทะยานของแต่ละคนในการช่วงชิงอำนาจก็ไม่ค่อยไปกว่ากันเลย จนสร้างความทุกข์ลำเค็ญไปทั่วทุกหย่อมหญ้าบนแผ่นดินจีน ทั้งด้านเศรษฐกิจการเมืองและวัฒนธรรม แม้กระทั่งนักปฏิวัติที่รบเคียงไหล่ประธานเหมา ปัญญาชน ไปจนถึงชาวบ้านระดับรากหญ้า

3.2 ปาจินกับผลงานเรื่อง *หันเย่*

หันเย่ คือนวนิยายเรื่องยาวเรื่องสุดท้ายของปาจินก่อนการปลดแอก และยังเป็นผลงานชิ้นเอกเรื่องหนึ่งในชีวิตของปาจินที่ยังคงเปล่งประกายทางด้านความคิดและศิลปะการประพันธ์ มาจนถึงปัจจุบัน เขาเริ่มประพันธ์ผลงานเรื่องนี้ในปลายปี ค.ศ. 1944 และแต่งเสร็จสมบูรณ์ในปี ค.ศ. 1946 ซึ่งในขณะนั้นอยู่ในช่วงปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 ปาจินจึงจำต้องมีการโยกย้ายสถานที่บ่อย ทั้งเซี่ยงไฮ้ หูอัน กุ้ยหลิน ฉงชิ่ง ฉิงตู ทำให้เขาได้พบปะผู้คนที่หลากหลาย เข้าใจวิถีชีวิตของชาวบ้านสามัญชนอย่างลึกซึ้ง เขาได้เห็นพฤติกรรมอันป่าเถื่อนของผู้รุกรานจากลัทธิจักรวรรดินิยมตะวันตก และความมืดมนและเสื่อมโทรมของพรรคก๊กมินตั๋ง พร้อมกับได้ยินเสียงร้องที่เจ็บปวดของประชาชนที่ถูกกดขี่ บ้านของเขาเองก็ถูกไฟสงครามเผาจนวอดวายญาติและเพื่อนก็เสียชีวิตไปก่อนวัยอันควรเพราะสงคราม ชีวิตจริงได้สอนบทเรียนอันล้ำค่าให้แก่เขา (ถังจินไห่ 唐金海, 1985: 6)

หันเย่ คืองานประพันธ์แนวสัจนิยม (现实主义)⁷ เรื่องหนึ่งของเขา บางคนเรียกงานประพันธ์แนวนี้ว่า “สัจนิยมในจิตใจ” (心理现实主义) ซึ่งพูดถึงโชคชะตาชีวิตและอารมณ์ความรู้สึกของคนที่มีความเปลี่ยนแปลงซับซ้อนและหลากหลาย มาสะท้อนความจริง เขาได้แนวคิดในการเขียนเรื่องนี้มาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เขาอาศัยอยู่ในขณะนั้น เช่น ห้องที่เขาอาศัยอยู่บริเวณชั้นบน ประตูใหญ่ ถนนสองสามสายในละแวกใกล้เคียง สภาพที่ผู้คนวิ่งหลบสัญญาณเตือนภัย การตีหม้อ การทะเลาะเบาะแว้ง และการเจ็บไข้ได้ป่วย ฯลฯ เรื่องราวเหล่านี้ปรากฏให้เห็นอยู่ทุกวัน ราคาสินค้าที่แพงลิบลิ่ว สภาพชีวิตที่อึดอัดขัดสน สนามรบที่ยังไม่รู้แพ้รู้ชนะ จิตใจของผู้คนที่กระวนกระวาย ไม่ว่าเขาจะเดินทางไปไหน หรือแม้แต่นั่งอยู่ในห้องเล็กๆ ก็ยังคงได้ยินเสียงคร่ำครวญและเสียงร้องขอความช่วยเหลือ และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ปาจินเห็นคนไอออกมาเป็นเลือดด้วยตาตนเอง เขาต้องเสียเพื่อนและพี่ชายอันเป็นที่รักของเขาไป พวกเขาต่างกระอักเลือดออกมาจนหมดพร้อมกับตายไปท่ามกลางความวุ่นวาย ภาพติดตาเหล่านี้ยังคงฝังอยู่ในความทรงจำของเขา พวกเขากดดันให้ปาจินต้องหยิบปากกาขึ้นมาเพื่อขีดเขียนบางอย่างเพื่อเป็นตัวแทนในการเรียกร้องขอความเป็นธรรมแทนพวกเขา (เหยียนเฮ่ากั๋ง 阎浩岗, 2008: 112)

⁷ ความคิดในแนวสัจนิยม (Realism) เกิดขึ้นที่ยุโรปในคริสต์ศตวรรษที่ 19 และเป็นที่แพร่หลายมาก ผลจากแนวคิดนี้ทำให้ยุโรปเกิดวรรณกรรมแนวสัจนิยม ซึ่งเนื้อหามักจะเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ สังคม อุตสาหกรรมของชนชั้นกลางและชนชั้นล่าง ในการนำเสนอเนื้อหาเหล่านี้ ผู้เขียนมักจะพยายามทำให้ดูสมจริงทั้งในแง่ตัวละครและภาษาที่ใช้ เพราะพวกเขาเห็นว่าวรรณคดีจะต้องเสนอภาพชีวิตตามความเป็นจริง (สุมารีย์ อิงคนารถ, 2010: 23)

นวนิยายเรื่องนี้จึงได้สะท้อนภาพวิถีชีวิตที่โศกเศร้าน่าเวทนาของผู้คนในเมืองฉงชิ่งซึ่งเป็นศูนย์กลางของพรรคก๊กมินตั๋ง โดยใช้ภาพครอบครัวของตัวละครเอกที่ครอบครัวต้องประสบเคราะห์กรรม การตีแผ่ความชั่วร้ายของระบบเก่า สังคมจารีต และลัทธิจักรวรรดินิยมล้นแต่เป็นแก่นเรื่องของนวนิยายจีนเรื่องยาวในยุคทศวรรษที่ 1920-1940 ตัวอย่างเช่น เรื่อง *เที่ยงคืน* 《子夜》 ของเหมาตุ้น (茅盾) *คนลากรถ* 《骆驼祥子》 ของเหลาเสอ (老舍) *หนีวันจื่อ* 《倪焕之》 ของเย่เซ่งเถา (叶圣陶) *เถาจินจี* 《淘金记》 ของซาติง (沙汀) ฯลฯ รวมถึงงานเขียนเรื่อง “คืนหนาว” นี้ด้วย (เสาวภาคย์ วรรณานุกูล และจ้าวโส่วฮุย, 2552: 68-80)

3.3 เรื่องย่อของ *หันเย่*

นวนิยายเรื่องนี้ได้สะท้อนภาพครอบครัวปัญญาชนที่ตัวละครเอกต้องมาเสียชีวิตลงในคืนก่อนที่ประเทศจีนจะชนะสงครามปลดแอกจากกองทัพญี่ปุ่นทำให้ผู้อ่านรู้สึกสะเทือนใจเป็นอย่างยิ่ง และต่างโกรธแค้นต่อการปกครองที่มีตมของพรรคก๊กมินตั๋ง (国民党) โศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของตัวละครเอกนั้นได้สะท้อนถึงโศกนาฏกรรมของยุคสมัยนี้ด้วย

เนื้อเรื่องประกอบด้วยตัวละครหลัก 3 ตัวได้แก่ วังเหวินชวัน (汪文宣) แม่ (汪母) และเจิงชู่เซิง (曾树生) สถานการณ์ในเนื้อเรื่องเกิดขึ้นในช่วงสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อครอบครัวของเหวินชวันต้องอพยพจากเซี่ยงไฮ้มาอยู่ฉงชิ่งเพราะภัยสงคราม เหวินชวันทำงานอยู่ที่โรงพิมพ์กิ่งรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง ประกอบอาชีพเป็นนักพิสูจน์อักษร ส่วนชู่เซิงภรรยาของเหวินชวันทำงานธนาคาร ทั้งสองคนเรียนมาด้วยกันและจบการศึกษามาจากมหาวิทยาลัยเดียวกัน ทั้งคู่ต่างมีความฝันที่จะเปิดโรงเรียนในชนบทเพื่อพัฒนาระบบการศึกษาและบุคลากรของประเทศตนเอง แต่สงครามต่อต้านญี่ปุ่นนั้นวันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งคู่จำเป็นต้องทิ้งความฝันแล้วเลี้ยงชีวิตด้วยการหางานทำในเมือง การรุกรานของญี่ปุ่นกับความล้มเหลวในการทำสงครามต่อต้านญี่ปุ่นของนายพลเจียงไคเช็คแห่งพรรคก๊กมินตั๋งทำให้ความสุขในครอบครัวพลอยมลายหายไปด้วย แม่และภรรยามักมีปากเสียงกันอยู่เนือง ๆ ไม่เว้นแม้แต่เรื่องในชีวิตประจำวัน เนื่องจากทั้งสองฝ่ายเติบโตมาต่างยุคต่างสมัยกันทำให้ความคิดของทั้งสองฝ่ายแตกต่างกันอย่างสุดขั้ว เหวินชวันไม่ต้องการให้ภรรยาและแม่ของเขาต้องมาใช้ชีวิตลำเค็ญแบบเขา เขาต้องการให้คนที่เขารักทั้งสองคนใช้ชีวิตอย่างมีความสุข เมื่อเขาล้มป่วยลง เขาก็ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัวได้ เขาไม่สามารถเลี้ยงดูมารดาที่แก่ชรากับลูกชายของตัวเองได้ในทางตรงกันข้าม แม่กลับต้องเป็นฝ่ายเลี้ยงดูเขาแทน ทำให้เขาละอายแก่ใจเป็นอย่างมาก

ดังนั้นเมื่อซูเซิงตัดสินใจที่จะย้ายไปอยู่หลานโจวกับหัวหน้าเงิน เขาจึงไม่คัดค้าน เขาเพียงขอให้เธอมีความสุข เพราะเขาไม่สามารถให้ความสุขเธอได้ ส่วนเธอเองก็คิดว่าเมื่อย้ายไปอยู่ที่นั่นแล้ว เธอจะมีรายได้มากขึ้นสามารถนำเงินมาจุนเจือครอบครัวได้ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดอีกประการหนึ่งคือ เธอต้องการหลุดพ้นจากห้องที่มีแต่ความมืด อิมคริมและหนาวเย็นไปสู่ชีวิตที่ดีกว่า ในที่สุดเธอจึงตัดสินใจหนีตามผู้จัดการเงินไปอยู่หลานโจว ผ่านไปหลายเดือน พอเธอกลับมาเยี่ยมบ้านอีกครั้งก็พบว่าสามีของเธอเสียชีวิตลงด้วยโรค ซึ่งในสมัยนั้นยังไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ ห้องเช่าและเครื่องเรือนถูกขายทิ้งไปจนหมด และก็ไม่รู้ว่าแม่สามีพาเสี่ยวชวนลูกชายของเธอไปอยู่ที่ไหน เธอรู้สึกเหมือนตกลงไปในอุโมงค์น้ำแข็ง เธอเหมือนเดินมาถึงทางแยกอีกครั้งหนึ่ง ผู้เขียนมิได้ระบุชัดเจนว่าทำยที่สุดแล้ว เธอไปที่ใด

ผลงานของปาจินในเรื่องนี้ไม่ต้องการสะท้อนให้เห็นว่าการกระทำของใครเป็นฝ่ายถูกหรือใครเป็นฝ่ายผิด เขาเพียงต้องการจะสื่อเป็นนัยว่า ของโบราณไม่ใช่ว่าจะไม่ดีไปเสียทุกอย่าง ส่วนของใหม่นั้นก็มีข้อบกพร่องเช่นเดียวกัน (กุเหยฝิง 辜也平 1997: 249-276)

3.4 ลักษณะและอุปนิสัยของตัวละครเอก

ตัวละครเอกของนวนิยายเรื่อง “หันเย่” มีดังต่อไปนี้

3.4.1 วังเหวินชวัน (汪文宣)

เขาจบการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านครุศาสตร์จากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในเซี่ยงไฮ้ แต่ก่อนเขามีความฝันอันเต็มเปี่ยมที่จะสร้างโรงเรียนเล็กๆในชนบท แต่สภาพความเป็นจริงของชีวิตกลับทำลายความฝันของเขาเสียหมดสิ้น สงครามต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยมและมาตรการของพรรคก๊กมินตั๋งนำมาซึ่งการล่มสลายของครอบครัว⁸ เขาทำได้เพียงร่อนเร่จากเมืองเซี่ยงไฮ้ไปยังเมืองฉงชิ่ง โดยประกอบอาชีพเป็นเพียงพนักงานตรวจพิสูจน์อักษรของโรงพิมพ์กิ่งรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง เขาเป็นพลเมืองดี ยอมอดทนต่อสายตาที่เยินชาและการหัวเราะเยาะจากคนรอบข้างเพียงเพื่อต้องการรายได้เพียงเล็กน้อยมาประทังชีวิต เขาไม่มีเงินแม้กระทั่งซื้อเค้กเพื่อฉลองวันเกิดให้กับภรรยา หรือแม้แต่เงินค่าเอ็กซ์เรย์เพื่อรักษาตัวเอง

⁸ ในช่วงสงครามต่อต้านญี่ปุ่น พรรคก๊กมินตั๋งเองกลับมีการคอร์รัปชัน กดขี่ขูดรีด แสวงหากำไรจากประชาชน มีการโฆษณาชวนเชื่อจากรัฐบาล โดยที่ผู้นำรัฐบาลกลับวางเฉย ปล່อยปละละเลยจนเกิดการกดขี่ขูดรีดประชาชนเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะชาวนาหัวเอียงซ้ายที่ฝึกฝลัทธิคอมมิวนิสต์

วังเหวินชวันเป็นคนที่มีความใจดี มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โอนอ่อนผ่อนตาม บางครั้งดูเหมือนเป็นคนอ่อนแอ เขามักร้องไห้บ่อย ภรรยาติเตียนเขาในเรื่องนี้ว่าเขาอ่อนแอและจิตใจดีจนเกินไปดูไม่สมเป็นชายชาติตรี (ซ่งเยวเจีย 宋曰家, 1992: 261) เขาคือบัณฑิตที่ถอดแบบมาจากวัฒนธรรมจารีตของจีน เขามีความอดทนเป็นเลิศ ซึ่งความอดทน (忍) นี้เป็นคุณธรรมที่ควรยกย่องประการหนึ่งของชาวจีน (หลินฟานฟาน 林盼盼, 2012: 6) เขาสามารถอดทนต่อการที่ภรรยาแต่งตัวสวยงามออกจากบ้านทุกวัน เพื่อไปสังสรรค์กับเพื่อนฝูงหรือแม้กระทั่งการมีความสัมพันธ์ลับกับชายอื่น ครั้งหนึ่งเขาไปตามหาเธอที่ธนาคารที่เธอทำงานอยู่ เขาพบว่าเธอกำลังคุยอยู่กับชายอื่น เขาไม่กล้าเดินเข้าไปใกล้ เพราะกลัวว่าจะทำให้เธอเสียหน้า แต่แท้ที่จริงแล้วเขาก็กลัวว่าจะทำให้ตัวเองเสียหน้าด้วยเช่นกัน เนื่องจากทั้งสองคนอยู่กินกันโดยที่ไม่มีการจัดพิธีแต่งงานอย่างเป็นทางการ ดังนั้นเขาจึงไม่สามารถอ้างสิทธิ์ความเป็นสามีของเธอได้อย่างเต็มที่ เขามักจะแก้ต่างให้กับภรรยาเสมอหากแม่ของเขาต่อว่าเธอว่าทำตัวไม่สมกับเป็นกุลสตรี ทั้งนี้เป็นเพียงเพราะว่าเขารักเธอมาก เขาเหมือนกับเด็กที่เลี้ยงไม่โต เขาจึงไม่สามารถปกป้องหรือให้ความสุขกับภรรยาได้ (ยวันอาจิง 袁阿静, 2012: 25) แต่อีกด้านหนึ่ง เขามีความกตัญญูรู้คุณและรักแม่มากเช่นกัน ความขัดแย้งบาดหมางของทั้งสองคนที่เขารักทำให้บรรยากาศภายในบ้านไม่น่าอยู่ เขาจึงเกิดความเครียดสะสมซึ่งส่งผลให้อาการของโรคที่เขาเป็นอยู่หนักขึ้นเรื่อยๆ ในที่สุดเขาถูกไล่ออกจากงาน และกลับมาพักพิงที่บ้านจนกระทั่งเสียชีวิต

3.4.2 เจิงชู่เซิง (曾树生)

เธอเปรียบเสมือนตัวแทนของวัฒนธรรมตะวันตก เธอเคยเป็นนักศึกษาครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในเซี่ยงไฮ้ เธอได้รับการศึกษาแบบใหม่จากขบวนการ 4 พฤษภาคม ภายใต้กระแสอันเชี่ยวกรากของขบวนการดังกล่าวนำมาซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับอิสรภาพ เช่น อิสรภาพในการเรื่องความรัก การหาคู่ครองด้วยตนเอง การแต่งงาน ความเสมอภาคของหญิงชายในด้านการศึกษา และการปลดแอกจากระบบสังคมดั้งเดิมในทุกด้าน สตรีน้อยคนนักในสมัยนั้นที่จะออกเรือนโดยไม่แต่งงาน หรือกล้ามีความสัมพันธ์ลับกับชายอื่นที่ไม่ใช่สามีตนเอง หรือแม้กระทั่งการทอดทิ้งสามีของตนเอง ฯลฯ (กุเหยฝิง 辜也平 1997: 249-276) ในขณะเดียวกัน เธอถวิลหาความสุข อิสรภาพ และลุ่มหลงความฟุ้งเฟ้อ ตัวอย่างเช่น เธอมักออกงานสังคมของธนาคารจนดึกดื่น เธอส่งลูกชายให้เข้าเรียนในโรงเรียนของเจ้าขุนมูลนาย เธอหวังจะรักษาสามีด้วยวิธีการทางการแพทย์ตะวันตกซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงลิบลิว ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ย่อมนำมาซึ่งความ

ขัดแย้งและการทะเลาะเบาะแว้งภายในบ้าน เธอต้องการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข และเธอก็มีความกล้าหาญพอที่จะเลือกในสิ่งที่เธอต้องการ นอกจากเธอต้องรับบทบาทเป็นภรรยาและลูกสะใภ้แล้ว เธอยังมีสถานะเป็นแม่คนเดียว เธอกับลูกชาย คือ เสี่ยวชวน ไม่ค่อยสนิทสนมกันมากนักเห็นได้จากตอนที่เธอทะเลาะกับสามีและหนีออกจากบ้าน เสี่ยวชวนไม่ได้ร้องเรียกหาเธอเลย หรือในตอนที่เราคิดว่าเธอจะไปหลานโจวกับหัวหน้าเงินดีหรือไม่ ลูกชายของเธอก็ไม่สามารถมาเหนี่ยวรั้งความคิดของเธอได้ ในสายตาของเธอแล้ว สามีของเธอมีความสำคัญเหนือกว่าลูกชายมาก เพราะสามีคือสิ่งที่เธอเลือกด้วยตนเอง แต่ลูกชายคือมรดกภายใต้วัฒนธรรมจารีต ดังนั้น เธอจึงไม่ค่อยซาบซึ้งต่อความรักของแม่ (หลินฟานฟาน 林盼盼, 2012: 6)

ถ้าหากมุมมองหนึ่งของวัฒนธรรมตะวันตกนำมาซึ่งความหวังและการปลุกใจคนในสมัยนั้นให้ดีขึ้น ในอีกมุมมองหนึ่งของวัฒนธรรมดังกล่าวก็นำมาซึ่งความเย็นชาและการเห็นแก่ตัว ในตอนท้ายเรื่องที่เธอละทิ้งลูกชายและสามีไปยอมแสดงถึงการที่เธอรับเอาแนวคิดของวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาปฏิบัติอย่างเต็มตัว ซูชิงเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ที่ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาสามี แต่ในทางกลับกันสามีกลับเป็นฝ่ายต้องพึ่งพาเธอ ดังนั้นบทบาททางเพศสภาพของเธอกับสามีจึงกลับสลับกัน เธอเปรียบเสมือนเพศชาย หรือช่างทำหน้า ในขณะที่เหวินชวันมีบทบาทเหมือนเพศหญิงคือเป็นช่างทำหลัง ทั้งนี้มาจากการที่เธอเป็นเสาหลักในการหาเลี้ยงครอบครัวนั่นเอง (ยว้นอาจิ่ง 袁阿静, 2012: 25) เธอเหมือนมีบทบาททางเพศสภาพทั้งสองเพศในร่างเดียว ในด้านของความเป็นเพศหญิงนั้น เธอรักสวยรักงาม ชอบแต่งตัว เธอรู้ดีว่าเธออยู่ในสภาพที่ถูกกดดันจากสังคม ดังนั้นเธอจึงพยายามต่อต้านมาตลอด ในขณะที่แม่สามีต้องการให้เธอปฏิบัติตัวให้สมกับเป็นสะใภ้ยุคศักดินา แต่เธอคัดค้าน จึงไม่น่าแปลกใจเลยว่าทั้งสองคนมีปากเสียงกันอยู่ตลอดเวลา ทั้งสองคนต่างเป็นตัวแทนของคนสองยุคสองสมัย คือยุคเก่าและยุคใหม่ที่มาปะทะกัน (ถันลั่วเฟย 谭洛非 และถันชิงกั๋ว 谭兴国, 1991: 103) ในตอนท้ายเรื่องที่เธอหนีตามผู้จัดการเงินไปนั้นก็เป็นพฤติกรรมที่ห่างไกลจากกุลสตรีจีนในสมัยนั้นพึงกระทำ บางคนอาจมองว่าเธอเป็นผู้หญิงไม่ดี แต่เธอยึดมั่นในเหตุผลส่วนตัวของเธอเอง เธอต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งครอบครัวและตัวเธอเอง เธอไม่ต้องการกลับไปทะเลาะเบาะแว้งกับแม่สามีอีก เธอจึงจำเป็นต้องตัดสินใจเช่นนั้น

3.4.3 แม่หรือคุณนายวัง (汪母)

แม่หรือคุณนายวังคือตัวแทนของวัฒนธรรมอนุรักษนิยมของจีน นางเป็นลูกสาวของครอบครัวใหญ่ในมณฑลยูนนาน ในวัยเด็ก นางได้รับการอบรมตามแบบฉบับวัฒนธรรมจารีตของจีนมาเป็นอย่างดี นับได้ว่านางเป็นสตรีผู้มีความรู้ความสามารถในเขตคุณหมิง มณฑลยูนนาน นางเป็นทั้งผู้กระทำและเป็นเหยื่อของวัฒนธรรมจารีต นางเป็นหม้ายตั้งแต่ยังสาว หลังจากที่มีสามีเสียชีวิต นางเลี้ยงดูเหวินชวันเพียงลำพัง จนกระทั่งเขาจบการศึกษาและมีภรรยาจึงเข้าใจได้ว่าความยากลำบากและความปวดร้าวในจิตใจของนางนั้นมีมากเพียงใด นางยึดถือคติ 从一而终 (cóng yī ér zhōng)⁹ ไว้อย่างเหนียวแน่น และนางก็ใช้ความอดทนต่ออุปสรรคขวากหนามดังกล่าวมาเสริมสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเอง นอกจากนี้ นางยังยึดถือคติจารีตนิยม เช่น 三从四德 (sān cóng sì dé)¹⁰ อย่างเคร่งครัดอีกด้วย (หลินฟานฟาน 林盼盼, 2012: 6) ดังนั้นการที่แม่สามีไม่สามารถทนพฤติกรรมลูกสะใภ้ได้อย่างชู้เชิงได้จึงเป็นเรื่องที่เข้าใจได้ เพราะลูกสะใภ้มีแนวความคิดและพฤติกรรมที่ห่างไกลจากคติจารีตนิยมนั้นเอง นางมักไม่สบอารมณ์ที่เห็นลูกสะใภ้ค่อนข้างแข็งกร้าวกับสามีและไม่หวั่นไหวเอื้ออาทรลูกของตัวเอง รู้สึกยิ่งเอือมระอาต่อท่าทีการข่มสามีของเธอ นางมองทำที่อ่อนโอนผ่อนตามและความรักของลูกชายที่มีต่อสะใภ้ว่าจะยิ่งทำให้เขาไม่มีอนาคต จนความสัมพันธ์ระหว่างแม่ผัวลูกสะใภ้ในครอบครัวนี้เลวร้ายจนเกินเยียวยา

ถึงแม้ว่านางมักจะเหน็บแนม และบางครั้งจะปะทะคารมกับลูกสะใภ้อย่างดุเดือด แต่ความรักที่นางมีให้กับลูกชายและหลานชายนั้นนับว่ายิ่งใหญ่มาก นางทำหน้าที่แม่ได้อย่างสมบูรณ์ แต่แม่ที่แก่ชรากลับไม่สามารถใช้ชีวิตในบั้นปลายได้อย่างสุขสบาย ต้องอดมื้อกินมื้อไปพร้อมกับลูกชาย นางต้องยอมสละเกียรติยศและสุขภาพตนเองเพื่อดูแลลูกชายที่เจ็บป่วยราวกับเป็นคนรับใช้ แต่สิ่งที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นก็คือ ไม่ว่าจะทำอะไรขึ้น นางก็ไม่สามารถทอดทิ้งลูกชายได้ ซึ่งประเด็นนี้สามารถนำไปเปรียบเทียบกับชู้เชิงได้เป็นอย่างดีเพราะเธอทอดทิ้งสามีและลูกชายของตนเองอย่างไม่ใยดี ทำให้จิตใจส่วนลึกของเหวินชวันคิดว่า สุดท้ายแล้วคนที่ดีกับตนมากที่สุดคือแม่ของตัวเองนั่นเอง (ซ่งเยวเจีย 宋曰家, 1992: 263) การเสียสละและอุทิศจิต

⁹ คตินิยมที่สตรีจีนในสมัยจารีตต้องยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด นั่นคือ การมีสามีเดียวไปตลอดชีวิต ถ้าสามีเสียชีวิตก่อน ห้ามแต่งงานมีสามีใหม่

¹⁰ หลักคุณธรรมของสตรีสมัยศักดินา ได้แก่หลักเชื่อฟัง 3 ประการ นั่นคือ เมื่อสตรียังไม่ออกเรือนให้เชื่อฟังบิดา เมื่อออกเรือนไปแล้วให้เชื่อฟังสามี เมื่อสามีถึงแก่กรรมจะต้องเชื่อฟังลูก และหลักคุณธรรม 4 ประการ ได้แก่ ศีลธรรม ท่วงทำนองการพูด กิริยามารยาทและศิลปะงานฝีมือ

วิญญานของตนเองให้แก่ผู้อื่นคือคุณธรรมอันดีงามของวัฒนธรรมสมัยจารีตประเพณีของจีน แต่ก็แฝงด้วยจิตใจที่คับแคบเห็นแก่ตัวว่าลูกชายคือสมบัติของตัวเอง ดังนั้นลูกชายจึงไม่ควรปันความรักไปให้หญิงอื่น ซึ่งพบเห็นได้ทั่วไปในครอบครัวจีนที่แม่ผัวกับลูกสะใภ้มักไม่ลงรอยกัน นอกจากนี้แล้ว นางยังมีความเด็ดเดี่ยวเป็นอย่างมาก หลังจากที่นางต้องสูญเสียลูกชายหัวแก้วหัวแหวนไปแล้ว นางยังสามารถจัดการทุกสิ่งทุกอย่างในครอบครัวได้อย่างมีสติ หลังจากที่นางจัดการพิธีศพของเขาเสร็จเรียบร้อยแล้ว นางก็จัดแจงขายทรัพย์สินทุกอย่างภายในบ้าน และพาหลานชายย้ายไปอยู่ที่อื่นโดยไม่ได้บอกให้เพื่อนบ้านรู้เลยว่า นางย้ายไปอยู่ที่ใด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนางไม่ต้องการพบหน้าลูกสะใภ้อีก (หลินฟานฟาน 林盼盼, 2012: 6)

บทที่ 4

การศึกษาเปรียบเทียบการถ่ายทอดกลวิธีการแปลในระดับคำและระดับข้อความ

ในการแปลจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่งนั้น โดยปกติผู้แปลจะต้องยึดหลักภาษา ความหมายของภาษาต้นทางเป็นสำคัญ แต่บางครั้งหลักภาษาของภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง รวมถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการแปล ดังนั้น กลวิธีการแปลต่างๆจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อนำมาใช้ในการแปลให้ตรงกับความหมายเดิมมากที่สุด ในบทนี้การศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการแปลนวนิยายจีนเรื่อง *หันเย่* กับฉบับแปลภาษาไทยนั้น สามารถแบ่งการถ่ายทอดออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆได้แก่ ระดับคำ และระดับประโยคหรือระดับข้อความ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การถ่ายทอดความหมายในระดับคำ

4.1.1 การถ่ายทอดตามชนิดของคำ

จากการศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายจีนเรื่อง *หันเย่* กับฉบับแปลภาษาไทย คืบหนว พบว่าการถ่ายทอดความหมายของคำที่โดดเด่นมีทั้งหมด 4 ชนิดได้แก่ คำบุรุษสรรพนาม คำวิเศษณ์ คำวิสามานยนามหรือชื่อเฉพาะและคำคุณศัพท์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) การถ่ายทอดคำบุรุษสรรพนาม

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ : “他气得说不出一句话。” (2, 601)¹¹

คำแปล : “เขาโกรธจนพูดไม่ออกซักคำ”

ฉบับแปล : “แกโกรธจนพูดไม่ออกซักคำ” (15)¹²

สถานการณ์ข้างต้นเป็นเหตุการณ์ที่เหวินชวันฝันถึงเหตุการณ์ในอดีต สมัยที่เขาอาศัยอยู่กับซู่เซิงในเมืองเล็กๆ อย่างไม่ค่อยมีความสุขนัก เพราะมักทะเลาะกันบ่อยๆด้วยเรื่องเล็กน้อยตามประสาผิวเมีย เขายังจำได้เพราะเรื่องของแม่ทำให้อารมณ์ของเธอเสีย ในขณะที่กำลังกินข้าวอยู่นั้น เมียผลึกโตะคว่ำลงบนพื้น ถ้วยซามแตกกระจาย ส่วนแม่ไม่อยู่บ้าน ลูกของ

¹¹ ตัวเลขในวงเล็บซ้ายมือ หมายถึงบทที่ ตัวเลขในวงเล็บขวามือ หมายถึงเลขหน้าในต้นฉบับภาษาจีน

¹² ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึงเลขหน้าในฉบับแปล

เขาร้องให้ชดตัวอยู่ตรงมุมห้อง เขาโกรธจนพูดไม่ออกซักคำ ทำได้เพียงสบถแล้วก็ฟาดหัวตัวเอง

จากสถานการณ์ดังกล่าว น่าจะใช้คำว่า “เขา” แทนคำว่า “แก” เพราะคำว่า “แก” อาจหมายถึงสรรพนามบุรุษที่ 2 ที่สนิทสนมอาจอยู่ในฐานะที่ต่ำกว่าหรืออายุน้อยกว่าซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวได้บรรยายภาพเหตุการณ์ในอดีต โดยที่ไม่ปรากฏบทสนทนาระหว่างตัวละครทั้งสองแต่อย่างใด ดังนั้น การใช้คำว่า “แก” อาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิดว่าหมายถึงผู้อื่น

(2) การถ่ายทอดคำวิเศษณ์

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ : “今天并不比往常更叫人厌烦。” (3, 607)

คำแปล : “วันนี้ดูไม่น่าเบื่อไปกว่าปกติ”

ฉบับแปล: “วันนี้ดูไม่น่าเบื่อไปกว่าเมื่อวานเท่าไรเลย” (23)

สถานการณ์ข้างต้นบรรยายถึงงานของเหวินชวัน เขาประกอบอาชีพเป็นนักพิสูจน์อักษร สำหรับเขาแล้ว งานนี้ถือเป็นงานที่ซ้ำซากน่าเบื่อหน่าย บนโต๊ะทำงานของเขามักมีกองเอกสารสำหรับพิสูจน์อักษรรอเขาอยู่ทุกวัน บนเอกสารมีตัวหนังสือที่ชัดเจนบ้าง และเลือนบ้าง ทำให้ยากต่อการตรวจมากขึ้นไปอีก ในที่นี้ผู้แปลแปลคำว่า 往常 wǎngcháng ว่า “เมื่อวาน” ซึ่งไม่น่าจะเหมาะสม เนื่องจาก 往常 แปลว่า “ปกติ” ซึ่งน่าจะตรงกับเนื้อหาที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อว่างานของเหวินชวันนั้นน่าเบื่อทุกวันและในวันนี้ก็ไม่แตกต่างอะไรจากที่เคยเป็นมา

(3) การถ่ายทอดคำวิสามานยนามหรือชื่อเฉพาะ

ผู้วิจัยพบการถ่ายทอดคำวิสามานยนามหรือชื่อเฉพาะที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ : “他的身材比她高半个头。身上一件崭新的秋大衣，一看就知道是刚从加尔各答带来的。” (4, 609)

คำแปล : “รูปร่างสูงกว่าเธอสักครึ่งศีรษะ สวมเสื้อกันหนาวใหม่เอี่ยม มองดูก็รู้ว่าเป็นเสื้อที่เพิ่งนำเข้ามาจากกัลกัตตา”

ฉบับแปล: “รูปร่างสูงกว่าเธอสักครึ่งศีรษะ สวมเสื้อนอกใหม่เอี่ยม มองดูก็รู้ว่าเป็นเสื้อที่

เพ็ชร์ชื่อมาจากกัลกัตตา” (26)

กัลกัตตา¹³ คือชื่อเมืองหลวงของรัฐเบงกอลตะวันออก ประเทศอินเดีย โดยเมืองนี้ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ กัลกัตตาถูกพูดถึงในการบรรยายการแต่งกายและรูปพรรณสัณฐานของหัวหน้าเงินซึ่งเป็นผู้ชายคนสนิทของชูเชินเป็นครั้งแรก โดยบรรยายว่า “ฝ่ายชายคล้ายกับเพื่อนที่ทำงานอยู่ในธนาคารเดียวกับเธอ หน้าตาไม่เลวทีเดียว หวีผมเป็เรียบเป็นเงา รูปร่างสูงกว่าเธอสักครึ่งศีรษะ สวมเสื้อนอกใหม่เอี่ยม มองดูก็รู้ว่าเป็นเสื้อที่เพ็ชร์ชื่อมาจากกัลกัตตา” ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “กัลกัตตา” ซึ่งเป็นคำที่คุ้นเคยของผู้อ่านชาวไทยมากกว่า การเลือกเทียบเสียงอ่านจากอักษรจีนที่ละตัว เพราะเมื่อเทียบเสียงออกมาแล้วจะได้เป็น “เจียเอ่อเก้อต้า” ทำให้ผู้อ่านนึกไม่ออกว่า เสื้อนอกดังกล่าวชื่อมาจากที่ใด

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ : “现在我应该写出他的完全的姓名了：汪文宣” (4, 611)

คำแปล : “ถึงตอนนี้ฉันควรเขียนชื่อเต็มของเขาออกมาแล้วว่า วังเหวินชวั้น”

ฉบับแปล: “ถึงตอนนี้ฉันควรเขียนชื่อเต็มของเขา อวงหฺวุ่นชววน” (29)

ตั้งแต่ตอนที่ 1 ถึงตอนที่ 3 ปาจินใช้สรรพนามแทนพระเอกในเนื้อเรื่องว่า “他” หรือ “เขา” อยู่ตลอดเวลา ทำให้ผู้อ่านไม่สามารถล่วงรู้ได้ว่าแท้จริงแล้ว พระเอกมีชื่อนามสกุลจริงว่าอย่างไร ในตอนที่ 4 ถึงได้ปรากฏชื่อของพระเอกเป็นครั้งแรก คำว่า 汪文宣 wāng wén xuān ควรจะถอดเสียงเป็นภาษาไทยว่า “วังเหวินชวั้น” เพราะการออกเสียงน่าจะใกล้เคียงกับภาษาจีนกลางมากกว่า

ตัวอย่างที่ 5

ต้นฉบับ : “朋友约我参加今晚胜利大厦的舞会” (10, 647)

คำแปล : “คืนนี้ เพื่อนชวนฉันไปเต้นรำที่ตึกเซ็งลี”

ฉบับแปล: “คืนนี้ เพื่อนชวนฉันไปเต้นรำที่ตึกชัยชนะ” (84)

สถานการณ์ข้างต้นบรรยายถึงจดหมายที่ชูเชินเขียนถึงเหวินชวั้น โดยเนื้อความในจดหมายมีใจความว่า “คืนนี้ เพื่อนชวนฉันไปเต้นรำที่ตึกเซ็งลี ฉันอาจจะกลับตึกขอให้คุณไม่

¹³ ปัจจุบันใช้ชื่อใหม่คือ โกลกาทา (Kolkata) ซึ่งเคยเป็นเมืองหลวงเก่าของอินเดียในสมัยการปกครองของอังกฤษ

ต้องรอ และอย่าใส่กลอนประตุนะ อย่าบอกกับแม่ว่าฉันไปเดินรำ พรุ่งนี้จะได้ไม่ต้องฟังคำวิจารณ์อันคร่ำครึของแก”(นที อรุโณทัย, 2525: 84) คำว่า 胜利 shènglì แปลว่า ชัยชนะ ส่วน 大厦 dàshà หมายถึงตึกขนาดใหญ่ แต่ 胜利大厦 shènglìdàshà เป็นชื่อของตึกหรือชื่อเฉพาะ ดังนั้นผู้วิจัยคิดว่าน่าจะแปลทับศัพท์ภาษาจีนไปเลยว่า ตึกเซ็งลี่น่าจะเหมาะสมกว่าแปลว่า “ตึกชัยชนะ” เพราะถ้าแปลว่า “ตึกชัยชนะ” น่าจะไม่ใช่ชื่อเฉพาะหรือวิสามานยาม

ตัวอย่างที่ 6

ต้นฉบับ : “说是日本人已经到了南丹, 逼近贵州了。行里同事都是这么说”

(13, 673)

คำแปล : “ได้ข่าวว่าพวกญี่ปุ่นมาถึงหนานตัน รุกใกล้ๆ โจวแล้ว คนที่ทำงานต่างพูดกันเช่นนี้”

ฉบับแปล: “ได้ข่าวว่าพวกญี่ปุ่นมาถึงหนานตาบ รุกใกล้ๆ โจวแล้ว คนในที่ทำงานพูดกันเช่นนั้น” (123)

บทสนทนาข้างต้นเป็นบทสนทนายาวระหว่างคุณนายวัง หรือชู่เซิง กับคุณนายจางซึ่งเป็นเพื่อนบ้านข้างห้องกัน คุณนายจางค่อนข้างกังวลกับสถานการณ์การสู้รบ¹⁴ จึงเข้ามาปรึกษา กับชู่เซิง ทั้ง 2 คนต่างปรับทุกข์กันถึงการบุกรุกของทหารญี่ปุ่นเข้ามาแย่งเมืองต่างๆ ของจีน โดยในตอนนั้นพวกญี่ปุ่นได้บุกมาถึงเมือง 南丹 nándān ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจีน การที่ผู้แปลแปลชื่อเมืองนี้เป็น “หนานตาบ” นั้น ผู้วิจัยคาดว่าน่าจะเกิดจากความผิดพลาดระหว่างการพิมพ์ และการพิสูจน์อักษรที่ไม่ละเอียดเพียงพอ

ตัวอย่างที่ 7

ต้นฉบับ : “唐柏青, 我们在百龄餐厅吃过他喜酒的, 他太太生小孩死了, 我前不几天才跟你讲过。” (14, 682)

คำแปล : “ถั่งปัวซิง เรายังเคยไปในงานแต่งงานของเขาที่ภัตตาคารปายหลิน ภรรยาของเขาตายในการคลอดลูก เมื่อไม่กี่วันก่อนฉันยังเคยพูดถึงกับเธออยู่เลย”

ฉบับแปล: “จางปัวซิง เรายังเคยไปในงานแต่งงานของเขาที่ภัตตาคารปายหลิน ภรรยาของเขาตายในการคลอดลูก เมื่อไม่กี่วันก่อนฉันยังเคยพูดถึง ” (137)

¹⁴ เรื่อง หันเย่ หรือ คีนหนาว นี้ประพันธ์ขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ดังนั้นสถานการณ์ในเรื่องจึงเป็นสภาพชีวิตของตัวละครในช่วงสงครามโลกเสียเป็นส่วนใหญ่

บทสนทนาข้างต้นเป็นบทสนทนายาระหว่างเหวินชวันกับชู่เซิง ทั้ง 2 คนกำลังพูดถึง 唐柏青 táng bó qīng ซึ่งเป็นเพื่อนนักเรียนเก่าของทั้งคู่ ถึงปัวซิงเป็นตัวละครสำคัญตัวหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อมุมมองของการมีชีวิตอยู่ของพระเอก เพราะในช่วงเวลาที่พระเอกป่วยหนักนั้น เขาไม่ยอมมีชีวิตอยู่อีกต่อไป เนื่องจากได้รับแรงบันดาลใจจากปัวซิง ถึงปัวซิงเคยมีชีวิตที่สมบูรณ์แบบทั้งชีวิตครอบครัวและหน้าที่การงาน แต่เมื่อภรรยาของเขาเสียชีวิตจากการคลอดลูก ทำให้เขาไม่มีกำลังใจในการต่อสู้ชีวิตอีกต่อไป เขาเอาแต่ดื่มเหล้าอย่างหนักทุกวัน สุดท้ายเขาถูกรถชนเสียชีวิต ผู้แปลได้แปลชื่อสกุลของปัวซิง จากสกุล “ถึง” เป็น “จาง” ผู้วิจัยคาดว่าน่าจะเกิดจากความผิดพลาดระหว่างการพิมพ์ และการพิสูจน์อักษรที่ไม่ละเอียดเพียงพอทำให้นามสกุลของตัวละครคลาดเคลื่อนไป

ตัวอย่างที่ 8

ต้นฉบับ : “明早晨八点钟我在冠生园等你” (15, 704)

คำแปล : “พรุ่งนี้แปดโมงเช้าฉันจะรอคุณที่สวนกวานเซิง”

ฉบับแปล: “พรุ่งนี้แปดโมงเช้าฉันจะรอคุณที่ก้วนเหยียน” (169)

บทสนทนาข้างต้นเป็นบทสนทนายาระหว่างชู่เซิงกับหัวหน้าเงินซึ่งเป็นทั้งหัวหน้างานและเป็นผู้ที่ตกหลุมรักเธอ เขาทั้งคู่วางแผนที่จะย้ายไปอยู่ที่เมืองหลานโจวด้วยกัน เนื่องจากธนาคารที่เขาและเธอทำงานอยู่ได้ย้ายไปเปิดสาขาใหม่ที่นั่นเพื่อหนีภัยสงครามของญี่ปุ่น แต่ชู่เซิงลังเลที่จะตามเขาไปด้วยเพราะมโนธรรมที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของเธอเอง เธอมีสามีที่ป่วยหนักและยากจนที่จำเป็นต้องได้รับการดูแล แต่การติดตามไปหัวหน้าเงินไปยังสำนักงานแห่งใหม่ต่างเมืองนั้นทำให้เธอมีรายรับที่ดีขึ้น เธอสามารถนำเงินเดือนมาจุนเจือครอบครัวที่แร้นแค้นได้ จิตใจของเธอจึงอยู่ภายใต้สภาวะแห่งความขัดแย้งอย่างหนัก เธอไม่เต็มใจที่จะติดตามเขาไปนัก แต่ในที่สุดเธอก็ได้นัดหมายกับเขาที่สวนสาธารณะตอนแปดโมงเช้า คำว่า 冠生园 guàn shēng yuán หมายถึงสวนสาธารณะก้วนเซิง ซึ่งเป็นชื่อสถานที่เฉพาะ แต่ผู้แปลใช้คำว่า “ก้วนเหยียน” คือการทับศัพท์ภาษาจีนและแปลไม่ครบคำ ทำให้ผู้อ่านอาจนึกไม่ออกว่าทั้งสองคนนัดพบกันที่ไหน

ตัวอย่างที่ 9

ต้นฉบับ : “汪太太，你回来啦！” (8, 633)

คำแปล : “คุณนายวาง คุณกลับมาแล้ว”

ฉบับแปล: “อวงไท่ไท่ คุณกลับมาแล้ว” (64)

คำพูดข้างต้นเป็นคำพูดของคุณนายจาง (张太太) ซึ่งเป็นเพื่อนบ้านข้างห้องของชู่เซิง เมื่อเห็นชู่เซิงกลับมาที่ห้องจึงกล่าวคำทักทายเธอว่า “คุณนายอวง คุณกลับมาแล้ว” แต่ในฉบับแปล ผู้แปลใช้คำว่า “อวงไท่ไท่” ซึ่งคำว่า 太太 tàitai นั้น เป็นคำที่ใช้เรียกสตรีที่แต่งงานแล้วอย่างยกย่อง โดยใช้เรียกตามหลังสกุลของฝ่ายชาย จึงตรงกับคำว่า คุณนาย ในภาษาไทย ดังนั้นคำว่า 汪太太 wāngtàitai จึงน่าจะแปลว่า “คุณนายวาง” มากกว่า เพราะในการแปลนวนิยายจีน มักใช้คำว่า “คุณนาย” นำหน้าแซ่ของฝ่ายชายเช่นกัน

(4) การถ่ายทอดคำคุณศัพท์

ผู้วิจัยพบการถ่ายทอดคำคุณศัพท์ที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 10

ต้นฉบับ : “那个人穿着灰色大衣，身材不高。” (1, 592)

คำแปล : “คนผู้นั้นสวมเสื้อนอกสีเทา ตัวไม่สูง”

ฉบับแปล: “คนผู้นั้นสวมเสื้อสีเทา รูปร่างไม่ใหญ่นัก” (2)

ในฉบับแปล ใช้คำว่า “ไม่ใหญ่นัก” ซึ่งมีความหมายไม่ตรงกับคำว่า 高 gāo เพราะคำนี้หมายถึง “สูง” เมื่อใช้กับร่างกายคนจึงน่าจะแปลว่า “ตัวไม่สูง” ดังนั้นการที่ผู้แปลใช้คำว่า “รูปร่างไม่ใหญ่นัก” ก็น่าจะนำมาใช้แทนกันได้ เพราะคำว่า “ตัวไม่ใหญ่” อาจหมายถึง “ตัวเล็ก” “ตัวไม่สูง” หรือ “ตัวเตี้ย” เพราะมีความหมายทับซ้อนกันอยู่ ส่วนคำว่า 大衣 dàiyī ผู้แปลละที่จะแปลคำว่า 大 ซึ่งเป็นคำคุณศัพท์ หมายถึง ใหญ่ โต นั้นทำให้ความหมายไม่เหมือนเดิม เพราะคำว่า 大衣 dàiyī หมายถึง “เสื้อนอก” ดังนั้น “เสื้อ” กับ “เสื้อนอก” จึงมีความหมายไม่เหมือนกัน และไม่สามารถใช้ทดแทนกันได้นั่นเอง

ในการแปลนวนิยายจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีที่โครงสร้างทางภาษาของภาษาต้นทางกับภาษาปลายทางแตกต่างกัน ผู้แปลจำเป็นต้องใช้กลวิธีการแปลต่างๆ เพื่อให้ภาษาปลายทางที่แปลออกมานั้นสละสลวยขึ้น กลวิธีการแปลดังกล่าวได้แก่ การเพิ่มคำ การลดคำ

4.1.2 การเพิ่มคำ

ผู้วิจัยได้แบ่งประเภทของการเพิ่มคำที่พบในนวนิยายเรื่องนี้ ดังต่อไปนี้

(1) การเพิ่มคำแล้วความหมายคงเดิม

ตัวอย่างที่ 11

ต้นฉบับ : “同事的笑声愈来愈高。” (5, 614)

คำแปล : “เสียงหัวเราะของเพื่อนร่วมงานยิ่งมากก็ยิ่งดัง”

ฉบับแปล: “เสียงหัวเราะอย่างขบขันของเพื่อนร่วมงานยิ่งมากและยิ่งดังขึ้น” (35)

ผู้แปลเพิ่มคำว่า “อย่างขบขัน” เข้ามาเพื่อขยายความว่า เรื่องราวที่เพื่อนร่วมงานของเหวินชวันคุยกันอยู่นั้นออกธษาดมากเพียงใด นอกจากนี้ ระดับของเสียงหัวเราะก็ดังขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากหัวหน้าไม่อยู่ในที่ทำงานนั่นเอง คำว่า 愈 yù ใช้ซ้อนกันมีความหมายเหมือนกับ “越...越 yuè...yuè” คือคำว่า “ยิ่ง...ก็ยิ่ง” ดังนั้น 愈来愈高 yù lái yù gāo จึงหมายถึง “ยิ่งมายิ่งดัง” แต่ผู้แปลใช้คำว่า “มาก” และเติมคำว่า “ขึ้น” ก็ไม่ได้ทำให้ความหมายเดิมเปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใด แต่กลับทำให้ความหมายทั้งประโยคสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

(2) การเพิ่มคำแล้วความหมายเปลี่ยน

ตัวอย่างที่ 12

ต้นฉบับ : “他的头越埋越低。油墨的气味强烈地刺戟他的鼻子。” (5, 614)

คำแปล : “หัวของเขายิ่งก้มยิ่งต่ำ กลิ่นฉุนของหมึกกระทบจมูกอย่างรุนแรง”

ฉบับแปล: “หัวของเขายิ่งก้มก็ยิ่งต่ำลง กลิ่นฉุนฉะฉานของหมึกกระทบจมูกอย่างรุนแรง”

(35)

สถานการณ์ข้างต้นบรรยายสภาพการทำงานของเหวินชวันซึ่งเป็นนักพิสูจน์อักษรว่า ในขณะที่เขากำลังทำงานพิสูจน์อักษรอยู่นั้น หัวของเขายิ่งก้มก็ยิ่งต่ำ เนื่องจากเขาต้องใช้สายตาเพ่งตัวอักษรที่เขียนด้วยอักษรพู่กันที่อ่านง่ายบ้าง อ่านยากบ้าง ทำให้กลิ่นฉุนของหมึกกระทบจมูกเขาอย่างรุนแรง จากข้อความข้างต้นสามารถบอกนิสัยในการทำงานของเขาได้ว่าเขามีความตั้งใจและมีสมาธิในการทำงาน

ผู้แปลเพิ่มคำว่า “ฉะฉาน” หลังคำว่า “ฉุน” จึงกลายเป็นคำว่า “ฉุนฉะฉาน” จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2554 หมายถึงหงุดหงิด โกรธจัด คำๆนี้ใช้กับอารมณ์ของคน

เท่านั้น ไม่สามารถนำมาใช้บอกคุณลักษณะของกลิ่นเหม็นได้ ทำให้ความหมายผิดไปจาก
ต้นฉบับ ดังนั้น ในกรณีนี้เมื่อผู้แปลเพิ่มคำเข้าไปแล้วกลับทำให้ความหมายของประโยคไม่
เหมาะสม

4.1.3 การละคำ

การละคำที่ปรากฏในฉบับแปลภาษาไทย ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ
ดังนี้

(1) การละคำในส่วนที่ไม่ใช่สาระสำคัญ

การละคำในที่นี้แล้วไม่ทำให้ความหมายหลักในบริบทเปลี่ยนหรือไม่มีผลกระทบต่อ
สถานการณ์ในขณะนั้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 13

ต้นฉบับ : “除了**对面**高耸的大楼的**浓影**外，他什么也看不见。” (1, 591)

คำแปล : “นอกจากเงา**ทะมึน**ของตึกสูงใหญ่**ฝั่งตรงข้าม**แล้ว เขาไม่เห็นอะไรอีกเลย”

ฉบับแปล: “นอกจากตึกสูงใหญ่แล้ว เขาไม่เห็นอะไรอีกเลย” (1)

ฉากข้างต้นเป็นฉากเริ่มต้นของเรื่องที่เหวินชวันเดินออกไปตามท้องถนน เพื่อออกไป
ตามหาภรรยาหลังจากที่ทั้งคู่ได้ทะเลาะกันอย่างรุนแรง ซึ่งผู้ประพันธ์ได้บรรยายสภาพแวดล้อม
ที่เขาอาศัยอยู่ หนึ่งในนั้นคือตึกที่สูงใหญ่ ด้วยอารมณ์ของเขาที่เสมือนตกอยู่ในภวังค์ ทำให้เขา
มองเห็นอะไรได้ไม่ชัดเจนนัก นอกจากเงา**ทะมึน**ของตึกสูงใหญ่**ฝั่งตรงข้าม**แล้ว เขาไม่เห็นอะไร
อีกเลย ในที่นี้ผู้แปลละคำว่า **对面** duimian ที่แปลว่า **ฝั่งตรงข้าม** กับ **浓影** nongying ที่แปลว่า
เงา**ทะมึน**นั้นเป็นการละคำที่ไม่ส่งผลกระทบต่อมายบริบทหรือสถานการณ์ในขณะนั้น เนื่อง
จาก ทั้งสองคำไม่ใช่สาระสำคัญในประโยคข้างต้น

ตัวอย่างที่ 14

ต้นฉบับ : “他**呆呆**地把头抬了好一会儿。” (1, 591)

คำแปล : “เขาเงยหน้าอย่าง**งงง**อยู่ครู่หนึ่ง”

ฉบับแปล: “เขาหงนหน้าอยู่ครู่หนึ่ง” (1)

คำว่า **呆呆** dāidāi หมายถึง **ทึ่ม เซอซ่า งงงวย** ซึ่งผู้แปลได้ละที่จะแปลคำนี้ แต่ก็ไม่ได้
ทำให้ความหมายหลักของประโยคผิดเพี้ยนไป เพราะฉากดังกล่าวเป็นฉากที่ต่อเนื่องมาจาก

ตัวอย่างที่ 13 ในขณะที่เหวินชวันกำลังตกอยู่ในภวังค์แล้วเดินไปตามท้องถนน เขาสังเกตเห็นที่อยู่รอบตัวแล้วแหงนหน้ามองท้องฟ้าอย่างงุนงงอยู่ครู่หนึ่ง ในที่นี้ผู้วิจัยเลือกใช้คำว่า “งุนงง” หมายถึง งง ฉงน มึนซึ่งบรรยายถึงสภาพอารมณ์ของเขาได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างที่ 15

ต้นฉบับ : 这是两个小贩的极不重要的谈话。(1, 593)

คำแปล : นี่คือการพูดคุยของพ่อค้าเร่ขายของสองคนที่ไม่สลักสำคัญอะไรเลย

ฉบับแปล: นี่คือเสียงพูดของพ่อค้าเร่ขายของที่ไม่สลักสำคัญอะไรเลย (4)

ประโยคข้างต้นมาจากเหตุการณ์ขณะที่เหวินชวันออกตามหาซู่เซิงโดยเดินไปตามหาตามท้องถนน และได้ยินเสียงพ่อค้าเร่สองคนกำลังคุยกันเรื่องการสั่งยกเลิกสัญญาเดือนกุมภาพันธ์เมื่อวานตอนตีสาม ซึ่งคำพูดนี้ไม่น่าจะมีความสำคัญอะไรมากนัก แต่สำหรับเหวินชวันแล้ว เขากลับสะดุ้ง เพราะก่อนหน้านี้ สมาชิกในครอบครัวของเขายังอยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตาพ่อแม่ลูก แต่ในเวลานี้ ภรรยาของเขาไม่รู้จะเป็นตายร้ายดีอย่างไร ผู้แปลละที่จะแปลคำว่า 两个 liǎngge หมายถึง “สองคน” ซึ่งแสดงถึงจำนวนพ่อค้าเร่ที่พูดคุยกัน การละที่จะแปลจำนวนดังกล่าวไม่กระทบต่อสาระสำคัญของประโยค

ตัวอย่างที่ 16

ต้นฉบับ : “他不仅走出了大门，并且还走了两三条街” (1, 593)

คำแปล : “เขาไม่เพียงแต่เดินออกจากประตูใหญ่ ยังเดินหาไปตามท้องถนนสองสามสาย”

ฉบับแปล: “เดินออกจากประตูบ้าน หาไปตามท้องถนนสองสามสาย” (5)

สถานการณ์ข้างต้นพูดถึงเหตุการณ์ที่เหวินชวันมีปากเสียงกับซู่เซิง ทำให้เธอตัดสินใจหนีออกจากบ้านจนเขาต้องออกตามหาเธอจนทั่ว ไม่เพียงแต่พื้นที่บริเวณนอกบ้านเท่านั้น แต่เขายังเดินตามหาเธอไปตามท้องถนนอีก 2-3 สาย คำว่า 不仅...并且 bùjǐn....érqiě หมายถึง ไม่เพียงแต่...ยัง แต่ผู้แปลได้ละที่จะแปลกลุ่มคำนี้ แต่ก็ไม่ได้ทำให้บริบทและสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป เพราะกลุ่มคำดังกล่าวใช้เน้นความหมายของประโยคให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ไม่ใช่สาระสำคัญของประโยค

ตัวอย่างที่ 17

ต้นฉบับ : “虽说是在战时首都的中心区，到这时候街上也只有寥寥几个行人。”

(1, 594)

คำแปล : “แม้ว่าเป็นย่านใจกลางเมืองหลวงในระหว่างสงคราม ในเวลานี้บนถนนมี
เพียงคนเดินถนนหรือมั่วหมื่นเพียงไม่กี่คน”

ฉบับแปล: “แม้ว่าเมืองหลวงซึ่งอยู่ในระหว่างสงคราม คนเดินถนนมีไม่กี่คน” (5)

สถานการณ์ข้างต้นผู้เขียนได้บรรยายถึงสภาพบ้านเรือนในช่วงที่สงครามกำลังดำเนินอยู่ ถึงแม้ว่าจะเป็นย่านใจกลางเมืองหลวง แต่ก็พบว่ามีคนเดินบนถนนเพียงไม่กี่คนเท่านั้น และร้านค้าก็ปิดเสียเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เมืองดูเงียบเหงาเป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่าผู้แปลจะแปลคำและกลุ่มคำถึง 4 กลุ่มได้แก่ 中心区 zhōngxīnqū หมายถึง ย่านใจกลางเมือง, 到这时候 dào zhèshíhòu ในเวลานี้, 街上 jiēshàng บนถนน, 寥寥 liáoliáo หมายถึงหรือมั่วหมื่นเล็กน้อย แต่ก็สามารถเก็บเนื้อหาใจความของสภาพเมืองหลวงในเวลานั้นได้อย่างครบถ้วน

ตัวอย่างที่ 18

ต้นฉบับ : “女人有什么本事，除了哭，除了骂，难道她们还打得过我们！”

(4,611)

คำแปล : “ผู้หญิงจะมีดีอะไร? นอกจากร้องไห้ นอกจากด่า พวกหล่อนจะชนะพวกเรา
ได้หรือ?”

ฉบับแปล: “ผู้หญิงจะมีดีอะไร? นอกจากร้องไห้ หรือว่าพวกหล่อนจะต้องชนะพวกเรา”

(30)

บทสนทนาข้างต้นเป็นบทสนทนาที่จิงเหล่า ผู้ที่เป็นทั้งเพื่อนร่วมงาน และเสมือนพี่ชายที่แสนดีของเหวินชวันได้เข้ามาพูดปลอบประโลมใจตอนที่เขามีความอัดอั้นตันใจหลังจากที่ทะเลาะกับภรรยา จิงเหล่าสอนให้เขารู้จักการโอนอ่อนผ่อนตามบ้าง ส่วนเสี่ยวพานซึ่งเป็นเพื่อนร่วมงานอีกคนกลับเห็นต่างว่า หากผู้ชายยอมภรรยา ก็จะกลายเป็น “คนกลัวเมีย” เขายังเสริมอีกว่า “ผู้หญิงจะมีดีอะไร? นอกจากร้องไห้ นอกจากด่า พวกหล่อนจะชนะพวกเราได้หรือ?” ในบริบทนี้ ผู้แปลจะคำว่า 除了骂 chúlèma ซึ่งเป็นคุณสมบัติหนึ่งของผู้หญิงตามความคิดของเสี่ยวพาน แต่ก็ไม่ทำให้ความหมายไม่สมบูรณ์ เพราะเป็นเพียงการยกตัวอย่างขึ้นมาเพื่อประกอบคำอธิบายเท่านั้น ส่วนคำว่า 难道 nándào ซึ่งเป็นคำวิเศษณ์เสริมน้ำเสียงเวลาข้อนถาม เช่นคำ

ว่า เขียวหรือ? ใต้หรือ? นั้น ผู้แปลได้แปลไว้ต้นประโยคเหมือนฉบับภาษาจีน ซึ่งอาจทำให้ความหมายคลาดเคลื่อนไปได้ ดังนั้นจึงควรนำคำแปลคำว่า 难道 วางไว้ท้ายประโยคจะเหมาะสมกว่า

ตัวอย่างที่ 19

ต้นฉบับ : “他静静地听着母亲的慈爱的话。” (6, 620)

คำแปล : “เขากำลังฟังคำพูดที่เมตตาปราณีของแม่อย่างเงียบๆ”

ฉบับแปล: “เขานั่งฟังแม่พูดอย่างเงียบๆ” (44)

โดยปกติแล้ว เหวินชวันเป็นเด็กดี เชื่อฟังคำพูดของแม่และทำตัวเป็นลูกที่ดีของแม่เสมอ เขาจะไม่ค่อยเถียงแม่ยกเว้นเรื่องของซูเซิงเท่านั้น ในทางกลับกัน แม่ก็จะดูแลเขาเป็นอย่างดีราวกับเขาเป็นเด็ก โดยเลี้ยงดูประหนึ่งบิดาเขาราวกับว่าตัวเองเป็นคนรับใช้ของลูกเลยทีเดียว ผู้แปลละคำว่า 慈爱的话 cǐ ài de huà หมายถึงคำพูดที่เมตตาปราณี แต่ก็มีได้ทำให้ความหมายขาดตกบกพร่องไป เพราะเราสามารถอนุมานได้ว่า ตามปกติแล้ว คำพูดของแม่โดยทั่วไปมักจะใสความรักและเมตตาของตัวเธอลงไปด้วยอยู่แล้ว

(2) การละคำในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ

การละคำในที่นี้แล้วทำให้ความหมายหลักในบริบทเปลี่ยนหรือมีผลกระทบต่อสถานการณ์ในขณะนั้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 20

ต้นฉบับ : “我不能再这样做!” (1, 591)

คำแปล : “ฉันไม่ควรทำเช่นนั้นอีก”

ฉบับแปล: “ฉันไม่ควรทำเช่นนั้น” (1)

คำพูดประโยคนี้เป็นคำพูดของเหวินชวัน หลังจากที่ทะเลาะกับซูเซิงยกใหญ่แล้ว ทำให้เธอหนีออกจากบ้าน เหวินชวันรู้สึกผิดต่อการกระทำของตนเองจึงออกตามหาเธอ แต่ตามหาเท่าไรก็ไม่พบ จึงได้แต่ก้มหน้าทอดถอนใจก่อนรำพึงรำพันกับตัวเองว่า “ฉันไม่ควรทำเช่นนั้นอีก” ในที่นี้ผู้แปลละคำว่า 再 zài ซึ่งแปลว่า “อีก” ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือประโยค “ฉันไม่ควรทำเช่นนั้นอีก” ให้ความหมายว่า ผู้พูดรู้สึกเสียใจ สำนึกผิด และจะไม่ทำการ

กระทำนั้นซ้ำอีก ส่วนประโยค “ฉันไม่ควรทำเช่นนั้น” ให้ความหมายว่า ผู้พูดรู้สึกเสียใจที่กระทำเช่นนั้นลงไป แต่ไม่ได้บอกชัดเจนว่าผู้พูดจะทำพฤติกรรมอย่างเดิมซ้ำอีกหรือไม่

ในกรณีของเหวินชวัน เขามีนิสัยที่อ่อนโยน และรักภรรยามาก การที่เขาเป็นต้นเหตุที่ทำให้ภรรยาต้องหนีไป ทำให้เขารู้สึกเคืองแค้น ทอดถอนใจ สำนึกผิดและจะไม่ทำเช่นนั้นอีก ดังนั้น การละคำว่า “อีก” อาจจะทำให้เข้าใจเจตนาของเขามิได้

ตัวอย่างที่ 21

ต้นฉบับ : “他的三十四岁的妻子” (1, 593)

คำแปล : “เมียอายุสามสิบสี่”

ฉบับแปล: “เมียอายุสามสิบ” (4)

ผู้แปลแปลอายุของชูเซิงคลาดเคลื่อนไป 4 ปี ในกรณีนี้คืออายุของภรรยาที่แท้จริง จากอายุ 34 ปีเป็น 30 ปี ถ้าพิจารณาอย่างผิวเผินจะพบว่า อายุที่คลาดเคลื่อนเพียง 4 ปีจะไม่ส่งผลต่อทัศนคติ ประสบการณ์ และแนวคิดในการดำเนินชีวิตของคนมากนัก แต่ถ้าพิจารณาให้ลึกซึ้งจะพบว่า ถ้าสามีและภรรยาอายุเท่ากัน มักจะปฏิบัติต่อกันเหมือนเพื่อน ถ้าสามีอายุมากกว่าภรรยามีศักดิ์เป็นน้องก็จะเกรงใจสามี แต่ในทางกลับกัน ถ้าภรรยาอายุมากกว่าสามี ภรรยาก็จะขาดความเกรงใจ และอาจปฏิบัติต่อสามีเหมือนน้องชาย นั่นคือขาดความยำเกรงสามี

แต่ในนวนิยายเรื่องนี้ ทั้งเหวินชวันและชูเซิงอายุเท่ากันคือ 34 ปี ทั้งคู่เรียนด้วยกันมา จึงคบกันแบบเพื่อน การที่ผู้แปลแปลอายุภรรยาคือ 30 ปี กล่าวคืออ่อนกว่าสามี 4 ปี ทำให้พฤติกรรมของภรรยาที่แสดงออกมาในเรื่องอาจขัดแย้งกับความเป็นจริง เพราะในเนื้อเรื่องภรรยาไม่ได้เกรงใจสามีมากนัก ทั้งคู่ก็มีเรื่องโต้เถียงกันอยู่บ่อยๆ ดังนั้นการแปลอายุของภรรยาคลาดเคลื่อนอาจเป็นสาเหตุทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสนได้

ตัวอย่างที่ 22

ต้นฉบับ : “奇怪的是，不单是生活，我觉得连我们的心也变了，我也说不出是怎样变起来的。” (5, 616)

คำแปล : “ที่แปลกก็คือ ไม่เพียงแต่ความเป็นอยู่ ผมรู้สึกว่าจิตใจของพวกเราได้เปลี่ยนไป ผมพูดไม่ถูกว่ามันเปลี่ยนไปได้อย่างไร”

ฉบับแปล: “มันน่าแปลก เพียงแค่ความเป็นอยู่ ผมรู้สึกว่าจิตใจของพวกเราได้

เปลี่ยนไป ผมพูดไม่ถูกว่ามันเปลี่ยนไปได้อย่างไร” (37)

คำพูดข้างต้นเป็นคำพูดเสียดสีประชดประชันของเหวินชวันที่พูดกับซูเซิงว่า สองปีที่ผ่านมา ทุกสิ่งทุกอย่างดูเปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็นเรื่องฐานะชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวที่ยากจนลงอันเป็นผลมาจากสงคราม ในขณะที่เดียวกันจิตใจของคนก็ค่อยๆเปลี่ยนไป ในที่นี้เหวินชวันต้องการจะบอกกับซูเซิงทางอ้อมว่า จิตใจของเธอนั้นมันไม่เหมือนเดิม หลังจากที่เขาแอบเห็นเธอเดินควงหัวหน้าเงินอย่างออกหน้าออกตาอยู่บ่อยๆนั่นเอง

ในที่นี้ ผู้แปลละคำว่า 不单 búdān ซึ่งหมายถึง ไม่เพียงแต่ ทำให้ความหมายของประโยคเปลี่ยนไป การตัดคำว่า “ไม่เพียงแต่” ออก ทำให้ผู้อ่านตีความได้ว่า ความเป็นอยู่เป็นสาเหตุที่ทำให้จิตใจของพวกเขาเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเป็นความหมายที่คลาดเคลื่อน เพราะความหมายที่แท้จริงคือ ทั้งสภาพความเป็นอยู่และจิตใจต่างก็เปลี่ยนแปลงไปพร้อมกัน

ตัวอย่างที่ 23

ต้นฉบับ : “你是个文学硕士，你还记得那些著作计划吗？” (7, 629)

คำแปล : “คุณคือ**มหาบัณฑิต**อักษรศาสตร์ คุณยังจำโครงการที่จะเขียนหนังสือของคุณได้อยู่หรือเปล่า?”

ฉบับแปล: “คุณคือ**บัณฑิต**อักษรศาสตร์ คุณยังจำโครงการที่จะเขียนหนังสือของคุณได้อยู่หรือเปล่า?” (57)

บทสนทนาข้างต้นเป็นบทสนทนาระหว่างเหวินชวันกับป่วซิง ซึ่งเป็นเพื่อนสมัยเรียน ในขณะที่ป่วซิงกำลังดื่มเหล้าอย่างหนักเนื่องจากชีวิตครอบครัวของเขาได้พังทลายลง ทำให้เขาหมดอาลัยตายอยากในชีวิต เหวินชวันจึงได้แต่เตือนความจำป่วซิงว่าเขาเป็นถึงมหาบัณฑิตอักษรศาสตร์ เขามีโครงการที่จะเขียนหนังสืออยู่ด้วย ดังนั้น เขาไม่ควรจะใช้ชีวิตแบบหมดอาลัยตายอยากแบบนี้

คำว่า 硕士 shuòshì หมายถึงมหาบัณฑิตหรือผู้ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท แต่ผู้แปลละคำว่า “มหา” กลายเป็นบัณฑิตอักษรศาสตร์ หมายถึงผู้ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิดคิดว่าตัวละครเอกในเรื่องจบเพียงระดับปริญญาตรี ซึ่งผิดวัตถุประสงค์ของผู้ประพันธ์ที่ต้องการเน้นให้ตัวละครหนุ่มสาวเหล่านี้จบการศึกษาระดับสูง แต่ว่าความรู้ในตำราเพียงอย่างเดียวไม่สามารถนำพาให้มหาบัณฑิตเหล่านี้ประสบความสำเร็จในชีวิตได้ เพราะใน

ตอนท้ายเรื่อง บัวซึ่งต้องมาจบชีวิตลงอย่างน่าอนาถ ส่วนเหวินชวันเป็นเพียงพนักงานพิสูจน์อักษรระดับล่างที่ยากจน และต้องจบชีวิตลงอย่างน่าอนาถเช่นกัน

4.1.4 การปรับคำ

การปรับคำคือวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการแปล การปรับคำเป็นการแปลโดยไม่ยึดติดกับภาษาต้นทาง ซึ่งการปรับคำในหมวดนี้ ผู้วิจัยจำแนกออกมาหลายประเด็นดังต่อไปนี้

(1) การปรับและแปลไม่เหมาะสม

หัวข้อนี้เป็นการปรับคำและถ่ายทอดความหมายที่เพี้ยนไปจากความหมายเดิมของคำ และมีความบกพร่องตามความหมายของคำ โดยการเลือกใช้ความหมายที่ไม่เหมาะสมมาอธิบายความหมายของคำนั้นๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 24

ต้นฉบับ : “夜的寒气却渐渐地透过那件单薄的夹袍，他的身子忽然微微抖了一下。” (1, 591)

คำแปล : “ความหนาวเหน็บของอากาศยามค่ำคืบค้อยๆ แทรกผ่านเสื้อคลุมบาง ๆ จนทำให้ร่างกายของเขาสั่นสะท้านเล็กน้อย”

ฉบับแปล: “ความหนาวเหน็บของอากาศได้ซำแรกผ่านเสื้อคลุมบาง ๆ เข้าที่มแทรกในร่างกาย จนทำให้สั่นสะท้านเล็กน้อย” (1)

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 คำว่า “ซำแรก” หมายถึง แทรกแทรก การที่ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “ซำแรก” แทนคำว่า “แทรก” ซึ่งเป็นคำที่ไม่นิยมใช้กัน โดยทั่วไปจึงอาจทำให้ผู้อ่านสับสนได้ ดังนั้น การใช้คำว่า “แทรก” ในบริบทนี้ น่าจะเหมาะสมกว่า ส่วนที่การที่ผู้แปลแปลเสริมความจากต้นฉบับด้วยวลีที่ว่า “(ความหนาวเหน็บ) เข้าที่มแทรกในร่างกาย” นั้นจัดเป็นวิธีบุคลาธิษฐาน ทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพชัดเจนขึ้นว่าทำไม “เขา” จึงสั่นสะท้าน

ตัวอย่างที่ 25

ต้นฉบับ : “逃难， 追散， 这不就是他的毁灭吗？” (12, 666)

คำแปล : “หนีภัย.....อพยพ.....นี่มันคือความพินาศของเขามีใช่หรือ”

ฉบับแปล: “หนีภัย.....อพยพ.....นี่มันคือการแตกสลายของเขามีใช่หรือ” (112)

สถานการณ์ข้างต้น กล่าวถึง ผู้คนในบริษัทของเหวินชวันต่างโจษจันกันถึงการหนีภัยการอพยพ เมื่อญี่ปุ่นได้เริ่มโจมตีเข้ามายังเมืองที่พวกเขาอาศัยอยู่มากขึ้นเรื่อยๆ ทุกคนต่างหวาดกลัวเกี่ยวกับเรื่องนี้รวมถึงตัวเขาด้วยว่าสามารถจะเอาตัวรอดจากภัยที่น่ากลัวนี้ได้หรือไม่ คำว่า 毁灭 huǐmiè หมายถึง ความพินาศ ย่อยยับ ในที่นี้หมายถึงชีวิตของเขาที่ต้องพังพินาศลงเมื่อข้าศึกบุกเข้ามา ดังนั้นควรแปลว่า “ความพินาศ” มากกว่า “แตกสลาย” เพราะคำว่า “แตกสลาย” เมื่อใช้กับคน มักใช้พรรณารูสึกทางใจ เช่น หัวใจของแม่แทบแตกสลายเมื่อได้เห็นศพลูก ฯลฯ ดังนั้นการใช้คำว่า “แตกสลาย” จึงไม่เหมาะสมกับบริบทนี้

ตัวอย่างที่ 26

ต้นฉบับ : “医生是一个和善的老人。” (14, 681)

คำแปล : “หมอเป็นชายแก่ที่มีอุปนิสัยสุภาพอ่อนโยน”

ฉบับแปล: “หมอเป็นชายแก่ที่มีอุปนิสัยละมุนละม่อม” (135)

จางป่วฉิง (张伯情) เป็นหมอจีนที่คุณนายวังเชิญมาช่วยรักษาอาการเจ็บป่วยของเหวินชวัน หมอเป็นชายแก่ที่มีอุปนิสัยสุภาพอ่อนโยน เพราะเขาได้ตรวจชีพจรของเขาอย่างละเอียด ถามอาการใช้ด้วยน้ำเสียงอ่อนโยน ปลอดภัยทั้งคนไข้และคนในบ้าน ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “ละมุนละม่อม” มาทับศัพท์คำว่า 和善 héshàn ซึ่งหมายถึง สุภาพอ่อนโยน จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 นิยามว่า คำว่า “ละมุนละม่อม” เป็นคำวิเศษณ์หมายถึงอ่อนโยน นิ่มนวล มักใช้กับกิริยาอาการเท่านั้น เช่น เขามีกิริยาท่าทางละมุนละม่อม ฯลฯ ไม่สามารถใช้บอกอุปนิสัยคนได้ ในที่นี้จำเป็นต้องใช้คำคุณศัพท์เท่านั้น เช่น ใจดี สุภาพอ่อนโยน ฯลฯ

ตัวอย่างที่ 27

ต้นฉบับ : “他把枕畔那张字条捏在手里，低声哭起来。” (23, 787)

คำแปล : “เขาขยำจดหมายที่อยู่ข้างหมอน ร้องไห้เสียงเบาๆ”

ฉบับแปล: “เขาขยำจดหมายที่ข้างหมอน ร้องไห้เสียงเบาๆ” (293)

สถานการณ์ข้างต้น ชูเซิงได้ย้ายไปอยู่กับหัวหน้าเงินที่หลานโจวแล้ว เธอได้ทิ้งจดหมายไว้ให้กับเขาดูต่างหน้า โดยที่ไม่มีโอกาสได้รำลัดด้วยตนเอง หลังจากที่เธอได้อ่านจดหมายของเธอแล้วทำให้เธอคิดมาก นอนไม่ค่อยหลับและฝันร้าย พอรุ่งเช้า เมื่อเธอได้ยินเสียงเครื่องบินบินผ่านไป ทำให้เธอนึกได้ว่า เธอได้จากไปแล้วจริงๆ และครั้งนี้ถือเป็นการจากลาชั่ววันจันทร์ เธอจึงกำจดหมายที่อยู่ข้างหมอนและร้องไห้ออกมาเบาๆ

ในที่นี้ คำว่า 捏 nie หมายถึง คีบ หนีบ ในสถานการณ์นี้น่าจะหมายถึง เขาขยำจดหมายมากกว่าการขยำจดหมาย เพราะตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 คำว่า “ขยำ” เป็นคำกริยา หมายถึง เอาปากบกัดอย่างแรง ดังนั้น การใช้คำว่า “ขยำ” จึงไม่เหมาะสมกับบริบทนี้

ตัวอย่างที่ 28

ต้นฉบับ : “所以我要正式对你说明,我以后不再做你的‘姘头’了。” (26, 806)

คำแปล : “ฉะนั้นฉันจะพูดอย่างเป็นทางการกับเธอว่า ต่อแต่นี้ไป ฉันจะไม่ใช่ ‘คู่นอน’ ของเธออีกแล้ว”

ฉบับแปล : “ฉะนั้นฉันจะพูดอย่างโจ่งแจ้งกับเธอว่า ต่อแต่นี้ไป ฉันจะไม่ใช่ ‘คู่นอน’ ของเธออีกแล้ว” (323)

ข้อความข้างต้นอยู่ในจดหมายของชูเซิงเขียนที่ถึงเหวินชวันหลังจากที่เธอได้ย้ายไปอยู่กับหัวหน้าเงินแล้ว เธอต้องการตัดขาดจากเขาและไปตั้งต้นชีวิตใหม่ที่ดีกว่าเดิม โดยเฉพาะแม่ผัว ที่เธอไม่มีวันจะกลับไปใช้ชีวิตอยู่ด้วยได้ แม่ผัวเปรียบเธอเป็นแค่ “คู่นอน” ของลูกชายตัวเองเท่านั้น เพราะทั้งสองยังไม่ได้แต่งงานกันอย่างเป็นทางการ ดังนั้น เธอจึงเขียนว่า “ฉะนั้นฉันจะพูดอย่างเป็นทางการกับเธอว่า ต่อแต่นี้ไป ฉันจะไม่ใช่ ‘คู่นอน’ ของเธออีกแล้ว” คำว่า 正式 zhèngshì แปลว่า เป็นทางการ เป็นงานเป็นการ คำนี้เป็นคำที่ผู้เขียนต้องการสื่อว่าจะเอาจริง เอาจังกับเรื่องที่จะสื่อออกไป ส่วนการที่ผู้แปลใช้คำว่า “โจ่งแจ้ง” หมายถึง เปิดเผย หรือไม่ปิดบังนั้นจะให้ความหมายว่า เรื่องที่เธอเป็นคู่นอนกับเขานั้นเป็นเรื่องที่ปกปิด ซ่อนเร้น แต่จากนี้ไปเธอก็จะพูดกับเขาอย่างเปิดเผยว่า เธอจะไม่ใช่คู่นอนของเขาอีกต่อไป ซึ่งการตีความลักษณะนี้ทำให้ความหมายผิดแผกแตกต่างไปจากความหมายของต้นฉบับ

(2) การปรับและแปลโดยใช้กลวิธีทางภาษา

การปรับเปลี่ยนคำในหัวข้อนี้เป็นวิธีการปรับเปลี่ยนคำในต้นฉบับภาษาจีนแล้วถ่ายทอดความหมายออกมาโดยผ่านกลวิธีทางภาษาต่างๆที่ผู้อ่านชาวไทยคุ้นเคย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 29

ต้นฉบับ : “女人有什么本事?” (4, 611)

คำแปล : “ผู้หญิงจะมีความสามารถอะไร?”

ฉบับแปล: “ผู้หญิงจะมีดีอะไร?” (30)

คำว่า 本事 běnsi ในภาษาจีนหมายความว่า ความสามารถ ซึ่งผู้แปลสามารถแปลตามความหมายเดิมได้ แต่เพื่อการสร้างอารมณ์และให้สอดคล้องกับความสัมพันธ์บรรยากาศของตัวละครที่มีความสนิทสนมกัน ผู้แปลจึงเลือกปรับและแปลโดยใช้คำที่เป็นสำนวนคือ “มีดี” หมายถึง “มีความสามารถ” ซึ่งมีความหมายตรงกันกับต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 30

ต้นฉบับ : “失败了,谈了许多话,一点结果也没有.” (5, 619)

คำแปล : “เหลวเสียแล้ว พูดกันตั้งมากมาย ได้ผลสักนิดก็ไม่มี”

ฉบับแปล: “เหลวทั้งเพ พูดกันตั้งมากมาย ได้ผลสักนิดก็ไม่มี” (42)

เหตุการณ์ข้างต้นเกิดขึ้นหลังจากที่เหวินชวันแอบเห็นชูเซิงเดินควงหัวหน้าเงินเข้าไปในร้านกาแฟ หลังจากที่ทั้งสองแยกกันแล้ว เหวินชวันแอบดักเธอเพื่อคาดคะเนว่าชายหนุ่มที่เธอเดินควงด้วยนั้นคือใคร แต่ชูเซิงได้แต่อำอึ้งและปฏิเสธ เหวินชวันคิดว่าถ้าคาดคะเนต่อไป คงไม่เกิดประโยชน์อะไร คำว่า 失败 shībài แปลว่า ล้มเหลว การที่ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “เหลวทั้งเพ” นั้นเป็นสำนวนในภาษาไทย หมายถึงคว้าน้ำเหลว นั้นได้ช่วยทำให้เกิดอารมณ์ในการอ่านมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 31

ต้นฉบับ : 街上二更的梆子响了。(10, 650)

คำแปล : “บนถนนเกราะบอกเวลาสองยามดังขึ้น”

ฉบับแปล: “เสียงเคาะบอกเวลาสองยามดังขึ้น” (89)

คำว่า 二更 èrgēng หมายถึงเวลา 24.00 น. แต่คนไทยคุ้นเคยกับคำว่า สองยาม มากกว่า ดังนั้นการที่ผู้แปลใช้คำว่า “สองยาม” แทน 24.00 น. ก็เพื่อให้ผู้อ่านคนไทยในสมัยนั้น (สมัยที่ฉบับแปลได้รับการตีพิมพ์) สามารถจินตนาการได้ง่ายขึ้นนั่นเอง ส่วนคำว่า 梆子 bāngzi หมายถึง เกราะ (ที่ใช้ตีบอกยาม) นั้น ผู้อ่านบางคนอาจไม่คุ้นเคย ดังนั้น ผู้แปลจึงเลือกใช้คำนี้ แล้วเลือกใช้คำว่า “เสียงเคาะ” แทนซึ่งสามารถสื่อความหมายได้เช่นกันและไม่ได้ทำให้ความหมายเดิมของประโยคเปลี่ยนแปลงไป

ตัวอย่างที่ 32

ต้นฉบับ : 第二天他居然支持着到公司去办公。(12, 664)

คำแปล : “วันต่อมาเขายังอุตสาหะ**ประคองตัว**ไปทำงานที่บริษัท”

ฉบับแปล: “วันต่อมาเขายังอุตสาหะ**ถือสังขาร**ไปทำงานที่บริษัท” (109)

สถานการณ์ข้างต้น เหวินชวันเริ่มเป็นวัณโรคแล้ว ร่างกายเขาอ่อนแอมาก ไอเป็นเลือด แต่เขาพยายามปกปิดมิให้แม่และภรรยา รู้ เพราะอาจทำให้ทุกคนไม่สบายใจและกังวลใจได้ เขาจึงพยายามทำตัวเป็นปกติโดยพยายามฝืนร่างกายตัวเองไปทำงานตามปกติ เพื่อมิให้ทุกคนสังเกตเห็นได้ คำว่า 支持 zhīchí หมายถึง ประคอง พยุง ประคับประคอง แต่ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “ถือสังขาร” ซึ่งหมายถึง การฝืนสังขารแทน คำนี้อาจจะช่วยให้เห็นภาพที่ชัดเจนมากกว่าการประคองตัว เพราะผู้แปลอาจตีความจากอาการป่วยไข้ของเหวินชวันแล้วเห็นว่าหนักมากจนไอเป็นเลือด จึงเลือกใช้คำนี้ หากเปรียบเทียบกันแล้วคำนี้เหมาะกับใช้กับผู้ที่มีการป่วยหรือบาดเจ็บสาหัสต้องฝืนร่างกายตนเองเพื่อทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ตัวอย่างที่ 33

ต้นฉบับ : “现在读书人是下等人了。” (12, 667)

คำแปล : “เดี๋ยวนี้ คนมีการศึกษากลายเป็น**คนระดับล่าง**ไปเสียแล้ว”

ฉบับแปล: “เดี๋ยวนี้ เราเป็น**คนชั้นต่ำ**ไปเสียแล้ว” (114)

คำพูดข้างต้นเป็นคำพูดของเหวินชวันที่ตัดพ้อกับแม่ว่า สมัยนี้คนมีการศึกษากลับยากจนเป็นคนระดับล่างของสังคม ส่วนพวกพ่อค้าไม่ว่าจะค้าขายสินค้าแบบถูกหรือผิดกฎหมาย กลับร่ำรวย ใช้ชีวิตหรูหรา และสะดวกสบาย คำว่า 读书人 dúshūrén หมายถึงบัณฑิต ผู้มีการศึกษา ในที่นี้หมายถึงตัวเขานั่นเอง ส่วนคำว่า 下等人 xiàděngrén หรือคนระดับล่างก็

หมายถึงตัวเขาเช่นเดียวกัน ในที่นี้ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “คนชั้นต่ำ” ทับศัพท์คำว่า 下等人 ซึ่งเหมาะสมกับบริบทนี้มาก เพราะคำนี้แฝงความหมายของการประชดประชัน ดูถูกดูแคลน ในบริบทนี้เหวินชวันต้องการประชดชีวิตของตนเองที่ร่ำเรียนจนจบการศึกษาระดับปริญญาโทแต่ก็ไม่ได้มีชีวิตที่สุขสบาย ตรงกันข้ามกลับมีชีวิตที่ยากจนและแร้นแค้น

(3) การปรับและแปลโดยอ้างอิงตามบริบท

การปรับคำในหัวข้อนี้เป็นการปรับคำที่ไม่ยึดติดกับความหมายของคำศัพท์ต้นฉบับ โดยผู้แปลผลจากต้นฉบับชั่วคราวแล้วแปลความหมายของคำโดยอ้างอิงบริบทและความเหมาะสม ความสนใจเป็นหลัก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 34

ต้นฉบับ : “我对她先讲什么话呢? 他踌躇着。” (1,595)

คำแปล : “ฉันจะเอ่ยคำแรกกับเธอว่าอย่างไรดี” เขาเริ่มลังเล

ฉบับแปล: “ฉันจะเอ่ยคำแรกกับเธอว่าอย่างไรดี” เขาเริ่มกระวนกระวาย (8)

คำว่า 踌躇 chóuchú แปลว่า ลังเล สถานการณ์ในขณะนี้ ชูเซิงได้ทะเลาะกับเหวินชวัน เธอได้หนีออกจากบ้านไป แต่เขาก็มีความหวังว่าเธอจะกลับมา เพราะเขารักเธอมาก เขาจึงเริ่มจินตนาการไปว่าหลังจากที่เธอกลับมาแล้ว เขาควรจะพูดกับเธอว่าอะไรดี เพราะคำแรกนั้นสำคัญมากพอที่จะทำให้เธออยู่ต่อหรือหนีออกไปอีก เขาจึงเริ่มกระวนกระวายใจ เขาจึงคิดว่า “พูดอะไรก็ได้ที่ทำให้เธอดีใจ หลังจากนั้นคำพูดมันจะออกมาเอง” จากการวิเคราะห์สถานการณ์แล้ว เหวินชวันน่าจะมีความกระวนกระวายใจที่จะเลือกสรรคำพูดประโยคแรกเพื่อให้เธอประทับใจมากกว่าลังเลใจที่จะพูด ดังนั้น ผู้แปลจึงเลือกใช้คำโดยอิงตามบริบทเป็นหลัก โดยผลจากความหมายของต้นฉบับชั่วคราวเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ในเนื้อเรื่องนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 35

ต้นฉบับ : 没有写明回信地址, 但是这封短信使他很满意, 只除了“陈经理”三个字。(24, 788)

คำแปล : ในจดหมายไม่ได้เขียนที่อยู่ แม้จะเป็นจดหมายสั้นๆแต่ทำให้เขาพึงพอใจมาก นอกจาก “ผู้จัดการเงิน” สามคำเท่านั้น

ฉบับแปล: ในจดหมายไม่ได้เขียนที่อยู่ แม้จะเป็นจดหมายสั้นๆแต่ทำให้เขาพึงพอใจมาก
นอกจาก “ผู้จัดการเงิน” สี่คำเท่านั้น (295)

เหตุการณ์ข้างต้นคือเหตุการณ์หลังจากที่ซูเซิงย้ายออกจากบ้านไปแล้วสองวัน เหวินชวัน
ก็ล้มป่วยลง ในขณะที่เขาป่วยอยู่นั้นก็ได้รับจดหมายจากเธอทั้งหมด 3 ฉบับ ในจดหมายไม่ได้
ลงที่อยู่ไว้ แม้จะเป็นเพียงจดหมายที่มีข้อความสั้นๆแต่ก็ทำให้เขาพอใจมาก นอกจากคำว่า “ผู้
จัดการเงิน” สี่คำเท่านั้น

ถึงแม้ว่าคำว่า “陈经理” ในภาษาจีนมีเพียงสามตัวอักษร (สามคำ) แต่เมื่อแปลออกมา
เป็นภาษาไทย จะได้คำทั้งหมดสี่คำ นั่นคือ คำว่า “ผู้จัดการเงิน” ดังนั้นผู้แปลจึงใช้ไหวพริบใน
การปรับคำจากคำว่า 三个字 ที่แปลว่าสามคำ ออกมาเป็น “สี่คำ” เพื่อให้ตรงกับคำว่า “ผู้จัดการ
เงิน” ซึ่งเป็นจำนวนคำแปลในภาษาไทยนั่นเอง

4.1.5 การถ่ายถอดคำตรงตามอักษร

การแปลความหมายของคำตรงจนเกินไปอาจก่อให้เกิดผลเสียหลายประการ เช่น
การสูญเสียอรรถรสของภาษาต้นทาง ความหมายในภาษาปลายทางคลาดเคลื่อน ฯลฯ ดัง
ตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 36

ต้นฉบับ : “儿子都有十三岁了，还好意思叫小姐，真不害羞！” (10, 646)

คำแปล : “ลูกชายอายุตั้งสิบสามขวบแล้วยังจะมีหน้ามาเรียกสาวน้อย ช่างไม่รู้จักอาย
เสียจริง”

ฉบับแปล: “มีลูกอายุตั้งสิบสามปีแล้วยังจะมีหน้ามาเรียกเสี่ยวเจี๋ย ช่างไม่รู้จักอายเสียจริง”
(83)

บทสนทนาข้างต้นเป็นคำพูดของแม่กับเหวินชวันที่พูดประชดประชันซูเซิง เพราะว่า
เธอมักจะไปสังสรรค์หลังเลิกงานบ่อยๆ ทำให้แม่สามมีไม่ชอบหน้าเธอนัก วันนั้นก็เช่นเดียวกัน เธอ
ให้คนถือจดหมายมาให้เหวินชวัน เนื้อความในจดหมายมีว่า “คืนนี้ เพื่อนชวนฉันไปเดินรำที่
ตึกเซ็งลี่ ฉันอาจจะกลับตึก ขอให้คุณไม่ต้องรอ อย่าใส่กลอนประตุ และอย่าบอกกับแม่ว่าฉันไป
เดินรำ พรุ่งนี้จะได้ไม่ต้องฟังคำวิจารณ์อันคร่ำครึของแก” ซึ่งในขณะนั้นแม่ก็อยู่ในบ้านด้วย ชาย
คนที่ถือจดหมายแจ้งว่า “เสี่ยวเจี๋ยฝากมาให้” แม่จึงโมโหขึ้นมาทันทีว่าซูเซิงมีลูกชายอายุตั้ง 13

ขวบ ยังให้คนเรียกเธอว่าเสี่ยวเจี๋ย คำว่า 小姐 xiǎojiě หมายถึง สาวน้อย หรือหญิงสาวที่ยังไม่ได้แต่งงาน การที่ผู้แปลถ่ายทอดคำตรงตามอักษรว่า “เสี่ยวเจี๋ย” อาจทำให้ผู้อ่านที่ไม่มีพื้นความรู้ภาษาจีน ไม่สามารถเข้าใจความหมายของคำๆนี้ได้ หรืออาจคาดเดาไปต่างๆนาๆ ทำให้ตีความผิดได้ ดังนั้น ผู้วิจัยคิดว่าควรจะแปลคำว่า “เสี่ยวเจี๋ย” เป็น “สาวน้อย” จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายได้ดีกว่า

4.2 การถ่ายทอดความหมายในระดับประโยคหรือข้อความ

จากการศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายจีนเรื่อง *หันเย่* กับฉบับแปลภาษาไทย ค็นหนาว พบว่าการถ่ายทอดความหมายระดับประโยคหรือข้อความที่โดดเด่นได้แก่ การเพิ่มข้อความ การละข้อความ การปรับข้อความ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 การเพิ่มข้อความ

หมายถึงการถ่ายทอดความหมายที่ผู้แปลเพิ่มข้อความเข้าไปโดยที่ต้นฉบับภาษาจีนมีจำนวนข้อความเท่าเดิม ดังเช่นข้อความต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 37

ต้นฉบับ : 他妻子就冲出房子了。(1, 594)

คำแปล : เมียของเขาก็พุ่งออกจากห้องไป

ฉบับแปล: เมียของเขาก็ออกจากบ้านไปอย่างฉุนเฉียว (5)

เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในช่วงต้นเรื่องที่เหวินชวันทะเลาะกับซู่เซิง ทั้งสองคนมีปากเสียงกันอย่างหนัก เนื่องจากในช่วงอาหารค่ำมีคนนำจดหมายมามอบให้กับเธอ เขาถามถึงเรื่องนี้ แต่เธอกลับโกรธเป็นพินเป็นไฟ ทั้งคู่มีปากเสียงกันยกใหญ่ จนแม่สามีได้พาหลานไปนอนห้องเล็ก แต่ความจริงเวลาที่ทั้งสองคนทะเลาะกันนั้นสั้นมาก ไม่เกินสิบนาที หลังจากนั้นเธอก็ออกจากบ้านไปอย่างฉุนเฉียว คำว่า “อย่างฉุนเฉียว” เป็นข้อความผู้แปลเพิ่มเติมเข้ามา ซึ่งในต้นฉบับภาษาจีนไม่มี ต้นฉบับบอกเพียงว่า เธอได้พุ่งออกจากห้องไป การที่ผู้แปลเพิ่มข้อความว่า “อย่างฉุนเฉียว” เข้ามาก็เพื่อให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตัวละครว่าเธอนั้นกำลังโกรธมากจึงได้หุนหันออกไปจากห้อง

ตัวอย่างที่ 38

ต้นฉบับ : 后来他又跑下楼去找她。(1, 594)

คำแปล : ต่อมาเขาต้องลงมาชั้นล่างเพื่อตามหาเธอ

ฉบับแปล: ในที่สุดเขาต้องลงจากชั้นบนมาชั้นล่างเพื่อตามหาเธอ (5)

สืบเนื่องจากเหตุการณ์ในตัวอย่างที่ 37 เขาคิดว่าอีกสักพักเธอก็คงกลับมา ที่แรกเขาไม่สนใจเธอ ในที่สุดเขาต้องลงมาชั้นล่างเพื่อตามหาเธอ เขาเดินออกจากประตูบ้าน เดินหาไปตามถนนสองสามสาย แต่เขาไม่พบเธอแม้แต่เงา

การที่ผู้แปลเพิ่มข้อความว่า “จากชั้นบน” ซึ่งในต้นฉบับภาษาจีนไม่มีนั้นจัดว่าเป็นการเพิ่มข้อความเพื่อเพิ่มภาพพจน์ ทำให้เห็นทิศทางของการเดินของเขาได้เป็นอย่างดี เนื่องจากฐานะของเหวินชวันยากจน ไม่มีบ้านเป็นของตัวเอง ทำให้ต้องอาศัยห้องเช่า ซึ่งห้องเช่าดังกล่าวอยู่ชั้น 3 ดังนั้นเพื่อเป็นการเน้นว่า เขาต้องวิ่งลงมาจากชั้น 3 ถึงชั้นล่างเพื่อตามหาเธอ ผู้แปลจึงเพิ่มเติมข้อความว่า “จากชั้นบน” เพื่อให้ผู้อ่านจินตนาการลักษณะที่อยู่อาศัยของเขาได้ดียิ่งขึ้น

4.2.2 การละข้อความ

การละข้อความเป็นวิธีการถ่ายทอดความหมายแบบหนึ่ง ที่ปรากฏในนวนิยายฉบับแปลภาษาไทย ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมตัวอย่างที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

(1) การละข้อความในส่วนที่ไม่ใช่สาระสำคัญ

การละข้อความในส่วนนี้ไม่ส่งผลกระทบต่อสาระสำคัญของเรื่อง

ตัวอย่างที่ 39

ต้นฉบับ : 远远地闪起一道手电的白光，像一个熟朋友眼睛的一瞬，他忽然感到一点暖意。(1, 592)

คำแปล : ไกลออกไปมีแสงของไฟฉายแวบหนึ่ง คล้ายกับสายตาของเพื่อนสนิทที่

คุ้นเคย เขารู้สึกอบอุ่นขึ้นเล็กน้อยทันที

ฉบับแปล: ไกลออกไปมีแสงของไฟฉายแวบหนึ่ง คล้ายกับสายตาของเพื่อนสนิทที่คุ้นเคย เขารู้สึกอบอุ่น (2)

ข้อความข้างต้นกำลังพรรณนาถึงการที่เหวินชวันกำลังออกตามหาซูเซิง ท่ามกลางห้องฟ้าที่มีดมิตในยามค่ำคืนผนวกกับอากาศที่หนาวเหน็บจนทำให้ร่างกายสั่นสะท้าน การที่เขาได้เห็นแสงของไฟฉายแวบหนึ่งจากที่ห่างไกล เขาจึงรู้สึกอบอุ่นขึ้นมาเล็กน้อยทันที

คำว่า 忽然 hūrán แปลว่า ฉับพลัน ทันทีทันใด และคำว่า 一点 yīdiǎn หมายถึง เล็กน้อย เป็นคำที่ไม่ควรละในสถานการณ์นี้ เพราะทำให้ภาพพจน์หายไป ตอนที่พระเอกเดินอยู่ท่ามกลางความมืดมิดเป็นเวลานาน พอแสงจากไฟฉายส่องมา ทำให้รู้สึกอบอุ่นขึ้นมาทันที เป็นปฏิกิริยาตอบสนองของร่างกายที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน แต่เนื่องจากแสงของไฟฉายไม่แรงมากนัก และส่องมาจากที่ห่างไกล ทำให้จิตใจของเขาอบอุ่นขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งการใช้ข้อความดังกล่าวเป็นการเน้นเวลาช่วงสั้นๆ และปริมาณเพียงเล็กน้อยนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 40

ต้นฉบับ : 这声音不知道是从什么地方发出来的，可是他们的屋子摇动了两下，震动相当厉害。(2, 601)

คำแปล : เสียงนี้ไม่รู้ดังจากทิศไหน แต่ห้องของพวกเขาโอนเอนทั้งสองด้าน การสั่นสะเทือนค่อนข้างรุนแรง

ฉบับแปล: เสียงนี้ไม่รู้ดังจากทิศไหน ตัวบ้านสั่นสะเทือนอย่างรุนแรง (15)

ข้อความข้างต้นบรรยายถึงเหตุการณ์แผ่นดินไหว ขณะที่สองสามีภรรยากำลังทะเลาะกัน และลูกที่ยังเล็กนั่งขดตัวอยู่มุมห้อง ทันใดนั้นเองได้เกิดเสียงดังกึกก้อง ทำให้ห้องที่พวกเขาอาศัยอยู่โอนเอนไปมาทั้งสองด้าน การสั่นสะเทือนค่อนข้างรุนแรง ผู้แปลละข้อความที่ว่า “แต่ห้องของพวกเขาโอนเอนทั้งสองด้าน” ทำให้ผู้อ่านอาจจินตนาการไม่ถูกว่า แผ่นดินไหวนั้นสั่นสะเทือนรุนแรงมากน้อยเพียงใด ซึ่งทำให้ขาดภาพพจน์ แต่ถ้าแปลข้อความครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้อ่านจะจินตนาการได้ว่าแผ่นดินไหวรุนแรงจนกระทั่งห้องที่พวกเขาอาศัยอยู่นั้นโอนเอนไปมาทั้งสองด้าน ถึงแม้ว่าแผ่นดินไหวในครั้งนี้จะค่อนข้างรุนแรงแต่ไม่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของตัวละคร การละข้อความดังกล่าวจึงไม่ส่งผลกระทบต่อสาระสำคัญของเรื่อง

(2) การละข้อความในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ

การละข้อความลักษณะนี้มีความสำคัญมาก เพราะส่งผลกระทบต่อสาระสำคัญของเรื่อง และทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องผิดหรือไขว้เขวได้

ตัวอย่างที่ 41

ต้นฉบับ : “你不能一个人走，你不能丢开我们母子。就是死，我们也要跟着你。” “我要去找妈。我们不能丢开她。万一有事情，她一个人怎么办！” (2, 602)

คำแปล : “เธอจะไปคนเดียวไม่ได้ จะทิ้งเราสองแม่ลูกไม่ได้ ถึงตาย พวกเรายังคงอยู่กับเธอ” “ผมจะไปตามหาแม่ พวกเราจะทิ้งท่านไม่ได้ หากเกิดเรื่อง แม่คนเดียวจะทำอย่างไร”

ฉบับแปล: “เธอจะไปคนเดียวไม่ได้ จะทิ้งเราสองแม่ลูกไม่ได้”
“หากเกิดเรื่อง แม่คนเดียวจะทำอย่างไร” (17)

สถานการณ์ข้างต้นเกิดขึ้นต่อเนื่องจากตัวอย่างที่ 40 เมื่อเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวรุนแรงขึ้น เหวินชวันตัดสินใจที่จะออกไปข้างนอกเพื่อไปตามหาแม่ เพราะแม่ออกไปข้างนอกคนเดียว แต่ซู่เซิงได้ทัดทานไว้ เพราะถ้าเขาไป เธอกับลูกต้องถูกทิ้งอยู่ตามลำพัง เธอได้ยื่นคำขาดว่าถึงตาย เธอก็จะยังคงไม่ห่างจากเขา แต่เหวินชวันก็ยังคงยืนยันกรานเช่นกันว่า เขาไม่สามารถทิ้งแม่ได้ เพราะเขาก็อีกแม่เช่นกัน

การที่ผู้แปลละข้อความที่ว่า “ถึงตาย พวกเรายังคงอยู่กับเธอ” ทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจถึงความสำคัญของหัวหน้าครอบครัวที่มีต่อครอบครัว ส่วนการละข้อความที่ว่า “ผมจะไปตามหาแม่ พวกเราจะทิ้งท่านไม่ได้” แสดงให้เห็นว่าเหวินชวันมีความรักแม่และกตัญญูต่อแม่มากเพียงใด ตั้งแต่ต้นเรื่องจนจบ เขาต้องอยู่บนทางแยกตลอดเวลา กล่าวคือ เขาต้องเลือกระหว่างแม่และภรรยา ถึงแม้สถานการณ์ดังกล่าวเป็นเพียงความฝันของเขา แต่จิตใจสำนึกยังคงสั่งว่า เมื่อเหตุการณ์ดำเนินมาถึงช่วงเวลาที่เขาต้องเลือกระหว่างภรรยากับลูก หรือกับแม่ของเขา เขาตัดสินใจที่จะทิ้งภรรยาและลูกเพื่อออกตามหาแม่ ดังนั้น เขาให้ความสำคัญกับแม่มาเป็นอันดับแรกเสมอ

ตัวอย่างที่ 42

ต้นฉบับ : 他的办公桌在二楼的第一个角落里。楼下的签到簿已经收起来了。

这是他三年半以来的第一次迟到。(3, 607)

คำแปล : โต๊ะทำงานของเขาอยู่ในมุมแห่งหนึ่งบนชั้นสอง สมุดลงเวลาทำงานที่วางอยู่ชั้นล่างถูกเก็บไปแล้ว **ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่เขามาทำงานสายตั้งแต่ทำงานมาสามปีครึ่ง**

ฉบับแปล: โต๊ะทำงานของเขาอยู่ในมุมแห่งหนึ่งบนชั้นสอง สมุดลงเวลาทำงานปรกติวางอยู่ชั้นล่างแต่ตอนนี้ถูกเก็บไปแล้ว (22)

ข้อความข้างต้นบรรยายถึงสภาพในห้องทำงานของเหวินชวันว่าเป็นอย่างไร โต๊ะทำงานของเขาอยู่ในมุมหนึ่งบนชั้นสอง และที่บริเวณชั้นล่างมีสมุดบันทึกเวลาทำงานวางอยู่ วันนี้เขามาสาย เนื่องจากมัวแต่พะวงอยู่กับภรรยาที่หนีออกจากบ้านไป เขาไม่มีกะจิตกะใจจะมาทำงาน จึงทำให้เขามาสาย เมื่อมาถึงสมุดบันทึกเวลาทำงานที่วางอยู่ชั้นล่างถูกเก็บไปแล้ว การมาสายในครั้งนี้เป็นกรมาสายเป็นครั้งแรกนับตั้งแต่ที่เขาทำงานกับบริษัทนี้มาเป็นเวลาสามปีครึ่งซึ่งเป็นประโยคแสดงสาระสำคัญของเรื่องประโยคที่ผู้แปลละทิ้งจะแปลนี้ให้สาระสำคัญของเนื้อเรื่องได้หลายประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ประโยคนี้บอกให้รู้ถึงระยะเวลาการทำงานของเหวินชวัน เหวินชวันได้ทำงานกับบริษัทนี้มาสามปีครึ่งโดยที่เขาไม่ได้มีการเปลี่ยนงานเลย ซึ่งนับว่าเป็นระยะเวลาการทำงานที่ไม่สั้นและไม่ยาวเกินไป แม้ว่าเงินเดือนจะน้อย แต่เขาก็อดทนทำ ประโยคนี้ชี้ให้เห็นว่าเขามีความอดทนในการทำงาน

ประเด็นที่ 2 ประโยคนี้บอกให้รู้ถึงนิสัยในการทำงานของเหวินชวัน การที่เขามาสายเป็นครั้งแรกในระยะเวลาการทำงานสามปีครึ่งนั้น ผู้เขียนต้องการบอกเป็นนัยให้ผู้อ่านทราบว่าเหวินชวันมีความรับผิดชอบต่องาน และเป็นคนมีวินัยมากพอสมควร

ตัวอย่างที่ 43

ต้นฉบับ : 但是他离开这个吃饭的地方，又到哪里去呢？他在这个山城里没有一个居高位或者有势力的亲戚朋友。(11, 656)

คำแปล : แต่ถ้าเขาไม่หาภินทน์แล้วจะไปหาที่ไหนเล่า เมืองไหนเขาเช่นนี้ เขาไม่มีเพื่อนสนิทที่มีตำแหน่งสูง ๆ หรือมีอำนาจเลย

ฉบับแปล: แต่ถ้าเขาไม่กินข้าวที่นี้แล้วจะไปหาที่ไหน (98)

ข้อความข้างต้นพูดถึงชีวิตของเหวินชวันที่ต้องทำงานหนักแลกกับเงินเดือนอันน้อยนิดในตำแหน่งพนักงานพิสูจน์อักษร ในขณะที่เดียวกันอาการไข้หวัดโรคได้ออกอาการกำเริบขึ้นเรื่อยๆ ในช่วง 2-3 ปีมานี้ ทุกวันตอนบ่ายเขามักมีอาการตัวร้อนเป็นประจำจนเขารู้สึกขาชินเสียแล้ว แต่เขาจำเป็นต้องอดทนทำงานต่อไป เขาก็ได้แต่คิดว่าถ้าหากไม่ทำงานที่นี้แล้วจะไปทำงานที่ไหนได้อีก คำว่า 吃饭的地方 ในที่นี้น่าจะหมายถึง “สถานที่ทำมาหากิน” น่าจะเหมาะสมกว่า

ในขณะที่ประโยคสำคัญที่ผู้แปลจะไปบอกถึงสาเหตุหลักที่ทำให้เขาต้องทนทำงานอยู่ในบริษัทที่ให้เงินเดือนน้อยเช่นนี้ นั่นคือ เขาไม่มีเพื่อนหรือญาติที่เป็นคนใหญ่คนโตที่จะสามารถฝากงานหรือช่วยหางานใหม่ให้เขาได้ ประโยคดังกล่าวจึงเป็นประโยคสำคัญที่บอกให้ผู้อ่านเข้าใจว่าเพราะเหตุใด เหวินชวันจึงต้องอดทนทำงานที่เดิมต่อไป

ตัวอย่างที่ 44

ต้นฉบับ: “我们不是已经动用了一点吗? 剩下的恐怕还不够缴小宣的学食费。”

上次是两万几。这学期说不定要五万多。(24, 793)

คำแปล: “พวกเราได้เอามาใช้บ้างแล้วมิใช่หรือ ที่เหลืออยู่ฉันกลัวว่าจะไม่พอเป็นค่าเทอมของเสี่ยวชวัน ครึ่งก่อนก็สองหมื่นกว่า เทอมนี้ไม่แน่อาจมากกว่าห้าหมื่น”

ฉบับแปล: “พวกเราได้เอามาใช้บ้างแล้วมิใช่หรือ ที่เหลืออยู่ฉันกลัวว่าจะไม่พอเป็นค่าเทอมของเสี่ยวชวัน” (302)

หลังจากที่ซูเซิงย้ายออกจากบ้านไปอยู่กับหัวหน้าเงินแล้ว เธอยังได้ส่งเงินมาจุนเจือครอบครัวเก่าของเธอเป็นหลักหมื่นทุกเดือน ซึ่งรวมถึงค่าเล่าเรียนของเสี่ยวชวันด้วย การเลือกโรงเรียนให้กับเสี่ยวชวันกลายเป็นประเด็นความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างแม่ผัวกับลูกสะใภ้ ซูเซิงต้องการให้ลูกชายของเธอได้รับการศึกษาที่ดีที่สุด จึงส่งเขาไปเรียนในโรงเรียนเจ้าขุนมูลนายที่มีราคาแพงและมีหน้ามีตา ส่วนแม่สามีมองโลกตามสภาพความเป็นจริงนั่นคือ สภาพครอบครัวและฐานะของลูกชายนั่นไม่ดีนัก ย่าจึงอยากให้หลานเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมของรัฐบาลก็พอ แต่ดูเหมือนว่าเรื่องนี้ลูกสะใภ้จะเป็นฝ่ายชนะ

บทสนทนาข้างต้นเป็นบทสนทนายาระหว่างแม่กับเหวินชวันเกี่ยวกับค่าเล่าเรียนของเสี่ยวชวันที่ดูเหมือนจะไม่เพียงพอ เพราะเงินที่ซูเซิงส่งมาให้ทุกเดือนถูกนำมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายภายในบ้าน เหวินชวันต้องออกจากงานเพราะวันโรค ทำให้เขาไม่สามารถหาเงินมาเลี้ยงจุนเจือ

ครอบครัวยุคใหม่ ครอบครัวจึงต้องพึ่งพาเงินก้อนนี้เป็นหลัก แต่ค่าเล่าเรียนของเสียวนั้นแพงมาก เงินที่ซู่เซ่งส่งมาแม้เป็นจำนวนเงินที่มากอยู่แต่ก็ยังไม่เพียงพอ หากผู้แปลละที่จะแปลจำนวนเงินค่าเล่าเรียนของเสียวนั้นอาจทำให้ผู้อ่านจินตนาการไม่ออกว่า ค่าเล่าเรียนนั้นแพงขนาดไหน และโรงเรียนที่เสียวนั้นเรียนอยู่นั้นอยู่ในระดับใด ทำไมค่าเล่าเรียนจึงกลายมาเป็นประเด็นความขัดแย้งในครอบครัวนี้ได้ ผู้วิจัยเห็นว่าประโยคดังกล่าวเป็นสาระสำคัญของเรื่องจึงไม่ควรละที่จะแปลความ

4.2.3 การปรับข้อความ

การปรับข้อความมีลักษณะที่ภาษาปลายทางมิได้แปลตรงตัวตามภาษาต้นทางแต่มีการปรับเปลี่ยนข้อความให้คงความหมายและบริบทเดิมมากที่สุด โดยผู้วิจัยจำแนกประเภทการปรับข้อความในฉบับแปลภาษาไทย คั้นหนว ได้ดังต่อไปนี้

(1) การปรับและแปลข้อความผิด

ตัวอย่างที่ 45

ต้นฉบับ : 他感到踌躇了。(3, 608)

คำแปล : เขารู้สึกลังเลเสียแล้ว

ฉบับแปล: เขารู้สึกกระวนกระวายใจ (24)

คำว่า 踌躇 chóuchú หมายถึง ลังเล แต่ผู้แปลปรับไปใช้คำว่า “กระวนกระวายใจ” ซึ่งความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 คำว่า “กระวนกระวาย” หมายถึง วุ่นวายใจ แสดงอาการวุ่นวายไม่เป็นสุข

สถานการณ์ข้างต้นกล่าวถึงเหวินชวันที่กำลังออกตามหาภรรยาที่หนีออกไปจากบ้าน โดยเขาไม่สนใจแม้กระทั่งการรับประทานอาหารกลางวันบริษัท เขาลืมนึกถึงความหิวหรืออิมความรู้สึกเพียงอย่างเดียวคือออกตามหาเธอ เขารีบเดินออกจากห้องอาหารของบริษัทเพื่อออกไปทางประตูใหญ่ แต่เขาเดินมาไม่ถึงลิบก้าวก็เหมือนเพิ่งจะคิดขึ้นได้ว่า เพื่อนร่วมงานจะเดินตามหลังเขามาหรือเปล่า ความคิดเช่นนี้ทำให้เขาลดฝีเท้าลง เขารู้สึกลังเลเสียแล้ว แต่ไม่ได้หยุดเดินหรือหันหลังกลับ ในที่สุด เขามาถึงที่ทำงานของเธอโดยไม่รู้ตัว

จากบริบทจะเห็นได้ว่า เมื่อเหวินชวันคิดว่าจะมีเพื่อนร่วมงานเดินตามเขามาหรือไม่ เขาก็เกิดอาการลังเล ทำให้เขาลดฝีเท้าลง แต่ก็ยังคงเดินหน้าต่อไป การปรับไปใช้คำว่า “กระวนกระวายใจ” แทนคำว่า “ลังเล” จึงไม่เหมาะสมกับบริบทนี้

ตัวอย่างที่ 46

ต้นฉบับ : 他已经走了十多步了，一阵高跟皮鞋的响声使他抬起头来，她就在他面前。(5, 613)

คำแปล : เขาเดินได้ประมาณสิบกว่าก้าว เสียงดังเป็นระยะของรองเท้าส้นสูงทำให้เขาเงยหน้าขึ้น เธอก็อยู่ตรงหน้าเขา

ฉบับแปล: เสียงดังเป็นระยะของรองเท้าทำให้เขาเงยหน้าขึ้น เมื่อเขาเดินได้ประมาณสิบกว่าก้าว เธอยืนอยู่ตรงหน้าเขา (32)

จากกรณีนี้พบว่า ผู้แปลแปลโดยการสลับประโยคหน้าที่ว่า “เขาเดินได้ประมาณสิบกว่าก้าว” ไปเป็นประโยคหลัง จากนั้นนำประโยคหลังที่ว่า “เสียงดังเป็นระยะของรองเท้าส้นสูงทำให้เขาเงยหน้าขึ้น” นำมาเป็นประโยคหน้า การแปลในลักษณะนี้อาจทำให้ผู้อ่านสับสนได้ เนื่องจากข้อความข้างต้น แต่ละประโยคจะแสดงลำดับการกระทำอย่างชัดเจน กล่าวคือเมื่อเขาเดินได้ประมาณสิบกว่าก้าว ก็ได้ยินเสียงของรองเท้าส้นสูงดังมาเป็นระยะ จนเธอมาหยุดอยู่ตรงหน้าเขา แต่การที่ผู้แปลแปลข้อความที่สองก่อน โดยละที่จะแปลคำว่า 高跟 gāogēn ซึ่งแปลว่า ส้นสูง ด้วยนั้น ยิ่งทำให้ผู้อ่านสับสนว่า เสียงดังเป็นระยะของรองเท้านั้นเป็นรองเท้าของใครระหว่างรองเท้าของเธอหรือรองเท้าของเขา ดังนั้นในกรณีนี้การยึดการแปลตามลำดับข้อความตามต้นฉบับจะดีที่สุด

ตัวอย่างที่ 47

ต้นฉบับ : 我们的乡村化，家庭化的学堂。(5, 616)

คำแปล : โรงเรียนแบบชนบท โรงเรียนแบบครอบครัวของพวกเขา

ฉบับแปล: การเปลี่ยนแปลงชนบท โรงเรียนในบ้านของพวกเขา (37)

ประโยคข้างต้นกล่าวถึงอุดมการณ์ของเหวินชวั้นกับชูเซิงในขณะที่กำลังศึกษาด้านเศรษฐศาสตร์ว่า หลังจากสำเร็จการศึกษาพวกเขาตั้งใจจะไปเปิดโรงเรียนในชนบท ในประโยคนี้คำว่า 乡村化 xiāng shūn huà กับ 家庭化 jiā tíng huà ล้วนเป็นคำที่ขยาย 学堂 xuétáng หมายถึงโรงเรียนว่าเป็นโรงเรียนแบบใด ในที่นี้หมายถึงโรงเรียนแบบชนบท และโรงเรียนแบบครอบครัว ซึ่งเป็นคุณสมบัติโรงเรียนในฝันของทั้งคู่นั่นเอง แต่ผู้แปลใช้คำว่าเปลี่ยนแปลงชนบท และโรงเรียนในบ้านจึงไม่ถูกต้อง

ตัวอย่างที่ 48

ต้นฉบับ : 他吃过晚饭后就盼望着妻，可是妻回来得相当迟。(23, 778)

คำแปล : หลังจากอาหารมื้อเย็น เขาเฝ้ารอการกลับของเมีย แต่เธอกลับมาก่อนข้างดึก

ฉบับแปล: หลังจากอาหารมื้อเย็น เขาเฝ้ารอการกลับของเมีย เธอยังไม่กลับมา (279)

สถานการณ์ข้างต้นอยู่ในคืนที่ซูเซิงจะอยู่กับครอบครัวเป็นคืนสุดท้ายก่อนที่เธอจะย้ายไปอยู่ที่หลานโจวเพราะความจำเป็นทางเศรษฐกิจและเหตุผลอื่นๆอีกหลายประการ เหวินชวันรอคอยเธอกลับมา เพื่อกล่าวอำลากันเป็นครั้งสุดท้าย แต่เธอกลับมาก่อนข้างดึกทำให้เขาเผลอหลับไปเสียก่อน จึงไม่มีโอกาสได้กล่าวลากัน

จากข้อความต้นฉบับภาษาจีนที่ว่า 妻回来得相当迟 หมายถึง ภรรยากลับมาค่อนข้างดึก แต่ท้ายที่สุดเธอก็ยังกลับมาบ้าน ส่วนการที่ผู้แปลใช้คำว่า “เธอยังไม่กลับมา” นั้นเป็นการสื่อความหมายที่คลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับ เพราะการที่เธอยังไม่กลับมา ผู้อ่านสามารถตีความไปได้ 2 ทางคือ เธออาจจะกลับมาภายหลัง หรือในที่สุดแล้ว เธออาจจะไม่กลับมาอีกเลยก็ได้ ดังนั้น การปรับและแปลข้อความดังกล่าว จึงเป็นการปรับและแปลข้อความที่ผิด

ตัวอย่างที่ 49

ต้นฉบับ : 她反抗地想，她竖起眉毛来。(28, 821)

คำแปล : แก่คิดอย่างคัดค้าน และขมวดคิ้วขึ้นมา

ฉบับแปล: แก่คิดอย่างคัดค้าน สายตาจ้องเขม็งไปข้างหน้า (347)

ข้อความข้างต้นอยู่ในตอนที่ซูเซิงได้ย้ายไปอยู่หลานโจวนานแล้ว ห้องพักจึงเหลือเพียงแม่กับเหวินชวันเท่านั้นที่ยังคงอาศัยอยู่ที่นั่น สภาพร่างกายของเหวินชวันทรุดลงเรื่อยๆ เขามีอาการไอไม่หยุด ทำงานมากก็เหนื่อยหอบ เพื่อนร่วมงานใช้สายตามองเขาอย่างรังเกียจ คงมีเพียงแม่เท่านั้นที่ยังคอยเป็นห่วงเป็นใย คุณนายวังกำลังสับสนว่าที่ลูกชายต้องตกอยู่ในสภาพเช่นนี้อาจเป็นเพราะตัวเธอเอง แต่ในใจของเธอกลับค้านว่าเป็นเพราะซูเซิงต่างหากที่หนีเอาตัวรอดไปคนเดียว เพราะเธอไม่ได้ทำหน้าที่เป็นภรรยาและลูกสะใภ้ที่ดี เมื่อแก่คิดได้เช่นนั้น แก่ก็เริ่มขมวดคิ้วขึ้นมา

คำว่า 竖起眉毛 shùqǐméimáo หมายถึง ขมวดคิ้ว อาการนี้แสดงถึงอารมณ์ที่ไม่พอใจหรือโกรธ คุณนายวังพาลคิดไปว่าลูกชายของตนต้องตกอยู่ในสภาพย่ำแย่ทั้งสุขภาพและการเงินแบบนี้เป็นเพราะลูกสะใภ้คนเดียว ทำให้เธอโกรธเธอจึงขมวดคิ้วขึ้นมา แต่ผู้แปลกลับ

แปลว่า "สายตาดองเหม็นงอไปข้างหน้า" ซึ่งเป็นการปรับและแปลข้อความไม่ถูกต้อง อีกทั้งยังไม่เข้ากับบริบท

(2) การปรับข้อความโดยไม่ยึดโครงสร้างของประโยคเดิม

ตัวอย่างที่ 50

ต้นฉบับ : 他没有想到国际就是几个钟点以前她同另一个男子进去的那个咖啡店。

(3, 615)

คำแปล : เขาลืมนึกไปว่ากัจะจีคือคอฟฟี่ช้อฟที่เธอเข้าไปกับชายอีกคนเมื่อไม่กี่ชั่วโมงก่อน

ฉบับแปล : เขาลืมนึกไปว่าเมื่อไม่กี่ชั่วโมงมานี้ ชายคนนั้นก็พาเมียเขาเข้าไปนั่งในคอฟฟี่ช้อฟที่กัจะจี (36)

โครงสร้างของประโยคข้างต้น คือ "A 就是 B" หมายถึง A ก็คือ B เป็นการอธิบายเพิ่มเติมว่า A คืออะไร ในที่นี้ A คือ 国际 B คือ 咖啡店 ร้านกาแฟ ส่วนวลี "几个钟点以前她同另一个男子进去的" เป็นส่วนขยายของ 咖啡店 ดังนั้นประโยคนี้ถ้าแปลตามต้นฉบับภาษาจีนจะแปลได้ว่า "เขาลืมนึกไปว่ากัจะจีคือคอฟฟี่ช้อฟที่เมียของเขาเข้าไปกับชายอีกคนเมื่อไม่กี่ชั่วโมงก่อน" แต่ผู้แปลเลือกที่จะแปลแบบปรับข้อความโดยไม่ยึดโครงสร้างของประโยคเดิม (A 就是 B) โดยให้ประโยคย่อยอยู่ในรูปประโยค ประธาน + กริยา + กรรม + สถานที่ (ชายคนนั้นพาเมียเขาเข้าไปนั่งในคอฟฟี่ช้อฟที่กัจะจี) แทนซึ่งไม่ได้ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แต่เป็นการเน้นย้ำว่าผู้ชายคนนั้นเป็นคนพาเมียเขาเข้าไปในร้าน และการใช้คำว่า "ชายคนนั้น" แทนคำว่า "ชายอีกคน" เป็นการสื่อความหมายให้ผู้อ่านรู้ว่า เหวินชวันทราบดีว่าชายคนนั้นคือใคร ดังนั้นการปรับและแปลในลักษณะเช่นนี้จะทำให้เกิดอรรถรสในการอ่านมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 51

ต้นฉบับ : “老兄，怕什么！吃醉了有什么要紧！我觉得醉了还比醒着好些，”

(7, 626)

คำแปล : “พี่ชาย กลัวอะไร เมมาแล้วจะมีอะไร ผมรู้สึกว่ามีดีกว่าตอนไม่เมาเสียอีก”

ฉบับแปล : “พี่ชาย กลัวอะไร อย่างมากก็แค่เมา ผมรู้สึกว่ามีดีกว่าตอน

ไม่เมาเสียอีก” (53)

คำพูดข้างต้นคือคำพูดของปู้ซิง เพื่อนสมัยเรียนของเหวินชวัน ปู้ซิงประสบปัญหาชีวิตที่แก้ไม่ตก เขาบังเอิญได้พบกับเหวินชวันจึงชวนให้เข้ามาดื่มเหล้าในร้านด้วยกัน ปู้ซิงต้องการลืมเรื่องราวร้ายๆที่ตนประสบมาจึงพูดสบถออกมา ประโยคที่ว่า 吃醉了有什么要紧! แปลไทยตรงตามตัวอักษรได้ว่า “เมาแล้วมีอะไรสำคัญ” โดยที่ความหมายโดยรวมของประโยคนี้ก็คือ ถึงจะเมาก็ไม่สำคัญอะไร โดยที่ผู้พูดไม่แคร์ว่าเมาแล้วจะก่อให้เกิดผลต่อตนเองและส่วนรวมอย่างไร ส่วนผู้แปลเลือกใช้สำนวนว่า “อย่างมากก็แค่เมา” ก็มีนัยยะเช่นเดียวกัน กล่าวคือ เมาแล้วก็ไม่มีผลอะไร เพราะผลลัพธ์ที่ใหญ่ที่สุดคืออาการ “เมา” เท่านั้น โดยผู้พูดไม่คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดจากการดื่มเหล้านั่นเอง การที่ผู้แปลเลือกใช้สำนวนอื่นที่มีโครงสร้างแตกต่างจากข้อความเดิม แต่ยังคงรักษาความหมายเดิมของต้นฉบับไว้ได้นั้น เป็นเทคนิคหรือกลวิธีการแปลของผู้แปลแต่ละคน

ตัวอย่างที่ 52

ต้นฉบับ : 汪文宣听得厌烦了, 昂起头长叹一声, 酸苦地说: “无处不是苦恼!”

(7, 628)

คำแปล : อวงหฺว่นชวันฟังจนเบื่อ เขาเงยหน้าขึ้นถอนใจยาวพูดอย่างท้อแท้ “ไม่มีที่ไหนที่ไม่กลัดกลุ้ม”

ฉบับแปล: อวงหฺว่นชวันฟังจนเบื่อ เขาเงยหน้าขึ้นถอนใจยาวพูดอย่างท้อแท้ “มีแต่ความกลัดกลุ้มอยู่ทั่วทุกหนทุกแห่ง” (56)

ข้อความข้างต้นอยู่ในสถานการณ์เดียวกันกับตัวอย่างที่ 51 ประโยคที่ว่า “无处不是苦恼!” เป็นประโยคปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ กล่าวคือ คำว่า 无 wú หมายถึง ไม่มี ปราศจาก คำนี้มี ความหมายเชิงปฏิเสธในตัวของมันเอง ส่วนคำว่า 不是 búshì หมายถึง ไม่ใช่ ไม่เป็น ดังนั้นข้อความนี้จึงหมายถึง “ไม่มีที่ไหนที่ไม่กลัดกลุ้ม” ในเชิงตรรกศาสตร์แล้ว เมื่อใช้คำที่ให้ความหมายปฏิเสธซ้อนกัน จะทำให้ความหมายออกมาเป็นบอกเล่า ดังนั้น ข้อความที่ว่า “ไม่มีที่ไหนที่ไม่กลัดกลุ้ม” จึงหมายถึง “มีแต่ความกลัดกลุ้มอยู่ทั่วทุกหนทุกแห่ง” ตามข้อความที่ผู้แปลเลือกใช้นั่นเอง

(3) การปรับข้อความโดยการตีความใหม่

ตัวอย่างที่ 53

ต้นฉบับ : 两三家小吃店里电灯倒燃得雪亮，并且有五四成的顾客。(1, 595)

คำแปล : ถึงจะมีร้านขายอาหาร 2-3 แห่งยังคงเปิดไฟสว่างไสวอยู่ก็ตาม แต่มีลูกค้าอยู่
เพียง 4-5 คน

ฉบับแปล : ถึงจะมีร้านขายอาหาร 2-3 แห่งยังคงเปิดไฟสว่างไสวอยู่ก็ตาม แต่มีคน

อุดหนุนอยู่เพียงไม่กี่คนเท่านั้น (5)

คำว่า 顾客 gùkè หมายถึง ลูกค้า แต่ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “คนอุดหนุน” ก็ให้ความหมายที่ไม่แตกต่างกัน เพราะว่า “ลูกค้า” คือผู้ที่มาอุดหนุนสินค้านั่นเอง ส่วนคำว่า 五四成 wūsìchéng หมายถึง สี่ห้าชั้น ซึ่งนับเป็นจำนวนที่น้อย ผู้แปลจึงเลือกใช้คำว่า “เพียงไม่กี่คนเท่านั้น” ซึ่งคำว่า “เพียง.....เท่านั้น” เป็นคำสันธานที่เน้นปริมาณว่าน้อยจริงๆ สะท้อนให้ผู้อ่านมองเห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่างที่ 54

ต้นฉบับ : 那是一个半官半商的图书文具公司的总管理处。(3, 606)

คำแปล : ที่นั่นคือสำนักงานทั่วไปของบริษัทจำหน่ายตำราและเครื่องเขียนกิ่งราชการ
กิ่งเอกชนแห่งหนึ่ง

ฉบับแปล: นั่นเป็นโรงพิมพ์ของรัฐวิสาหกิจ (22)

ประโยคดังกล่าวบรรยายสถานที่ทำงานของเหวินชวัน คำว่า 半官半商 bànguǎn bànshāng หมายถึง กิ่งราชการกิ่งเอกชน ในที่นี้จะหมายถึง “รัฐวิสาหกิจ” ผู้แปลจึงเลือกใช้คำว่า “รัฐวิสาหกิจ” ไปเลยจะเหมาะสมกว่าการที่จะแปลตรงตามตัวอักษรภาษาจีน ส่วนคำว่า 图书文具公司 túshūwénjùgōngsī หมายถึงบริษัทที่จำหน่ายตำรา เครื่องเขียน การที่ผู้แปลปรับไปใช้คำว่า “โรงพิมพ์” นั้น อาจทำให้ความหมายคลาดเคลื่อนไปเล็กน้อย เพราะบริษัทดังกล่าวอาจจะไม่ใช่เป็นผู้พิมพ์เอง บริษัทอาจทำหน้าที่เป็นเพียงผู้จัดจำหน่ายเพียงอย่างเดียวก็ได้ ดังนั้นในกรณีนี้การแปลตรงตามตัวอักษรจีนน่าจะเหมาะสมกว่า

ตัวอย่างที่ 55

ต้นฉบับ : 我那个机关的科长跟我合不来。(3, 628)

คำแปล : หัวหน้าที่ผมทำงานอยู่ด้วยเข้ากับผมไม่ได้

ฉบับแปล: หัวหน้าที่ผมทำงานอยู่ด้วยไม่ค่อยจะถูกเส้นกันนัก (56)

โครงสร้าง 跟 + 代名词 + 合得(不)来 หมายถึง เข้ากันกับใครได้/ไม่ได้ โดยถ้าจะแปลตรงตามต้นฉบับจะแปลได้ว่า “เข้ากับผมไม่ได้” ส่วนสำนวนแปล ผู้แปลเลือกใช้สำนวนว่า “ถูกเส้น” ซึ่งในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2554 หมายถึง ชอบพอกัน ถูกอกถูกใจ เข้ากันได้ ในภาษาไทยยังมีอีกหนึ่งสำนวนที่มีความหมายเหมือนกันคือ “กินเส้น” ซึ่งจะเห็นได้ว่า ทั้งสำนวน “ถูกเส้น” และ “กินเส้น” ล้วนมีความหมายตรงตามต้นฉบับคือเข้ากันได้ แต่ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าการปรับข้อความดังกล่าวผู้แปลจะไม่ยึดตามโครงสร้างของข้อความต้นฉบับ

สรุปได้ว่า ในฉบับแปลภาษาไทย คินหนาว มีกลวิธีการถ่ายทอดความหมายในระดับคำ และข้อความหลากหลายรูปแบบ เช่น การละคำหรือข้อความ การเพิ่มคำหรือข้อความ การปรับคำและข้อความด้วยกลวิธีต่างๆ ถึงแม้ว่าจะปรากฏความผิดพลาดบ้าง เช่น การถ่ายทอดคำหรือข้อความไม่ตรงตามต้นฉบับภาษาจีน แต่โดยภาพรวมแล้ว ผู้แปลยังคงสามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้ตรงตามต้นฉบับภาษาจีน

บทที่ 5

การศึกษาเปรียบเทียบการถ่ายทอดสำนวนและโวหารภาพพจน์

ในบทนี้จะกล่าวถึงรายละเอียดการถ่ายทอดตัวบทด้านสำนวน สุภาพศัพท์ คำพังเพยและโวหารภาพพจน์ที่โดดเด่นในนวนิยายจีน *หันเย่* และเปรียบเทียบกับฉบับแปลภาษาไทย คืบหนาว ว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

5.1 การถ่ายทอดสำนวน

สำนวน หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่พูดสืบทอดมาช้านาน มีความหมายไม่ตรงตามตัวอักษรหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ ส่วนในภาษาจีนเรียกสำนวนว่า ฉูหยู่ (熟语) คือโวหารถ้อยคำที่เป็นข้อความพิเศษ คือมีชั้นเชิงของความหมายให้ขบคิด ทั้งภาษาจีนและภาษาไทยต่างมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน โดยเฉพาะภาษาจีนที่มีประวัติอันยาวนานหลายพันปี ดังนั้นภาษาจีนจึงมีสำนวนและโวหารไว้มากมาย ซึ่งสำนวนโวหารเหล่านี้อาจมีที่มาจากสังคมวัฒนธรรม วิถีการดำเนินชีวิต ความเชื่อ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น สำนวนจีนสามารถแบ่งออกได้เป็นประเภทต่างๆดังต่อไปนี้

(1) 惯用语 guànyòngyǔ คือสำนวนชนิดหนึ่งที่เป็นกลุ่มคำตายตัวที่เน้นใช้ภาษาพูดมาแสดงความคิดโดยรวม ส่วนใหญ่เป็นความหมายในเชิงเปรียบเทียบ เช่น

(2) 成语 chéngyǔ คือวลีหรือประโยคสั้นตายตัวที่ใช้มาช้านาน กระชับได้ใจความ ส่วนใหญ่มี 4 ตัวอักษร และมีที่มา เช่น 杯弓蛇影 bēigōngshéyǐng

(3) 俗语 sùyǔ คือวลีหรือประโยคตายตัวที่เรียบง่ายและแพร่หลาย มีความสั้นกระชับและเห็นภาพพจน์ ส่วนใหญ่เป็นสำนวนที่เกิดจากชนชั้นแรงงาน สะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์และความปรารถนาในชีวิต เช่น 天下无难事，只怕有心人 tiānxià wú nánshì zhǐpà yǒu xīnrén

ผู้วิจัยได้พบสำนวนที่น่าสนใจในต้นฉบับนวนิยาย *หันเย่* กับวิธีการถ่ายทอดความหมายในฉบับแปลภาษาไทย คืบหนาว ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ : 男的故意把膀子靠近女人的身体，女的有意无意地在躲闪。(4, 609)

คำแปล : เขามองออกว่าฝ่ายชายจงใจเอียงไหล่ชิดร่างของเธอ ฝ่ายหญิงก็แสร้งทำเป็น

หลบ

ฉบับแปล : เขามองออกว่าฝ่ายชายจงใจเอียงไหล่ซิดร่างของเธอ ฝ่ายหญิงก็คล้ายกับ

แก้งทำเป็นหลบ (27)

สถานการณ์ข้างต้นบรรยายถึงคู่ชิงในขณะที่กำลังเดินเคียงข้างผู้จัดการเงิน ทั้งสองคนคุยกันอย่างออกรสออกชาติโดยที่ไม่ทันรู้ตัวเลยว่ามีสายตาของเหวินชวันแอบมองอยู่ การพรรณนาอากัปกริยาของทั้งคู่นั้นก็เป็นการถ่ายทอดผ่านสายตาของเหวินชวัน เขามองเห็นว่าทั้งสองเดินเบียดจนร่างชิดกัน และเขาก็มองออกว่าฝ่ายชายจงใจเอียงไหล่ซิดร่างของเธอ ส่วนฝ่ายหญิงก็แสร้งทำเป็นหลบ

สำนวน 有意无意 yǒuyìwúyì คือการนำคำตรงข้ามสองคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกันคือ 有 กับ 无 มาเป็นพยางค์ที่ 1 กับ 3 เพื่อสร้างสำนวน หมายถึง บางครั้งทำเป็นมีใจ บางครั้งก็ทำเป็นไม่มีใจ ซึ่งก็คือการเสแสร้งนั่นเอง ส่วนการที่ผู้แปลแปลว่า “แก้ง” ก็มีความหมายใกล้เคียงกันจึงสามารถนำมาใช้กับบริบทนี้ได้

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ: 他东歪西倒地 在人行道上走了一条多街, 忽然想起了家。(7, 630)

คำแปล : เขาเดินโซซัดโซเซอยู่บนทางเท้า คิดถึงบ้านขึ้นมาทันใด

ฉบับแปล : เขาเดินโซเซอยู่บนทางเท้า คิดถึงบ้านขึ้นมาทันใด (59)

สถานการณ์ข้างต้นบรรยายถึงตอนที่เหวินชวันได้ออกจากบ้านในเวลาค่ำมืด เพราะอดทนที่แม่พูดจาให้ร้ายคู่ชิงไม่ได้ เขาได้พบกับจงเหล่า เพื่อนสมัยเรียน ทั้งสองคนดื่มเหล้าไปพลาง ปรับทุกข์กันไปพลางจนเริ่มเมามาย แต่ดูเหมือนว่าความทุกข์ของจงเหล่าดูหนักหนาสาหัสกว่าเขามาก เขาจึงเป็นฝ่ายปลอบโยนจงเหล่าแทน หลังจากนั้นทั้งสองแยกจากกัน เขาเดินโซซัดโซเซไปบนทางเท้า และพลันคิดถึงบ้านขึ้นมาทันใด

สำนวน 东歪西倒 dōng wāi xī dǎo คือการนำคำตรงข้ามสองคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกันคือ 东 กับ 西 มาเป็นพยางค์ที่ 1 กับ 3 เพื่อสร้างสำนวน หมายถึง เดินไม่มั่นคง เดินโซซัดโซเซ ในสถานการณ์นี้ เขาดื่มเหล้าจนเมา ไม่สามารถควบคุมร่างกายตัวเองได้ ทำให้เดินโซเซไปเซมาบนทางเท้า สำนวนนี้ถือเป็นโครงสร้างคู่ขนาน เพราะคำว่า 东 คู่ขนานไปกับคำว่า 西 ในพยางค์ที่ 1 และพยางค์ที่ 3 ดังนั้นในการแปลภาษาไทย จึงควรแปลออกมาให้เป็นโครงสร้าง

คู่ขนานด้วย เช่น โซซัดโซเซ เพื่อให้สอดคล้องกับสำนวนจีน และให้ภาพที่ชัดเจนกว่าคำว่า “โซเซ”

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ: “吃公司的饭? 我们这个不是**铁饭碗**啊, ” 钟老冷笑道。(9, 639)

คำแปล: “กินข้าวของบริษัทหรือ ที่นี่ไม่ใช่**หม้อข้าว**ของเราหรอก” จงเหล่าหัวเราะ
อย่างเยิ่นชา

ฉบับแปล: “กินข้าวบริษัท มันไม่ใช่**ถ้วยข้าวเหล็ก**ของเราหรอก” จงเหล่าพูดเสียง
ชาเยิ่น (72)

ประโยคนี้เป็นคำพูดของจงเหล่าที่พูดกับเหวินชวัน เขาเสียดสีบริษัทในเรื่องค่าตอบแทนที่บริษัทมอบให้ โดยเปรียบเทียบ “ค่าจ้าง” กับ “ข้าว” และที่บริษัทนี้ก็ไม่ใช่อสถานที่ที่พวกเขาจะฝากผีฝากไข้ได้

คำว่า 铁饭碗 tiě fàn wǎn ถ้าแปลตามตัวอักษร หมายถึง ซามข้าวเหล็ก ในสำนวนจีน หมายถึง ตำแหน่งหน้าที่การงานที่มั่นคง แต่ในภาษาไทย มีสำนวนว่า “ทุบหม้อข้าวตัวเอง” หมายถึง การทำลายอาชีพหรืองานในหน้าที่ของตัวเอง ดังนั้น ในสำนวนไทย “หม้อข้าว” คือ อาชีพหรืองานในหน้าที่ เทียบเท่ากับสำนวน “ซามข้าวเหล็ก” ของจีนนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ: “我这是什么思想! 我怎么改变到这个地步! **贪生怕死, 只顾自己!** ”
(11, 656)

คำแปล: “นี่มันหมายความว่าอะไร ทำไมฉันจึงเปลี่ยนไปมากเช่นนี้ **รักตัวกลัวตาย**
เห็นแก่ตัว”

ฉบับแปล: “นี่มันหมายความว่าอะไร ทำไมฉันจึงเปลี่ยนแปลงมากเช่นนี้ **ขี้ขลาดและ**
เห็นแก่ตัว” (98)

ประโยคนี้เป็นคำรำพึงรำพันของเหวินชวันว่าเขาเดินมาถึงจุดนี้ได้อย่างไร อุดมการณ์ของเขาที่จะอุทิศตัวเพื่อเด็กในชนบทหลังจบการศึกษาหายไปไหนจนหมด การที่เขาต้องมาอดทนให้ผู้คนรุมข่มเหง เสียดสี ดูถูกและเหยียดหยามเพื่อเงินอย่างเดียวเท่านั้นหรือ เดิมที่เขาไม่ต้องการมีชีวิตแบบนี้ ทั้งชีวิตได้ถูกสงคราม ความจำเป็นในการดำรงชีพ คำพูดที่โอ้อวดสวยหรู

คำขวัญที่ติดอยู่เต็มถนนแย่งชิงไป เขาจึงต้องมาตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ เขาจึงประณามตัวเองว่าเป็นคนรักตัวกลัวตายและเห็นแก่ตัว

สำนวน 贪生怕死 tānshēngpàsǐ หากแปลตามโครงสร้างภาษาจีนจะได้ดังนี้ 贪 tān หมายถึงโลภ ละโมบ 生 shēng หมายถึงมีชีวิตอยู่ 怕 pà หมายถึงกลัว 死 sǐ หมายถึงตาย ดังนั้น สำนวนนี้ หมายถึง ยอมละทิ้งอุดมการณ์ ความถูกต้องเพื่อให้มีชีวิตรอด ซึ่งความหมายน่าจะใกล้เคียงกับสำนวนไทยที่ว่า “รักตัวกลัวตาย” ซึ่งเป็นความรักตามสัญชาตญาณพื้นฐานที่สุดของคนที่จะเอาชีวิตรอดแม้ต้องยอมแลกกับความถูกต้อง เกียรติยศและศักดิ์ศรี ผู้แปลเลือกใช้คำว่า ชี้อลาด ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกับสำนวนภาษาจีน

ตัวอย่างที่ 5

ต้นฉบับ: 还是那些疙里疙瘩的译文。(11, 655)

คำแปล : มันเป็นงานแปลที่เข้าใจยาก

ฉบับแปล : มันเป็นงานแปลที่มีภาษายุ่งยาก (96)

คำว่า 疙里疙瘩 gē lǐ gē dā หมายถึง สะดุด ไม่ราบรื่น ขรุขระ ดังนั้นในประโยคนี้ จึงหมายถึง มันเป็นงานแปลที่อ่านแล้วสะดุด ไม่ราบรื่น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เข้าใจยาก สำนวนนี้ถือเป็นโครงสร้างคู่ขนาน เพราะมีการใช้คำว่า 疙 คู่ขนานไปในพยางค์ที่ 1 และพยางค์ที่ 3 นั้นเอง

ตัวอย่างที่ 6

ต้นฉบับ: “现在读书人是下等人了。看电影看戏, 只有那班做黑货百货的人才花得起钱” (12, 667)

คำแปล : “เดี๋ยวนี้เราเป็นคนชั้นต่ำไปเสียแล้ว คนที่ดูหนังดูละครได้ก็คือพวกที่ค้าฝิ่นกับ
ค้าข้าว”

ฉบับแปล : “เดี๋ยวนี้ เราเป็นคนชั้นต่ำไปเสียแล้ว คนที่ดูหนังดูละครได้ก็คือคนที่พวกที่ค้า
ของดำ ค้าของขาว” (114)

ประโยคคำพูดข้างต้นเป็นคำพูดของเหวินชวันที่พูดคุยกับแม่หลังจากที่ได้รับประทานอาหารค่ำแล้ว เขาเดินไปในห้อง แม่ตามมาสมทบโดยเสนอให้เขาได้พักผ่อนบ้างหลังจากทำงาน

โดยการดูหนัง แม่กล่าวว่า “พวกเราถึงยังไงก็คนเคยอ่านเคยเขียน ถึงจะจนยังไงก็ควรหาความ
รื่นเริงบ้าง” แต่เขากลับเหนื่อยเหลือเกิน ไม่อยากออกไปไหน พร้อมทั้งกล่าวคำพูดข้างต้น

ปกติ คำว่า 黑货 hēihuò เป็นสำนวนแปลว่า ของเถื่อน หรือของผิดกฎหมาย ส่วนคำ
ว่า 百货 bǎihuò หมายถึง สินค้าทั่วไป แต่ในนวนิยายเรื่องนี้ป้าจินได้ให้ความหมายเฉพาะไว้ว่า
黑货 หมายถึง ผีน ส่วน 百货 หมายถึง ข้าว ซึ่งไม่ว่าจะคำของผิดกฎหมายหรือถูกกฎหมาย
ล้วนเป็นผู้มีอันจะกิน นั้นย่อมแสดงให้เห็นว่า ยุคนั้นเป็นยุคสงคราม ข้าวยากมากแพง ไม่ว่าจะ
ค้าขายอะไรย่อมมีโอกาสร่ำรวยได้ ผิดกับปัญญาชนที่ต้องไปเป็นลูกจ้างในบริษัทเอกชน
เงินเดือนก็ไม่ได้สูงนัก ทำให้เหวินชวันน้อยเนื้อต่ำใจจึงพูดคำพูดเช่นนี้ออกมา ผู้แปลเลือกที่จะ
แปลตรงตามตัวอักษรว่า คำของดำคำของขาว ให้ความหมายกำกวม ไม่ชัดเจน และผู้อ่านคง
ไม่สามารถทราบได้ว่า ของดำและของขาวที่ว่านั้นคืออะไร

ตัวอย่างที่ 7

ต้นฉบับ: “其实我们这种人无钱无势，也用不着逃难。” (16, 706)

คำแปล: “ความจริงคนแบบเราไร้เงินไร้วาสนา ไม่เห็นจะต้องหนี”

ฉบับแปล: “ความจริงคนแบบเราไม่มีพวก ไม่เห็นจะต้องหนี” (173)

คำพูดข้างต้นเป็นคำพูดของเหวินชวัน เขาได้สนทนากับซู่ชิงเมื่อเธอกลับมาถึงบ้าน
คุณนายจางมาหาเขาที่ห้องบอกให้เขารับหนี เพราะพวกญี่ปุ่นได้รุกไล่มาถึงเมืองกุ้ยหยางแล้ว
อีกไม่ช้าก็คงมาถึงที่นี่ เธอปลอบเขาว่าคงไม่มีอะไร เขาจึงพูดว่า คนที่ไร้เงินไร้วาสนาอย่างพวก
เขา ไม่จำเป็นต้องหนี ถ้าหากเคราะห์ร้าย ก็แค่ตาย

สำนวน 无钱无势 wú qián wú shì หมายถึง ไร้เงินไร้วาสนา ใกล้เคียงกับสำนวนไทย
ที่ว่า “ไร้อำนาจวาสนา” ซึ่งมีความหมายชัดเจนในตัวเอง กล่าวคือ คนที่มีอำนาจวาสนา ผู้คน
ต่างเคารพยำเกรง ส่วนคนที่ไร้อำนาจวาสนา ย่อมตกอับ ขาดคนเคารพยำเกรง หากผู้แปล
เลือกใช้คำว่า “ไม่มีพวก” น่าจะหมายถึง ไม่มีพวกพ้อง ซึ่งอาจทำให้ความหมายในบริบทนี้
คลาดเคลื่อนไปได้

ตัวอย่างที่ 8

ต้นฉบับ: “你真是不到黄河心不死，” 她低声说，无可奈何地摇摇头。(18, 725)

คำแปล : “แกมันช่างไม่ตัดใจเสียบ้าง” แกพูดเสียงค่อย สายหัวอย่างไม่รู้จะทำอย่างไร

ฉบับแปล : “แกมันช่างไม่ตัดใจเสียบ้าง” แกพูดเสียงค่อย สายหัวอย่างไม่รู้จะทำอย่างไร

(200)

ประโยคข้างต้นเป็นบทสนทนาระหว่างแม่กับเหวินชวัน แม่พยายามเกลี้ยกล่อมให้เขาเลิกกับซูเซิงเพราะเธอไม่สามารถเข้ากับคนในบ้านนี้ได้ โดยเฉพาะกับแม่ ทั้ง 2 คนเหมือนขมึ้นกับปูนที่ไม่มีวันเข้ากันได้ แต่เขายืนยันว่าเขาไม่เป็นเช่นนั้น และเขาไม่สามารถจากเธอไปได้จริงๆ เพราะอยู่ด้วยกันมาตั้งแต่ 14 ปีแล้ว แม่จึงบอกให้เขาหยุดจู้จี้ตัดใจเสียบ้าง

สำนวน 不到黄河心不死 bú dào huáng hé xīn bù sǐ ถ้าแปลตรงตามตัวอักษรได้ความว่า ถ้าไม่ถึงแม่น้ำเหลืองก็ไม่ตัดใจ หมายถึง ถ้ายังไม่บรรลุเป้าหมาย หรือยังไม่ถึงทางตันก็ไม่ล้มเลิกความตั้งใจ ผู้แปลเลือกแปลสำนวนนี้ว่า “ตัดใจ” ทำให้กระชับ เข้าใจง่าย และไม่เสียอรรถรสแต่อย่างใด การเลือกใช้คำว่า “ตัดใจ” ในบริบทนี้จึงเหมาะสมดีแล้ว

ตัวอย่างที่ 9

ต้นฉบับ: 妻碰了一个钉子，颇不甘心，她脸一红，很想即刻发作。(19, 743)

คำแปล : เมียถูกตอกหน้าทีหนึ่ง รู้สึกไม่ค่อยจะพอใจ เธอหน้าแดง คิดที่จะตอบโต้ทันที

ควัน

ฉบับแปล : เมียถูกตอกหน้าทีหนึ่ง รู้สึกไม่ค่อยจะพอใจ เธอหน้าแดง คิดที่จะตอบโต้

(227)

สถานการณ์ข้างต้นอยู่ในตอนที่แม่เชิญหมอจีนที่ชื่อจางป้อฉินให้มาดูอาการของเขา จางป้อฉินบอกว่ากินยาไม่กี่ห่อ พักผ่อนสักครึ่งเดือนก็หายขาดแน่นอน แต่ซูเซิงไม่เชื่อ เธอต้องการให้เขาเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล เพื่อเอ็กซเรย์ปอด แต่แม่คัดค้าน ทั้งสองคนจึงมีปากเสียงกันเพราะมีมุมมองต่างกันในเรื่องการรักษา แม่ไม่ต้องการให้ใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย ส่วนเธอคิดว่าชีวิตคนจนก็คนเหมือนกัน ควรได้รับการรักษาที่ดีที่สุด ปัญหาค่ารักษาเธอดูแลได้ แต่แม่ตัดบท เธอต้องการให้ลูกชายได้พักผ่อน

สำนวน 碰钉子 pèng ding zǐ ถ้าแปลตรงตามได้ความว่าชน เหยียบตะปู หรือพบอุปสรรค แต่ในสำนวนหมายถึงถูกปฏิเสธ ถูกต่อว่าต่อขาน ผู้แปลใช้คำว่า ถูก “ตอกหน้า” ซึ่งสำนวน “ตอกหน้า” หมายถึง การถูกตำหนิหรือตำท้ออย่างไม่ไว้หน้า ซึ่งตรงกับบริบทและสถานการณ์นี้พอดี

ตัวอย่างที่ 10

ต้นฉบับ: “我身体不好, 偏偏又失了业。坐吃山空, 怎么得了!” (22, 763)

คำแปล : “ร่างกายผมไม่แข็งแรง ซ้ำยังตกงาน นั่งกินนอนกิน จะได้อย่างไร?”

ฉบับแปล : “ร่างกายผมไม่แข็งแรง ซ้ำยังตกงาน นั่งกินนอนกิน จะได้อย่างไร?” (258)

ประโยคข้างต้นเป็นคำพูดของเหวินชวันที่คุยกับแม่ สถานการณ์มาถึงตอนที่เขาล้มป่วยหนัก ไม่สามารถไปทำงานได้อีกต่อไป บริษัทจึงเชิญเขาออกทางอ้อมโดยให้เงินเขาใช้ก้อนหนึ่งครั้งหนึ่ง แม่ซื้อไก่ตัวหนึ่งมาเพื่อต้มน้ำซุ๊ปให้เขาดื่ม เห็นเขากินได้แม่ดีใจมาก เพราะว่าเขารเริ่มกินข้าวไม่ค่อยได้ แม่บอกอีกว่าถ้าเขาชอบแม่จะซื้อมาต้มให้เขากินได้เรื่อยๆ แต่เขาเองกลับไม่ดีใจเลย เพราะเงินของครอบครัวก็เหลือไม่มากนัก

สำนวน 坐吃山空 zuò chī shān kōng หากแปลตามโครงสร้างภาษาจีนจะได้ดังนี้ 坐 zuò หมายถึง นั่ง 吃 chī หมายถึงกิน 山 shān หมายถึงภูเขา 空 kōng หมายถึงว่างเปล่า ถ้าแปลตามตัวอักษร หมายถึง การนั่งกินภูเขาที่ว่างเปล่า แต่ความหมายของสำนวนนี้กลับหมายถึง นั่งกินนอนกินสมบัติเก่าจนหมด ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกับสำนวนไทยว่า “นั่งกินนอนกิน” มาก เพราะสำนวนดังกล่าวหมายถึงคนที่ไม่ทำงานทำการ เอาแต่ผลาญสมบัติเก่า จึงมักเรียกคนประเภทนี้ว่า นั่งกินนอนกิน ส่วนโครงสร้างของสำนวนก็เหมือนกันใน 2 พยางค์แรกแต่แตกต่างกันใน 2 พยางค์หลัง

ตัวอย่างที่ 11

ต้นฉบับ: “不是我故意向你泼冷水, 我先把话说在这里搁起, 她跟那位陈主任有点不明白” (23, 778)

คำแปล : “ไม่ใช่ว่าฉันจะจงใจทำลายความหวังของแก ฉันขอออกไว้ตรงนี้เลยนะว่า หล่อนกับประธานเงินคนนั้นเหมือนมีอะไรกันอยู่”

ฉบับแปล : “ไม่ใช่ว่าฉันจะแกล้งพูด หล่อนกับประธานเงินคนนั้นเหมือนมีอะไรกันอยู่”

(280)

บทสนทนาข้างต้นเป็นบทสนทนายาระหว่างแม่กับเหวินชวัน คี้นนี้เป็นอีกคืบที่ซู่ชิงกลับตึก ถึงแม้ว่าจะ 4 ทุ่มแล้วแต่เธอก็ยังไม่กลับ แม่ไล่เขาไปนอนพร้อมกับบ่นต่อว่าลูกสะใภ้ว่าเธอคงมัวแต่ไปเต้นรำกับชายอื่นจึงกลับมาตึกคืนก่อนคืบ เหวินชวันไม่สบายใจ และพูดปกป้องเธอแม่จึงบอกเขาว่า เธอสังเกตเห็นความปกติของลูกสะใภ้กับประธานเงินมานานแล้ว

สำนวน 泼冷水 pō lěng shuǐ ถ้าแปลตรงตามตัวอักษรหมายความว่า สาดน้ำเย็น ส่วนความหมายของสำนวนนี้ หมายถึง ทำลายความกระตือรือร้น ทำลายความหวัง ตามสถานการณ์ เหวินชวันยังคงมีหวังว่า ซู่ชิงกลับบ้านตึกเพราะงาน หรือสังสรรค์กับเพื่อนร่วมงาน เธอไม่ไปเกลไถลที่ไหนแน่ เขามั่นใจเช่นนั้น แต่แม่ไม่ต้องการทำลายความหวังของเขา แม่จึงพูดไปตามสิ่งที่แม่สังเกตเห็น จะเห็นว่าผู้แปลเลือกใช้คำว่า “แกล้งพูด” ซึ่งไม่ตรงกับบริบทและสถานการณ์นี้ ทำให้ความหมายคลาดเคลื่อนไปจากเดิม

5.2 การถ่ายทอดโวหารภาพพจน์

ในตอนนี้จะกล่าวถึงการถ่ายทอดโวหารภาพพจน์ที่ปรากฏในนวนิยายจีน *หันเย่* และเปรียบเทียบกับฉบับแปลภาษาไทย *คืนหนาว* ว่าสอดคล้องกันอย่างไร

5.2.1 การถ่ายทอดอุปมา

อุปมา (Simile) การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งที่โดยธรรมชาติแล้วมีสภาพที่แตกต่างกัน แต่มีลักษณะเด่นร่วมกันและใช้คำที่มีความหมายว่า เหมือนหรือคล้ายเป็นคำแสดงการเปรียบเทียบเพื่อเน้นให้เห็นจริงว่า เหมือนอย่างไร ในลักษณะใด ได้แก่คำว่า เหมือน เสมือน ดัง ตั้ง คล้าย ดูราว เหมือนตั้ง ดุจ ประดุจ ประหนึ่ง ละม้าย เสมอ ปาน เพียง ราว ราวกับ ฟ่าง เทียบ เทียม เฉก เช่น ฯลฯ เป็นการกล่าว การเปรียบเทียบสิ่งที่เหมือนกันหรือต่างกันใช้คู่กับ อุปไมย อุปมา คือ สิ่งหรือข้อความที่ยกมากล่าวมาเปรียบ อุปไมย คือ สิ่งหรือข้อความที่พึงเปรียบเทียบกับสิ่งอื่นเพื่อให้เข้าใจแจ่มแจ้ง

(1) การเปรียบเทียบตามลักษณะโครงสร้างทางภาษา

หัวข้อนี้เป็นการเปรียบเทียบการอุปมาที่ดูจากโครงสร้างทางภาษาเป็นหลัก ซึ่งโครงสร้างทางภาษาของประโยคอุปมามีหลายรูปแบบ โครงสร้างที่โดดเด่นที่รวบรวมมาได้ มีดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 12

ต้นฉบับ: 天色灰黑，**像**一块褪色的黑布。(1, 591)

คำแปล: ท้องฟ้าดำทะมึน **เหมือน**ผ้าดำสีตกผืนหนึ่ง

ฉบับแปล: ท้องฟ้าดำทะมึน **เหมือน**ผ้าดำผืนใหญ่กำลังตกสี (1)

คำว่า 像 xiàng แปลว่า เหมือน ผู้แต่งเปรียบเทียบท้องฟ้าที่ดำทะมึน กับผ้าดำสีตก ซึ่งเป็นสองสิ่งที่แตกต่างกันแต่กลับทำให้ผู้อ่านเห็นภาพได้ค่อนข้างชัดเจน เหตุที่ต้องใช้คำว่า 褪色 tuì shǎi เพราะท้องฟ้าที่ดำทะมึนนั้นอาจมีน้ำหนักของสีไม่เท่ากันทั้งหมด จึงใช้คำว่า “สีตก” เข้ามาทำให้ผู้อ่านสามารถจินตนาการได้ง่ายขึ้น การที่ผู้แปลแปลว่า “เหมือนผ้าดำผืนใหญ่กำลังตกสี” นั้น จะมีส่วนที่แปลเกินจากต้นฉบับคือ คำว่า “ผืนใหญ่” หรือผู้แปลอาจต้องการเน้นว่าตามปกติแล้วท้องฟ้าผืนใหญ่น่าจะเข้ากันกับผ้าสีดำผืนใหญ่ได้ ส่วนกลุ่มคำที่ว่า “กำลัง+ตกสี” ผู้แปลน่าจะต้องการเน้นให้เห็นว่าสีดำทะมึนของท้องฟ้านั้นอยู่ในช่วงเวลาที่กำลังเปลี่ยนแปลงซึ่งก็มีความเป็นไปได้ ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการได้ว่า เมฆดำบนฟ้ากำลังเคลื่อนตัวไปอย่างช้าๆ จึงอุปมาว่า “กำลังตกสี” ถ้าหากดูจากโครงสร้างการทางภาษาอุปมาแล้ว จากตัวอย่างนี้จะเห็นได้ว่าเกิดจาก 像+ (คำขยายนาม) คำนาม นั่นเอง

ตัวอย่างที่ 13

ต้นฉบับ: 他的脑子变得十分沉重，**好像**有一块坚硬的东西放在那里。(5, 614)

คำแปล: หัวของเขาหนักอึ้ง คล้ายกับว่ามีอะไรแข็งๆ ทับอยู่ในนั้น

ฉบับแปล: ความรู้สึกอันหนักอึ้งอัดแน่นอยู่นอก คล้ายกับว่ามีอะไรแข็งๆ ทับอยู่ในนั้น
(34)

สถานการณ์ข้างต้นเป็นตอนที่เหวินชวันตามไปง้อซูเซิงที่ธนาคารตำรวจซึ่งเป็นที่ทำงานของเธอ ณ เวลานั้นยังไม่ถึงเวลาเข้าทำงาน ประตูใหญ่ยังคงปิดอยู่ เขายังไม่กล้าพอที่จะเข้าไปทางประตูด้านข้าง เขาคิดจะหันหลังกลับแต่ก็ได้ยินเสียงฝีเท้าของเธอ เขารวบรวมความกล้าเรียกชื่อเธอ เธอหันตมามาคูยหลังห้าโมงเย็น เขาดีใจมาก น้ำตาแทบจะร่วงด้วยความตื่นตันใจ เขาและเธอจากกันเพียงชั่ววันเดียว แต่ทำไมการแสดงออกของเธอจึงห่างเหินเช่นนั้น เมื่อคิดถึงตรงนี้ ในหัวของเขาก็หนักมากคล้ายกับว่ามีอะไรแข็งๆ ทับอยู่ตรงนั้น

คำว่า 好像 hǎo xiàng แปลว่า ดูเหมือนว่า คล้ายกับว่า ผู้เขียนเปรียบเทียบสมองของเหวินชวันที่กำลังใช้ความคิดอย่างหนักกับของแข็งก้อนหนึ่ง แต่ผู้แปลเปรียบเทียบความรู้สึกอัน

หนักอึ้งในอกกับของแข็งที่ทับอยู่ซึ่งคลาดเคลื่อนไปจากความหมายเดิมของต้นฉบับ ถ้าหากดูจากโครงสร้างการทางภาษาอุปมาแล้ว จากตัวอย่างนี้จะเห็นได้ว่าเกิดจากการใช้คำว่า 好像+有+คำนาม+คำบุพบท ซึ่งโครงสร้างแบบนี้จะพบได้บ่อยในประโยคอุปมาในภาษาเช่นเดียวกัน เช่น ดูเหมือนว่ามี.... หรือ คล้ายกับว่ามี..... เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 14

ต้นฉบับ: 他觉得心里很轻松, 好像谁把这两天来压在他心上的石头拿走了似的。(5, 615)

คำแปล: เขามีแต่ความสบายใจ เหมือนใครได้มายกหินที่ทับไว้ในอกถึงสองวันออกไป

ฉบับแปล: เขามีแต่ความสบายใจ เหมือนมีคนได้มายกหินที่ทับไว้ในอกถึงสองวัน

ออกไป (36)

สถานการณ์ข้างต้นเป็นเหตุการณ์ต่อเนื่องจากตัวอย่างที่ 15 เมื่อถึงเวลานัดหมาย เธอได้มาตามนัด เธอนัดเขาเข้าไปดื่มในร้านกาแฟแก้วจี้ ตอนนี้ เขามีแต่ความสบายใจเหมือนมีคนได้มายกหินที่ทับไว้ในอกถึงสองวันออกไป

คำว่า 好像.....似的 hǎoxiàng....shide เป็นคำอุปมา แปลว่า ดูเหมือนว่า ราวกับว่า ซึ่งโครงสร้างเป็นการนำเอาประโยคที่ต้องการเปรียบเทียบมาวางไว้ตรงกลางเช่นเดียวกัน ในที่นี้นำประโยคที่ว่า “มีคนได้มายกหินที่ทับไว้ในอกถึงสองวันออกไป” มาวางไว้ตรงกลาง เพื่อให้ผู้อ่านทราบว่ ความสบายใจของเขาอยู่ระดับไหน

ในประโยคแปลภาษาไทยเลือกใช้คำว่า “เหมือน” มาถ่ายทอดประโยคอุปมานี้ ซึ่งความหมายยังคงเดิม เนื่องจากภาษาไทยมีคำเปรียบเทียบหลายคำเช่นเดียวกับภาษาจีน ขึ้นอยู่กับว่าบริบทใดเลือกใช้คำไหน แต่คำว่า “เหมือน” ใช้ได้หลากหลายบริบทมากกว่าและไม่ทำให้ความหมายของต้นฉบับเปลี่ยนแปลงไป

ตัวอย่างที่ 15

ต้นฉบับ : 母亲像对一个溺爱惯了的小孩讲话似地柔声说。(8, 635)

คำแปล : น้ำเสียงแม่อ่อนโยนเหมือนพูดกับเด็กที่ถูกเอาใจจนเคยตัว

ฉบับแปล : น้ำเสียงแม่อ่อนโยนเหมือนพูดกับเด็กที่ถูกเอาใจจนเคยตัว (67)

สถานการณ์ข้างต้นอยู่ในตอนที่ซูเซิงพาเหวินชวันกลับบ้านในสภาพที่เมามาย พอกลับถึงบ้านแม่สามีลูกสะใภ้มีปากเสียงกันเล็กน้อย แม่สังเกตเห็นลูกชายตนเองอยู่ในสภาพเมามายจึงค้นหาสาเหตุว่าทำไมเขาถึงไปกินเหล้า แต่น้ำเสียงของแม่ที่ถามไถ่ลูกชายนั้นผิดกับน้ำเสียงที่พูดคุยกับลูกสะใภ้ราวฟ้ากับดิน

โครงสร้าง 像……似地 xiàng....shide เป็นคำอุปมา แปลว่า “เหมือน ราวกับ ดุจ” โดยการนำสิ่งที่นำมาเปรียบวางไว้ตรงกลาง แต่เป็นโครงสร้างที่ขยายภาคแสดงหรือส่วนที่เป็นกริยา ดังนั้น ข้อความที่ตามมาจะต้องเป็นภาคแสดงหรือส่วนที่เป็นกริยาเท่านั้น ซึ่งข้อความที่ตามมาคือ 柔声说 หมายถึง “พูดด้วยน้ำเสียงอ่อนโยน” ซึ่งเป็นภาคแสดงของประโยคนั้นเอง

(2) การเปรียบเทียบตามความหมายของคำ

หัวข้อนี้เป็นการนำเสนอกลวิธีทางภาษาแบบอุปมาที่เปรียบเทียบโดยผ่านการใช้คำที่หลากหลายในภาษาจีน คำที่โดดเด่นที่รวบรวมมาได้ มีดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 16

ต้นฉบับ: 他的勇气增加了, 仿佛春天马上就到了似的。(5, 614)

คำแปล : ความกล้าของเขาเพิ่มขึ้น ราวกับว่าฤดูใบไม้ผลิได้มาถึงเดี๋ยวนั้น

ฉบับแปล: ความกล้าของเขาเพิ่มขึ้น รอบกายสว่างขึ้นมาทันใด ราวกับว่าฤดูใบไม้ผลิได้มาถึงเดี๋ยวนั้น (36)

สถานการณ์ข้างต้นเป็นเหตุการณ์ต่อเนื่องจากตัวอย่างที่ 14 เหวินชวันอดทนรอจนถึงห้าโมงเย็น เขารวบรวมงานเก็บเข้าลิ้นชักแล้วเดินลงบันไดอย่างลุลกลน เขาเจอเธอที่ในซอยข้างๆ ธนาคาร เธอมองเห็นเขาพร้อมทั้งส่งยิ้มและพยักหน้านิดๆ ความกล้าของเขาเพิ่มขึ้น เดินรี่เข้าไปหาเธอ

คำว่า 仿佛……似的 fǎngfú....shide เป็นคำอุปมา แปลว่า ดูเหมือนว่า ราวกับว่า ซึ่งโครงสร้างเป็นการนำเอาประโยคที่ต้องการเปรียบเทียบมาวางไว้ตรงกลาง ในที่นี้นำประโยคที่ว่า “ฤดูใบไม้ผลิได้มาถึงเดี๋ยวนั้น” มาวางไว้ตรงกลาง เพื่อเปรียบเทียบกับความกล้าของเขาได้กลับมาอีกครั้ง ในทางวรรณคดี ฤดูใบไม้ผลิ เปรียบเสมือนการเริ่มต้นสิ่งใหม่ ในที่นี้หมายถึงความกล้าของเขาได้กลับคืนมานั่นเอง นอกจากนี้ ผู้แปลยังเสริมด้วยวลีว่า “รอบกายสว่างขึ้นมาทันใด” ซึ่งไม่มีในต้นฉบับ วลีนี้จะทำให้เกิดอรรถรสแก่ผู้อ่านมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 17

ต้นฉบับ: 他吃惊地说, 他仿佛坐到了针尖上一样, 差一点要跳起来了。(7, 627)

คำแปล : เขาสะดุ้งตอบอย่างตกใจ คล้ายกับนั่งทับบนปลายเข็ม จนเกือบจะกระโดดขึ้นมา

ฉบับแปล : เขาสะดุ้งถามอย่างตกใจ คล้ายกับนั่งทับบนปลายเข็ม เกือบจะผุดลุกขึ้นยืน (55)

สถานการณ์ข้างต้นอยู่ในตอนที่เหวินชวันนั่งดื่มเหล้ากับปัวซิง เพื่อนสมัยเรียน ทั้งสองคนต่างพูดคุยกุศลทุกซอกทุกใจกัน รวมถึงภรรยาของอีกฝ่ายด้วย เมื่อเหวินชวันถามถึงภรรยาของปัวซิง เขาบอกว่าเธอตายเสียแล้ว เขาพูดเสียงต่ำพร้อมหันหน้าหนีไม่กล้าสบตาเขา เขาจึงตอบอย่างตกใจ โดยไม่คาดคิดว่าภรรยาของปัวซิงอายุจะสั้นถึงเพียงนี้

คำว่า 仿佛……一样 fǎngfú.... yíyàng เป็นคำอุปมา แปลว่า เหมือนกับ คล้ายกับ ซึ่งโครงสร้างเป็นการนำเอาวลีที่ต้องการเปรียบเทียบมาวางไว้ตรงกลาง ในที่นี้นาวลีที่ว่า “นั่งทับบนปลายเข็ม” มาวางไว้ตรงกลางเพื่อมาเปรียบเทียบกับอาการสะดุ้งตกใจ เพราะเมื่อเรานั่งทับบนปลายเข็ม เราก็จะมีอาการสะดุ้งตกใจเช่นเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 18

ต้นฉบับ: 周主任的表情和吴科长的眼光似乎在鞭策他走向着 "死"。(13, 671)

คำแปล : ท่าทีของประธานโจวและสายตาของหัวหน้าแผนกถู รวากับจะเร่งเขาให้เดินไปสู่ความตาย

ฉบับแปล : ท่าทีของประธานโจวและสายตาของหัวหน้าแผนกถู รวากับจะกระหน่ำโอบเขาไปสู่ความตาย (120)

เมื่อเหวินชวันป่วยหนักขึ้น ในเวลาทำงาน เขาแอบคิดอยู่เป็นประจำว่า “จะอยู่ดี หรือจะตายดี?” เขารู้สึกว่าความตายได้รออยู่เบื้องหน้าเขา ท่าทีของประธานโจวและสายตาของหัวหน้าแผนกถูที่ดูเคร่ง เครียด ไม่เป็นมิตรกลับยิ่งซ้ำเติมอาการและความคิดของเขาให้เขาเข้าไปใกล้กับความตายมากยิ่งขึ้น

คำว่า 似乎 sì hū เป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง คล้ายๆ ดูเหมือน รวากับ ใช้ในการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งเช่นเดียวกัน ในที่นี้เป็นารเปรียบเทียบท่าทีของประธานกับ

สายตาของหัวหน้าราวกับตัวเร่งให้เขาเดินไปสู่ความตาย คำว่า 鞭策 biān cè หมายถึง กระตุ้น เร่งเร้า แต่ผู้แปลแปลว่า “กระหน่ำโบาย” ซึ่งไม่ถูกต้องตามบริบท

ตัวอย่างที่ 19

ต้นฉบับ: “就是遇到不幸，也不过轻如鸿毛。” (16, 707)

คำแปล: “ถ้าหากเคราะห์ร้าย ก็คงเบาตั้งขนนก”

ฉบับแปล: “ถ้าหากเคราะห์ร้าย ก็คงเบาตั้งขนนก” (173)

ประโยคข้างต้นเป็นคำพูดของเหวินชวันี่พูดถึงสถานการณ์การรุกรับโจมตีของทหาร ญี่ปุ่น เขาคิดว่า เขาไม่จำเป็นต้องหนี เพราะไม่มีทั้งเงินและทรัพย์สินสมบัติติดตัว และถ้าเมื่อไรก็ร้ายก็แค่ตาย

คำว่า 如 rú แปลว่า “ตั้ง” เป็นคำที่นิยมนำมาใช้เปรียบเทียบอีกคำหนึ่ง ข้อความที่ว่า “ถ้าหากเคราะห์ร้าย” หมายถึง ตาย เสียชีวิต ส่วนคำว่า 鸿毛 hóng máo หมายถึง ขนของหงส์ แต่สำนวนนี้เป็นที่คุ้นเคยของคนไทยเป็นอย่างดีเพราะมาจากวรรณกรรมจีนที่ว่า “ความตายหนักตั้งขนเขา เบาตั้งขนนก” จึงนิยมแปลว่า “ขนนก” มากกว่า “ขนหงส์”

(3) การเปรียบเทียบตามเงื่อนไขทางสังคม

ในหัวข้อนี้เป็นการศึกษาคำเปรียบเทียบที่ปรากฏในโวหารอุปมาในต้นฉบับภาษาจีน ซึ่งในต้นฉบับใช้คำหนึ่งแต่ในฉบับแปลภาษาไทยกลับเลือกปรับและแปลโดยใช้อีกคำหนึ่ง ทั้งนี้มาจากอิทธิพลของสภาพสังคม สภาพแวดล้อม ความเชื่อ ศิลปะและวัฒนธรรม รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน จึงส่งผลต่อคำที่นำมาใช้เปรียบเทียบแตกต่างกัน แต่สื่อความหมายในทิศทางเดียวกัน ซึ่งผู้วิจัยรวบรวมมาได้ ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 20

ต้นฉบับ: 他的眼光停留在母亲的头上，她的头上像撒了一堆盐似的。(6, 623)

คำแปล : สายตาของเขาหยุดอยู่ที่ศีรษะของแม่ หัวของแกกลายเป็นสีดอกเลา

ฉบับแปล: สายตาของเขาหยุดอยู่ที่ศีรษะของแม่ หัวของแกเหมือนโรยไว้ด้วยเกลือ

(48)

ในบริบทของสังคมไทย เมื่อเราอธิบายภาพผมนคนแก่ที่ผมหงอกทั้งหัวว่า ผมเป็นสีดอกเลา โดยที่ดอกเลา คือชื่อของหญ้าชนิดหนึ่งคือ หญ้าดอกเลา มีดอกเป็นสีขาวเป็นแฉก มักขึ้นในป่าโปร่ง โดยที่สภาพภูมิประเทศของไทยซึ่งส่วนใหญ่เป็นที่ราบ จึงสามารถเห็นดอกเลาได้มากกว่า คนไทยจึงนำสีผมของคนแก่มาเปรียบเทียบกับสีดอกเลา ในขณะที่ประเทศจีนอาจไม่คุ้นเคยกับดอกเลามากเท่ากับคนไทย จึงเปรียบเทียบผมที่หงอกของคนแก่กับสิ่งที่คนทั่วไปคุ้นเคยแทน จึงใช้ “เกลือ” ซึ่งเป็นสสารที่หาได้ง่ายมาใช้เปรียบเปรยแทน การเปรียบเทียบดังกล่าวจัดเป็นการเปรียบเทียบตามเงื่อนไขของแต่ละสังคม

ตัวอย่างที่ 21

ต้นฉบับ: “比不得他妈, 像鲜花一样, 这也不能做, 那也不能做。” (6, 624)

คำแปล : “จะไปเปรียบกับแม่ของมันได้อย่างไร ทำตัวเหมือนดอกไม้ ทำไฉนก็ไม่เป็น ทำไฉนก็ไม่ได้”

ฉบับแปล : “จะไปเปรียบกับแม่ของมันได้อย่างไร ทำตัวเหมือนดอกไม้ ทำไฉนก็ไม่เป็น ทำไฉนก็ไม่ได้” (49)

คำพูดข้างต้นเป็นคำพูดที่แม่เหน็บแนมซู่ชิงให้เหวินชวันฟัง เหวินชวันทนเห็นแม่ต้องมานั่งเย็บเสื้อกันหนาวให้เสี่ยวชวันดึกๆคืนไม่ไหว เขาจึงบอกให้แม่พัก แต่แม่ยืนยันกรานว่า ถ้าไม่ใช้เวลากลางคืนเย็บ ปะชุนเสื้อผ้า จะเอาเวลาที่ไหนทำ ในเมื่อกลางวันยังจะต้องไปจ่ายกับข้าว และทำอาหาร เธอจึงเหน็บสะกิดของเธอว่าวันๆทำตัวเหมือนดอกไม้ เอาแต่แต่งตัวสวยงาม ลูกก็ไม่เคยมาเหลียวแล นี่หรือคือบัณฑิตจากมหาวิทยาลัย

การเปรียบเทียบที่ว่า 像鲜花一样 xiàng xiānhuā yìyàng ถ้าแปลตรงตามตัวอักษรหมายความว่า เหมือนดอกไม้สด เมื่อนำไปวางไว้ในบริบทนี้จะหมายถึงทำตัวเหมือนดอกไม้สด ทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจ เพราะในสำนวนไทย ไม่มีการนำดอกไม้สดมาเปรียบเปรย ผู้แปลจึงปรับคำใหม่โดยใช้คำว่า “ดอกไม้” แทนที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ทันที เพราะคำว่า “ดอกไม้” เป็นคำเปรียบเปรยที่ไม่มีในชีวิตจริง มักหมายถึงสตรีสูงศักดิ์ที่ยากจะเอื้อมถึง แม่พูดเสียดสีซู่ชิงว่าเป็นดอกไม้นั้นเป็นสิ่งที่เข้าใจได้ เพราะเธอมักปฏิบัติตนเหมือนผู้หญิงในแวดวงชั้นสูง เช่น การแต่งตัวสวยงาม ชอบออกงานสังสรรค์ตอนกลางคืน งานบ้านไม่เคยช่วยทำ ฯลฯ

ตัวอย่างที่ 22

ต้นฉบับ: “你脸红得跟关公一样, 你吃醉没有?” (7, 629)

คำแปล: “หน้าคุณแดงเหมือนลูกตำลึงสุก เม้าหรือยัง?”

ฉบับแปล: “หน้าคุณแดงเหมือนกวนอู เม้าหรือยัง” (59)

เหวินชวันนั่งดื่มเหล้ากับปู้ซิง เมื่อดื่มกันไปได้สักพัก หน้าเขาจึงเริ่มแดง เพื่อนจึงถามเขาว่าเม้าหรือยัง ในสำนวนจีนจะเปรียบเทียบหน้าแดงเหมือนกับ 关公 guān gōng หรือเทพกวนอู ซึ่งอาจไม่คุ้นเคยกับคนไทยโดยทั่วไป แต่คนไทยมักจะเปรียบคนหน้าแดงเหมือนลูกตำลึงสุกเพราะลูกตำลึงเมื่อสุกแล้วจะกลายเป็นสีแดงซึ่งเป็นสิ่งที่พบเห็นได้ง่ายในสังคมเกษตรกรรมแบบไทย ดังนั้นสิ่งต่างๆที่นำมาเปรียบเทียบจึงแตกต่างกัน

ตัวอย่างที่ 23

ต้นฉบับ: 那个人嘶声回答, 还勉强做出笑容, 可是他笑得像在抽筋似的, 牙齿黄得可怕。(13, 676)

คำแปล: ชายคนนั้นตอบเสียงแหบแห้ง แต่ยังมีฝืนหัวเราะ เขาหัวเราะจนเหมือนคนบ้า ฟันเหลืองจนน่ากลัว

ฉบับแปล: ชายคนนั้นพูดเสียงแหบแห้ง แต่ยังมียิ้ม รอยยิ้มของเขาคล้ายกับตะคริว กิณที่หน้า ฟันเหลืองจนน่ากลัว (128)

จากสถานการณ์ข้างต้น เหวินชวันได้พบกับปู้ซิงอีกครั้งในร้านเหล้า เขามีใบหน้าผอมดำและอมโรครุนแรง น้ำเสียงแหบแห้ง แก้มสองข้างตบลึก ดวงตาแดงก่ำ หนวดขึ้นจนรกครึ้ม เขาต้องตกอยู่ในสภาพเช่นนี้เพราะภรรยาและลูกของเขาเสียชีวิตหลังคลอด ทำให้เขาหมดอาลัยตายอยากในชีวิต เมื่อเหวินชวันถามว่าเขาไปทำอะไรมา เขาก็ตอบด้วยเสียงหัวแหบแห้ง แถมยังมีฝืนหัวเราะจนเหมือนคนบ้า

สำนวน 笑得像在抽筋似的 xiàode xiàng zài chōujīn shide ถ้าแปลตรงตามอักษรหมายความว่า หัวเราะจนตะคริวกิณหน้า คำว่า 抽筋 chōu jīn หมายถึงตะคริว แต่ผู้อ่านคนไทยอาจจะนึกภาพไม่ออก เพราะคนไทยไม่คุ้นเคย หากใช้คำว่า หัวเราะอย่างบ้าคลั่ง ผู้อ่านอาจจะเข้าใจได้ดีขึ้น การแปลความหมายของตัวอักษรจีนอาจทำให้ไม่สามารถสื่อความได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรปรับเปลี่ยนเป็น “เขาหัวเราะจนเหมือนคนบ้า” แทน

ตัวอย่างที่ 24

ต้นฉบับ: 她仿佛站在十字路口，打不定主意要往什么地方去。(15, 703)

คำแปล : เธอเปรียบเสมือนยืนอยู่บนทางสองแพร่ง ตัดสินใจไม่ได้ว่าจะไปทางไหนดี

ฉบับแปล : เธอเปรียบเสมือนยืนอยู่บนทางสองแพร่ง ตัดสินใจไม่ได้ว่าจะไปทางไหนดี

(168)

สถานการณ์ข้างต้นปรากฏอยู่ในตอนที่หัวหน้าเงินนัดชูเชิงไปพูดคุยเกี่ยวกับการย้ายไปอยู่ที่หลานโจวด้วยกัน พร้อมทั้งสารภาพรักกับเธอ เธอเกิดความสับสนไปหมด ลังเลว่าจะเลือกตามเขาไปตั้งต้นชีวิตใหม่โดยทิ้งครอบครัวไว้ข้างหลังกับเลือกที่ทนอยู่กับครอบครัวที่แร้นแค้นและอมทุกข์ต่อไป เธอไม่สามารถตัดสินใจได้ แต่หัวหน้าเงินกลับเร่งรัดให้เธอรีบตัดสินใจ เพราะสถานการณ์การสู้รบบีบบังคับให้ต้องรีบอพยพออกจากเมืองอย่างเร่งด่วน เธอจึงเปรียบเสมือนยืนอยู่บนทางสองแพร่ง

คำว่า 十字路口 shí zhì lù kǒu หมายถึง ทางสี่แยก ทางสี่แพร่ง ถ้าเราแปลตรงตามต้นฉบับจะได้ว่า เธอเสมือนยืนอยู่บนทางสี่แยก ซึ่งไม่สื่อความหมายถึงการตัดสินใจ ในภาษาไทย เมื่อจำเป็นต้องตัดสินใจ เรานิยมใช้สำนวนว่า “ยืนอยู่บนทางสองแพร่ง” มากกว่า การที่ผู้แปลปรับไปใช้คำว่า “ทางสองแพร่ง” นั้นก็เพื่อให้เข้าบริบทของสำนวนไทยนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 25

ต้นฉบับ: “那些有钱人胆子比耗子还小。” (10, 649)

คำแปล : “พวกคนมีเงินนี้ใจเสาะยิ่งกว่าปลาชิวเสียอีก”

ฉบับแปล : “พวกคนมีเงินนี้ใจเสาะยิ่งกว่าหนูเสียอีก” (87)

คำพูดข้างต้นเป็นคำพูดของแม่ที่พูดกับเหวินชวัน เขาบอกแม่ว่า คนที่บริษัทพูดว่า เหตุการณ์การรุกรานของญี่ปุ่นไม่น่าไว้วางใจ บริษัทอาจจะย้ายไปหลานโจว แม่ตัดบทว่าไปไกลถึงหลานโจว ถ้าไม่ใช่เกณฑ์ทหาร คงไม่มีใครยอมไป อยู่ดี ๆ ก็จะย้ายบ้าน พวกคนมีเงินนี้ใจเสาะเหลือเกิน

ในสำนวนไทย เราจะเปรียบเทียบคนใจเสาะว่า “ใจเสาะเหมือนปลาชิว” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปลาชิวเป็นปลาขนาดเล็กมาก ดังนั้นขนาดหัวใจจึงเล็กตามไปด้วย อีกทั้งในประเทศไทยน่าจะพบปลาชิวได้ง่ายกว่าในประเทศจีน ในสำนวนจีนเลือกใช้ 耗子 hào zi หรือหนูมาเปรียบ

เปรย สาเหตุคงจะเป็นเพราะบริบททางสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันนั่นเอง หากผู้แปลคงคำว่า “หนู” ไว้เช่นเดียวกับต้นฉบับอาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจคลาดเคลื่อนได้

(4) การเปรียบเทียบที่มีข้อบกพร่องในความหมายและความเป็นจริง

การเปรียบเทียบหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะเน้นความหมายที่ปรากฏในโครงสร้างอุปมาเป็นหลัก โดยความหมายในฉบับแปลภาษาไทยนั้นมีความคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับภาษาจีนหรือไม่ สอดคล้องกับความเป็นจริงของบริบทต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 26

ต้นฉบับ: 他觉得脑子凝成一块重重的硬东西, 他一用力讲话, 脑子就通。

(7, 630)

คำแปล : เขารู้สึกว่าสมองแข็งตัวเป็นก้อนแข็งและหนัก เมื่อเขาออกแรงพูดก็รู้สึกปวดหัว

ฉบับแปล : แต่สมองเหมือนมีก้อนแข็ง ๆ ทับอยู่ เมื่อเขาออกแรงพูดก็รู้สึกปวดหัว (59)

เหวินชวั้นนั่งดื่มเหล้ากับปู้ซิงในร้านอาหาร เนื่องจากปกติเขาเป็นคนไม่ดื่มเหล้า ดังนั้น เมื่อดื่มเหล้าเข้าไปไม่มากจึงออกอาการทางร่างกาย เขารู้สึกว่าสมองแข็งตัวกลายเป็นก้อนแข็งและหนัก เมื่อเขาออกแรงพูดก็รู้สึกปวดหัวทันที ร่างกายเบาหวิว เขาคิดที่จะยืนขึ้น แต่กลับต้องทรุดนั่งลง

คำว่า 凝 níng หมายถึงแข็งตัว จับตัว แต่ผู้แปลกลับแปลว่า “สมองเหมือนมีก้อนแข็ง ๆ ทับอยู่” ทำให้ผู้อ่านอาจคาดเดาไปได้ว่า เขาเป็นเนื้องอกในสมองหรือไม่จึงเหมือนมีก้อนแข็งทับอยู่ แต่ตามความหมายในภาษาต้นฉบับแล้วเป็นเพียงการอุปมาว่า เมื่อเขาดื่มเหล้าเข้าไป สมองก็จะแข็งตัวกลายเป็นก้อนแข็งและหนัก และเมื่อออกแรงพูดก็รู้สึกเจ็บ ดังนั้น การแปลลักษณะดังกล่าวอาจทำให้ความหมายดั้งเดิมคลาดเคลื่อนไป

ตัวอย่างที่ 27

ต้นฉบับ: 那种病态的黄色增加了屋子的凄凉。他闭着眼, 半张开嘴, 一张瘦脸像涂上一层蜡, 显得十分可怜。(14, 684)

คำแปล : สีเหลืองของโรคชนิดนั้นยิ่งเพิ่มความวังเวงให้กับห้อง เขายังคงหลับตา

อ้าปากนิดๆ ใบหน้าผอมตอบราวกับฉาบด้วยขี้ผึ้ง เป็นที่น่าสมเพชยิ่งนัก

ฉบับแปล : สีเหลืองซีดเขียวยิ่งเพิ่มความวังเวงให้กับตัวบ้าน เขายังคงหลับตา อ้าปาก
 นิดๆ ไบหน้าผอมตอบราวกับฉาบด้วยน้ำมัน เป็นที่น่าสมเพชยิ่งนัก (139)

ประโยคข้างต้นบรรยายสภาพร่างกายของเหวินชวันที่ทรุดหนักเพราะวัณโรค ผู้เขียนได้
 บรรยายสภาพห้องโดยมีเพียงแสงไฟสีเหลืองซีดและแสงเทียนซึ่งให้ความสว่างไม่มากนัก ใน
 ขณะเดียวกันโรคที่เขาเป็นอยู่ทำให้เขาตัวเหลืองซีดซึ่งไปผสมกับสีเหลืองของแสงเทียนพอดี
 ไบหน้าผอมซีดเหลืองของเขาจึงดูเหมือนฉาบไว้ด้วยขี้ผึ้ง ดูน่าสมเพชยิ่งนัก

คำว่า 蜡 là หมายถึง ขี้ผึ้ง ซึ่งเป็นส่วนประกอบหลักของเทียน โดยทั่วไปมักใช้สีเหลือง
 ผู้เขียนบรรยายถึงอาการโรคชนิดนี้ว่าผู้ป่วยมักตัวซีดเหลือง ผู้เขียนจึงเปรียบเทียบไบหน้าของ
 เหวินชวันว่าผอมตอบราวกับฉาบด้วยขี้ผึ้ง ซึ่งมีสีเหลืองเหมือนกัน แต่ผู้แปลกลับแปลว่า “ราว
 กับฉาบด้วยน้ำมัน” ซึ่งไม่ถูกต้องตรงตามบริบทและอาจทำให้ผู้อ่านตีความผิดได้ว่า เขาเหงื่อ
 ออกมาจนไบหน้าเยิ้มราวกับฉาบด้วยน้ำมัน ซึ่งไม่ถูกต้องตามอาการของโรคที่เขาเป็นอยู่อีก
 ด้วย

ตัวอย่างที่ 28

ต้นฉบับ: 她好像挨了一下闷棍, 过了半晌, 才自语似地吐出话来。(16,713)

คำแปล : เธอคล้ายกับอดทนต่อการตอบโต้ ผ่านไปสักพัก จึงค่อยพูดออกมาราว
 กับพูดกับตัวเอง

ฉบับแปล : เธอคล้ายกับถูกตอกหน้าเสียดจนอึดอัดและมึนงง ผ่านไปสักพัก
 จึงพูดกับตัวเอง (182)

สถานการณ์ข้างต้น เมื่อซู่เซิงกลับมาถึงบ้าน แต่เขาไม่พบเหวินชวัน เธอจึงถามแม่ว่า
 เขาไปไหน แม่ตอบด้วยเสียงราบเรียบว่าเขาไปทำงาน เธอจึงรุกถามต่อว่า อาการไข้ของเขายัง
 ไม่หายดีเลย ทำไมถึงให้เขาไปทำงาน แม่ตอบด้วยเสียงบึ้งตึงว่าเขาจะไปเอง เธอจะทำอย่างไร
 ได้ เมื่อเห็นแม่อารมณ์เริ่มพลุ่งพล่าน เธอจึงอดทนไม่ตอบโต้ ผ่านไปสักพัก จึงพูดเบาๆว่า “ไม่
 นำให้เขาไปเลย อาการไข้ของเขาอาจเพิ่มขึ้นได้ทุกขณะ”

คำว่า 闷棍 mèn gùn เดิมทีหมายถึงอาวุธโบราณชนิดหนึ่ง คำว่า 挨闷棍 āi mèn gùn
 เป็นสำนวนหมายถึงทนต่อการปะทะ โจมตีที่ไม่คาดคิดมาก่อน จากสถานการณ์ข้างต้นจะพบว่า
 ไม่มีการปะทะโจมตีของข้าศึก แต่เป็นการปะทะคารมของแม่ผัวกับลูกสะใภ้มากกว่า เมื่อเธอไม่
 คิดจะตอบโต้แม่สามี เธอจึงทนต่อการตอบโต้หรือวิวาทะของแม่ แต่ผู้แปลกลับแปลสำนวนนี้ว่า

“ถูกตอกหน้า” ซึ่งให้ความหมายคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับ นอกจากนี้ วลีที่ว่า 才自语似地吐出话来 เป็นการเปรียบเทียบว่า รวากับพูดกับตัวเอง เราอาจจะอนุมานได้ว่า เธอพูดเสียงเบา มากจนเหมือนกับพูดกับตัวเอง แต่ในบทแปลมีคำว่า “ราวกับ” จึงทำให้ดูเหมือนว่า เธอตั้งใจพูดกับตัวเอง ซึ่งความหมายดังกล่าวคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 29

ต้นฉบับ: 一个“滚”字像一下结实的拳头重重地打在他的胸上。(18,733)

คำแปล : คำว่า “ไปให้พ้น!” เปรียบเสมือนหมัดหนัก ๆ ทุบไปที่ทรวงอกของเขา

ฉบับแปล : คำว่า “ไป” เปรียบเสมือนกำปั้นไม่มีรูทุบไปที่ทรวงอกของเขา (211)

จากสถานการณ์ข้างต้น แมกับซู่ชิงมีปากเสียงกันอย่างหนัก แม่หาว่าเธอเป็นเพียงคู่นอนของลูกชายตัวเอง เพราะทั้งสองคนไม่ได้แต่งงานกันอย่างเป็นทางการ เธอตอบโต้ว่าแม่เข้ามาก้าวร้าวชีวิตคู่ของเธอ แต่แม่อ้างสิทธิความแม่เป็นหัว เธอจึงมีสิทธิก้าวร้าวได้เต็มที่ แต่ซู่ชิงอ้างว่า ปีนี้เป็นปีหมิงกั๋วที่ 33 แล้ว (民国三十三年) ไม่ใช่ยุคจักรพรรดิทงสู (光绪) จักรพรรดิซวนถ่ง (宣统) อีกแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องรดเท้าหรือมีแม่สื่อ จากคำพูดนี้ทำให้แม่โกรธจัดไล่ตะเพิดเธอออกจากบ้าน การทะเลาะกันครั้งนี้ส่งผลกระทบต่อจิตใจของเหวินชว้นอย่างรุนแรง

คำว่า 滚 gǔn เป็นคำคำ หมายถึง ไปให้พ้น ออกไป เมื่อแม่บันดาลโทสะ จึงไล่ให้ซู่ชิงออกไป แต่ผู้แปลใช้เพียงคำว่า “ไป” ย่อมไม่เกิดอรรถรสในการอ่าน นอกจากนี้ คำว่า 结实 jiēshí หมายถึง แน่น กำยำ ดังนั้น 结实的拳头 jiēshí de quántóu จึงน่าจะแปลว่า หมัดหนัก แต่ผู้แปลกลับแปลว่า “กำปั้นไม่มีรู” ซึ่งสื่อความหมายไม่ถูกต้องตามต้นฉบับภาษาจีน

5.2.2 การถ่ายทอดอุปลักษณ์

อุปลักษณ์ (Metaphor) หมายถึงการเปรียบเทียบด้วยการกล่าวว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง เป็นการเปรียบเทียบที่ไม่กล่าวตรง ๆ ใช้การกล่าวเป็นนัยให้เข้าใจเอง เป็นการเปรียบเทียบโดยนำเอาลักษณะสำคัญของสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบ มาเปรียบเทียบทันทีโดยโดยไม่ต้องมีคำเชื่อมโยง ไม่ต้องใช้คำแสดงการเปรียบเทียบ ไม่มีคำแสดงความหมายว่า “เหมือน” ปรากฏอยู่ หรือถ้าจำเป็นต้องใช้ก็ใช้คำว่า “เป็น” หรือ “คือ” อุปลักษณ์ เป็นการใช้ถ้อยคำภาษา ในเชิงการเปรียบเทียบที่มีชั้นเชิงและลึกซึ้งกว่าอุปมา

ตัวอย่างที่ 30

ต้นฉบับ: 众人一窝蜂地拥上去迎接。(11, 657)

คำแปล : ทุกคนต่างออกันออกไปต้อนรับเป็นรังผึ้ง

ฉบับแปล : ทุกคนต่างออกันออกไปต้อนรับ (99)

วันนี้เป็นวันเกิดของท่านประธานโจว ซึ่งเป็นประธานบริษัทที่เหวินชวันทำงานอยู่ เขาอดทนอยู่จนถึงห้าโมงเย็นด้วยความยากเย็น เพื่อเตรียมตัวไปงานเลี้ยง เมื่อเขาไปถึงที่นั่นเพื่อนร่วมงานและประธานโจวได้มาถึงก่อนแล้ว แต่ยังไม่เข้านั่ง เพราะว่าต้องรอท่านประธานกรรมการเสียก่อน ต่างคนต่างพากันคุยกันอย่างสนุกสนานภายใต้แสงไฟอันเจิดจ้า จากนั้นอีกประมาณครึ่งชั่วโมง เมื่อรถของท่านประธานมาถึง ทุกคนต่างออกันออกไปต้อนรับราวกับรังผึ้ง

ผู้แต่งเปรียบเทียบผู้คนที่ออกันออกไปต้อนรับประธานกรรมการบริษัทว่าเป็น 一窝蜂 yí wō fēng หรือผึ้งหนึ่งรัง โดยทั่วไป ในรังผึ้งมักจะมีผึ้งจำนวนมากเบียดเสียดอัดเยียดกันอยู่ ซึ่งตรงกับภาพที่ผู้คนจำนวนมากออกไปปรายล้อมประธานกรรมการบริษัท การเปรียบรังผึ้งกับผู้คนที่จำนวนมากมายก็เพื่อให้เห็นภาพพจน์ที่ชัดเจนขึ้นนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 31

ต้นฉบับ: “这是我甘心情愿。无论如何，做一个老妈子，总比做一个‘花瓶’好。” (13, 673)

คำแปล: “มันเป็นความพอใจของฉัน ไม่ว่าจะเป็นอย่างใด เป็นคนใช้คนหนึ่งยังดีกว่าเป็นแจกันเสียอีก”

ฉบับแปล: “มันเป็นความพอใจของฉัน ไม่ว่าจะเป็นอย่างใด เป็นคนใช้คนหนึ่งยังดีกว่าเป็นแจกันเสียอีก” (122)

คำพูดข้างต้นเป็นคำพูดของแม่ที่ตกทางชูซึ่งว่าเป็นเพียง 花瓶 huā píng แจกันดอกไม้ ซึ่งเธอเป็นได้เพียงภานะบรรจूसิ่งสวยงาม ไม่มีคุณค่าอื่นใดนอกเหนือจากนี้ ส่วนแม่นั้นเปรียบตัวเองเป็นคนรับใช้คนหนึ่ง ถึงแม้ว่าคนรับใช้จะมีฐานะต่ำต้อย แต่ก็สามารถทำงานหรือทำประโยชน์ให้กับนายจ้างได้มากกว่า ดังนั้น แม่จึงเห็นว่าตนเองมีค่ามากกว่าชูซึ่ง

ตัวอย่างที่ 32

ต้นฉบับ: “我不能在你那古庙似的家中枯死。” (26, 805)

คำแปล: “ฉันไม่ต้องการที่จะเหี่ยวเฉาตายในศาลเจ้าเก่าเหมือนบ้านของเธอ”

ฉบับแปล: “ฉันไม่ต้องการที่จะเหี่ยวเฉาตายในวัดเก่าแก่เหมือนบ้านของเธอ” (322)

ประโยคข้างต้นอยู่ในจดหมายที่ซู่เซิงที่เขียนมาถึงเหวินชวัน หลังจากที่เธอย้ายไปอยู่กับหัวหน้าเงินแล้ว จดหมายแต่ละฉบับที่เธอส่งมาล้วนแสดงถึงการตัดสินใจที่ค่อยๆชัดเจนของเธอมากขึ้นเรื่อยๆ เธอต้องการมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข และเธอก็ไม่โทษใคร เพราะไม่ว่าเธอ เหวินชวัน หรือแม่ต่างสร้างความเจ็บปวดให้แก่กันและกัน และทุกคนก็ไม่มีวิธีที่จะหลีกเลี่ยงหรือผ่อนคลายความทุกข์นั้นไปได้ เธอยอมรับว่า เธอรักความก้าวหน้า รักสนุก และต้องการอยู่อย่างมีชีวิตชีวา

ผู้แต่งเปรียบเทียบบ้านของพระเอกได้อย่างวิเศษมากกว่าเปรียบเสมือน 古庙 gǔ miào หรือศาลเจ้าเก่า ซึ่งให้ภาพที่ชัดเจนมาก เพราะโดยทั่วไป คนที่จะไปหรืออาศัยศาลเจ้าอยู่ น่าจะเป็นพวกคนชรา ผู้สูงอายุ หรือคนจรจัด ในที่นี้จะหมายถึงแม่ผัวของเธอ และโดยทั่วไป ศาลเจ้ามักเป็นสถานที่ที่เงียบสงบ ยิ่งเป็นศาลเจ้าเก่าด้วยแล้ว ก็จะทำให้ภาพผู้คนบางตา ว่างเวง สภาพแวดล้อมรกรุงรัง จึงเป็นเหมือนบ้านของพระเอกที่มีคนชราอาศัยอยู่ เงียบสงบ ว่างเวง ขาดชีวิตชีวา และรกรุงรัง หากที่ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “เก่าแก่” ก็จะทำให้ความหมายคลาดเคลื่อนจากเดิมไปเล็กน้อย เพราะคำว่า “เก่าแก่” เป็นคำคุณศัพท์ที่สามารถให้ภาพในด้านบวกได้ด้วย เช่น วัดเก่าแก่ แต่อาจได้รับการบูรณะหรือดูแลรักษาเป็นอย่างดีก็ได้

5.2.3 การถ่ายทอดบุคลาธิษฐาน

บุคลาธิษฐาน (Personification) หมายถึง การสมมติให้สิ่งที่ไม่มีชีวิต ไม่มีความคิด สิ่งที่เป็นนามธรรม หรือสัตว์ให้มีสติปัญญา อารมณ์หรือกิริยาอาการ เหมือนมนุษย์เพื่อให้สิ่งเหล่านั้นเกิดปรากฏการณ์เสมือนเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกนึกคิดขึ้นมาแล้วสื่อความรู้สึกออกมาให้ผู้รับสารได้รับรู้เป็นการเปรียบเทียบโดยนำเอาสิ่งไม่มีชีวิตหรือมีชีวิตแต่ไม่ใช่คนมากล่าวถึงราว กับเป็นคน หรือทำกิริยาอาการอย่างคน

ตัวอย่างที่ 33

ต้นฉบับ: 时间仿佛故意跟他作对，走得特别慢。(1,591)

คำแปล: เวลาเหมือนหงใจจะแกล้งเขา มันผ่านไปอย่างเชื่องช้า

ฉบับแปล : เวลาเหมือนกับจะแก้งเขา มันผ่านไปอย่างเชื่องช้า (1)

เป็นเหตุการณ์ตอนแรกสุดของเรื่อง เมื่อเหวินชวันและซู่เซิงทะเลาะกันจนเธอหนีไปจากบ้าน เขาพยายามออกตามหา แต่เวลาที่ไม่มีเธออยู่มันช่างไปอย่างเชื่องช้าเหมือนจงใจจะแก้งเขา เขาก็มหันหน้าทอดถอนใจด้วยความรันทดก่อนรำพึงกับตัวเองว่า “ฉันไม่ควรทำเช่นนั้น”

ข้อความข้างต้นเป็นการสร้างภาพพจน์โดยใช้กลวิธีบุคลาธิษฐาน คือทำให้ “เวลา” ซึ่งเป็นสิ่งไม่มีชีวิต สามารถลั่นแก้งคนได้ โดยให้มันเดินอย่างเชื่องช้าผิดปกติ การสร้างสรรค์ภาพพจน์ด้วยวิธีนี้ย่อมเพิ่มจินตนาการและอารมณ์สแก่ผู้อ่าน

ตัวอย่างที่ 34

ต้นฉบับ: 他们走出咖啡店, 夜已经来了。(5,618)

คำแปล : เขาและเธอเดินออกจากคอฟฟี่ช้อฟ ความมืดได้โรยตัวลงมา

ฉบับแปล : เขาและเธอเดินออกจากคอฟฟี่ช้อฟ ความมืดได้โรยตัวลงมา (41)

จากสถานการณ์ข้างต้น เมื่อเหวินชวันได้พูดคุยปรับความเข้าใจกับซู่เซิงที่ร้านกาแฟจนเริ่มคำ เมื่อทั้งคู่เดินออกมาจากร้าน ฟ่ำก็เริ่มมืดแล้ว

ประโยคที่ว่า 夜已经来了 yèyǐjīngláile เป็นการสร้างภาพพจน์แบบบุคลาธิษฐาน กล่าวคือทำให้ 夜 yè ที่หมายถึงกลางคืนสามารถเดินทางมาถึงได้ ส่วนการใช้ผู้แปลใช้คำว่า “ความมืดได้โดยโรยตัวลงมา” เป็นการใช้คำเชิงวรรณศิลป์ที่งดงามโดยมีความหมายเช่นเดียวกันกับ “กลางคืนมาถึง”

ตัวอย่างที่ 35

ต้นฉบับ : 时光像一个带病的老车夫托着他们慢慢地往前走, 是那样地慢,

他有时甚至觉得车子已经停住了。(25,797)

คำแปล : เวลาคุณคล้ายกับชายชราลากรถผู้มอไซ้ ได้ลากพาพวกเขาไปข้างหน้าอย่างเชื่องช้า บางครั้งเขานึกว่ารถลากนั้นได้หยุดไปเสียแล้ว

ฉบับแปล : เวลาคุณคล้ายกับชายชราลากรถผู้มอไซ้ ได้ลากพาพวกเขาไปข้างหน้าอย่างเชื่องช้า บางครั้งเขานึกว่ารถลากนั้นได้หยุดไปเสียแล้ว (309)

ข้อความข้างต้นเป็นการเปรียบเทียบ “เวลา” ซึ่งเป็นสิ่งไม่มีชีวิต กับ “คนลากรถผู้มัวเมา” เพื่อแสดงให้เห็นภาพว่าเวลาผ่านไปอย่างเชื่องช้ามาก แต่ถ้าเวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว เรามักจะเปรียบเทียบว่า “เวลาผ่านไปราวกับติดปีก” หรือ “เวลาผ่านไปราวกับจรวด” ซึ่งเคลื่อนที่ได้อย่างรวดเร็ว แต่ผู้เขียนเปรียบเทียบเวลาที่ผ่านไปอย่างเชื่องช้าเหลือเกินว่าเป็น “ชายชราลากรถที่มัวเมา” โดยปกติแล้วทั้งชายชราและรถลาก ก็ให้ภาพของการเคลื่อนที่ที่เชื่องช้าอยู่แล้ว ช้ายังมีโรคมาซ้ำเติม ทำให้การลากรถช้าลงไปอีก สิ่งเหล่านี้ได้นำมาเปรียบเทียบกับความรู้สึกของเหวินชวันทีป่วยหนักและใกล้ตาย เวลาของคนที่เจ็บป่วยมักเดินไปอย่างเชื่องช้าเสมอ ทุกนาที่ที่ผ่านไปเขาต้องทนทุกข์มากเพียงใด เวลาได้พาเขาเดินไปข้างหน้าอย่างเชื่องช้าและบางครั้งเขาก็คิดว่ารถลากนั้นได้หยุดไปเสียแล้ว ซึ่งหมายความว่าเมื่อเวลาได้หยุดเดิน ชีวิตเขาก็ได้ดับสูญลงแล้วเช่นกัน

5.2.4 การถ่ายทอดสัญลักษณ์

สัญลักษณ์ (Symbol) หมายถึงการเปรียบเทียบที่เรียกสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยใช้คำอื่นแทน คำที่ใช้เรียกนั้นเกิดจากการเปรียบเทียบและตีความซึ่งใช้กันมานานจนเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไป เช่น สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์ สีดำ หมายถึงความตาย ความโศกเศร้า ความชั่วร้าย ฯลฯ

ตัวอย่างที่ 36

ต้นฉบับ : 他的思想被一张理不清的网裹住了。” (1, 592)

คำแปล : ความคิดของเขาสับสนคล้ายถูกห่อหุ้มด้วยร่างแหที่มองไม่ชัด

ฉบับแปล : ความคิดคำหนึ่งสับสนคล้ายกับถูกห่อหุ้มด้วยร่างแหที่มองไม่เห็น (3)

เหวินชวันออกเดินตามหาซู่เซิงไปตามท้องถนนในยามค่ำคืน เขาเหลือวซ้ายแลขวาหันไปมองรอบตัวกลับมองไม่เห็นเธอแม้แตเงา เขาสับสนว่า ในเวลาตึกดินเช่นนี้ เขาควรจะเดินตามหาเธอต่อไปดี หรือกลับบ้านดี เขาเดินไปตามถนนสายแล้วสายเล่า เดินไปเรื่อย ๆ ความคิดของเขาสับสนคล้ายถูกห่อหุ้มด้วยร่างแหที่มองไม่ชัด

ผู้เขียนเลือกใช้คำว่า 网 wǎng หมายถึง แห ตาข่าย มาเป็นสัญลักษณ์แทนสิ่งที่ปกคลุมความคิดของเขาอยู่ เพราะแหหรือตาข่าย เป็นสิ่งที่ใช้คลุมหรือครอบสิ่งอื่น ๆ เช่น แหจับปลา ทำให้ผู้อ่านจินตนาการภาพได้ง่ายขึ้น

ตัวอย่างที่ 37

ต้นฉบับ : “我那个鬼地方连情两点种假，也要扣薪水。” (3, 606)

คำแปล : “ในนครแห่งนั้น แม้แต่จะลาพักสักสองชั่วโมง ยังถูกหักเงินเดือน”

ฉบับแปล : “ในนครแห่งนั้น ขอเพียงลาพักสักสองชั่วโมง ยังถูกหักเงินเดือน” (22)

เหวินชวันได้รำพึงรำพันขณะที่เดินออกตามหาซูซึ่งว่าเขาควรจะเดินตามหาเธอต่อไปดี หรือจะกลับไปทำงานก่อน แต่เมื่อเขานึกถึงที่ทำงานแล้ว เขาก็หวาดกลัวไม่ได้ ผู้เขียนใช้สัญลักษณ์แทนที่ทำงานของเขาว่า 鬼地方 guǐdìfāng แปลว่าเมืองผีหรือนครนั่นเอง เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพว่าสถานที่แห่งนั้นน่ากลัวขนาดไหน เช่น ถึงแม้ว่าจะขอลาพักเพียงแค่สองชั่วโมง ก็จะถูกหักเงินเดือน เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 38

ต้นฉบับ : “你这道我们还能在公司吃多少天饭！” (9, 639)

คำแปล : “คุณก็รู้ว่าพวกเรายังจะกินข้าวบริษัทได้อีกสักกี่วัน”

ฉบับแปล : “คุณรู้ว่าพวกเรายังจะกินข้าวบริษัทได้อีกสักกี่วัน” (71)

คำพูดข้างต้นเป็นคำพูดของจงเหล้าที่บอกกับเหวินชวันว่า ในสภาพบ้านเมืองที่เลวร้าย เช่นนี้ เขาจะสามารถกินเงินเดือนบริษัทไปได้อีกสักกี่วัน ผู้เขียนใช้คำว่า 饭 fàn หมายถึง “ข้าว” มาใช้เป็นสัญลักษณ์แทนเงินเดือน หรือรายได้ที่บริษัทตอบแทนให้จากการทำงาน โดยที่ผู้พูดไม่ได้หมายถึงกินข้าวของบริษัทจริงๆ

5.2.5 การถ่ายทอดอติพจน์

อติพจน์ (Hyperbole) หมายถึง การกล่าวเกินจริง ซึ่งเป็นความรู้สึกหรือความคิดของผู้กล่าวที่ต้องการย้ำความหมายให้ผู้ฟังรู้สึกว่ามันแน่นอนจริงจัง เน้นความรู้สึกให้เด่นชัดและน่าสนใจ โดยไม่เน้นความเป็นจริง เพราะต้องการให้ผู้รับสารเกิดความซาบซึ้งและประทับใจ ซึ่งอาจจะมากเกินไปหรือน้อยเกินไปเพราะเน้นความรู้สึกมากกว่าความเป็นเหตุเป็นผล มุ่งเร้าอารมณ์ร่วมและความรู้สึกสะเทือนใจเป็นสำคัญ ภาพพจน์ประเภทนี้นิยมใช้สื่อสารกันมากทั้งการพูดและการเขียนที่ต้องการแสดงความรู้สึกเพราะสามารถเปรียบเทียบให้เห็นภาพได้ง่าย

ตัวอย่างที่ 39

ต้นฉบับ : “这种时候，你还担心扣薪水！你还要替公司拚死命！” (9, 639)

คำแปล : “ในเวลาเช่นนี้ คุณยังมัวหวังเรื่องหักเงินเดือน คุณยังจะทุ่มเทให้กับบริษัทจนตาย”

ฉบับแปล : “ในเวลาเช่นนี้ คุณยังมัวหวังเรื่องหักเงินเดือน คุณยังจะขายชีวิตให้กับบริษัท” (71)

คำพูดข้างต้นเป็นคำพูดของจงเหล่า เพื่อนร่วมงานของเหวินชวัน เข้าวันหนึ่งขณะที่เขาเดินไปทำงานเมื่อถึงสี่แยกก็ลื่นหกล้มลง หัวเข่าข้างซ้ายถลอกเป็นแผล เขาอดทนต่อความเจ็บปวด เดินเขยจนถึงหน้าบริษัท จงเหล่าเห็นเข้าจึงเสนอให้เขาลาพัก แต่เขากลับหัวเราะอย่างเลือนลอย เพราะคำว่า “ลาพัก” มีค่าเท่ากับการหักเงินเดือนนั่นเอง จงเหล่าจึงกล่าวว่า “ในช่วงเวลาเช่นนี้ คุณยังมัวหวังเรื่องหักเงินเดือน คุณยังจะทุ่มเทให้กับบริษัทจนตาย”

คำว่า 拚死命 pàn sǐ mìng หมายถึง ทุ่มเทจนตาย ดังนั้น ประโยค 你还要替公司拚死命！ nǐ hái yào tì gōngsī pànsǐmìng จึงหมายถึงคุณจะทุ่มเททำงานให้กับบริษัทจนตาย ซึ่งเป็นกลวิธีการสร้างภาพพจน์แบบกล่าวเกินจริง เพราะในชีวิตจริง คงไม่มีใครทุ่มเททำงานให้กับบริษัทจนเสียชีวิตอย่างแน่นอน การใช้กลวิธีนี้เพื่อแสดงให้เห็นว่า เหวินชวันได้ทุ่มเททำงานให้กับบริษัทจนมากเกินไป โดยไม่คำนึงถึงสุขภาพของตัวเอง

ตัวอย่างที่ 40

ต้นฉบับ: 还是那些疙里疙瘩的译文，他不知道这是哪一个世界的文字。

(11, 655)

คำแปล: มันเป็นงานแปลที่มีภาษายุ่งยาก จนเขาไม่รู้ว่ามันเป็นภาษาของโลกไหนกันแน่

ฉบับแปล: มันเป็นงานแปลที่มีภาษายุ่งยาก จนเขาไม่รู้ว่ามันเป็นภาษาของโลกไหนกันแน่ (96)

คำว่า 哪一个世界的文字 nǎ yí gè shì jiè de wén zì หมายถึง ภาษาของโลกไหน เป็นกลวิธีการใช้ภาพพจน์แบบเกินจริงเพื่อให้เห็นว่า ตัวอักษรที่เหวินชวันต้องพิสูจน์อักษรนั้นอ่านยากมากจนเหมือนไม่ใช่ภาษาของโลกใบนี้ ทั้งๆที่ความเป็นจริงแล้ว ถึงแม้ว่าผู้ประพันธ์จะไม่ได้

ระบุว่าอักษรดังกล่าวเป็นภาษาอะไร แต่ต้องเป็นภาษาใดภาษาหนึ่งที่ใช้กันบนโลกนี้อย่างแน่นอน มิเช่นนั้นแล้ว เหวินชวันจะสามารถพิสูจน์อักษรดังกล่าวได้อย่างไร

ตัวอย่างที่ 41

ต้นฉบับ: 母亲沉默半天, 才叹了一口气说。(27, 817)

คำแปล : แม่หนึ่งเงียบพักใหญ่ แล้วจึงทอดถอนใจพูด

ฉบับแปล : แม่หนึ่งเงียบพักใหญ่ แล้วจึงทอดถอนใจพูด (340)

สถานการณ์ข้างต้นเป็นตอนที่แม่สอบถามถึงอาการไข้กับลูกชาย แม่วิตกกังวลอาการของลูกชายที่เป็นๆหายๆ จึงอยากให้เขาได้พักมากๆ แม่จะต้องลาออกจากงานก็ตาม เขากลับยืนยันกรานว่าถ้าเขาไม่ทำงานแล้วที่บ้านจะเอาอะไรกิน แม่จึงออกไปพักใหญ่

คำว่า 半天 bàn tiān แปลว่า ครึ่งวัน เป็นกลวิธีการใช้ภาพพจน์แบบเกินจริงเพื่อให้เห็นว่าแม่หนึ่งเงียบไปเป็นเวลานานมาก ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “พักใหญ่” ซึ่งหมายความว่า “ช่วงเวลานาน” การแปลดังกล่าวจึงถูกต้องตรงตามบริบท

สรุปได้ว่า ในฉบับแปลภาษาไทย คืบหนว มีการถ่ายถอดสำนวนและโวหารภาพพจน์ที่หลากหลาย การถ่ายถอดสำนวนสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ส่วนการถ่ายถอดโวหารภาพพจน์ที่โดดเด่นมี 6 ประเภท การถ่ายถอดสำนวนและโวหารภาพพจน์ในบทนี้มีความหลากหลายขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละบริบท แต่ทั้งนี้ผู้แปลได้ปรับสำนวนและโวหารภาพพจน์ให้เข้ากับบริบท สังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทยเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและทำให้เกิดอรรถรสในการอ่านมากยิ่งขึ้น

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการแปลจากนวนิยายจีน เรื่อง *หันเย่* เป็นสำนวนแปลไทยเรื่อง *คืนหนาว* ผู้วิจัยพบว่าสำนวนแปลไทยมีความแตกต่าง คลาดเคลื่อนจากต้นฉบับพอสมควร ซึ่งสามารถกล่าวสรุปเป็นประเด็นได้ดังต่อไปนี้

6.1.1 การเปรียบเทียบกระบวนการถ่ายทอดด้วยทางด้านกลวิธีการแปลในระดับคำและข้อความ

ผู้วิจัยได้แบ่งกระบวนการถ่ายทอดทางภาษาออกเป็น 4 ประเด็นหลักคือ

(1) การถ่ายทอดความหมายในระดับคำ

(1.1) การถ่ายทอดความหมายโดยแบ่งตามชนิดของคำ

ผู้วิจัยแบ่งการถ่ายทอดความหมายโดยแบ่งตามชนิดของคำทั้งหมด 4 ประเด็นดังนี้

ก. **คำบุรุษสรรพนาม** การถ่ายทอดคำบุรุษสรรพนามในฉบับแปลภาษาไทยพบว่าเป็นการแปลโดยใช้คำบุรุษสรรพนามคลาดเคลื่อนไปจากบริบท ซึ่งอาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิดได้ เช่น การแปลจากคำว่า “เขา” เป็นคำว่า “แก”

ข. **คำวิเศษณ์** ในต้นฉบับภาษาไทย *คืนหนาว* พบว่ามีการถ่ายทอดความหมายของคำวิเศษณ์ที่ไม่ถูกต้อง เช่น คำวิเศษณ์บอกเวลา “ปกติ” แปลเป็นคำว่า “เมื่อวาน”

ค. คำวิสามานยนามหรือชื่อเฉพาะ

ผู้วิจัยพบว่าการถอดเสียงคำวิสามานยนามหรือชื่อเฉพาะมีลักษณะโดดเด่นดังต่อไปนี้

1. มีการถอดเสียงชื่อเฉพาะโดยอ้างอิงตามคำศัพท์ที่บัญญัติไว้ในภาษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชื่อเฉพาะที่เป็นสถานที่สำคัญ ได้แก่ ชื่อประเทศ ชื่อเมืองหลวง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านชาวไทยเข้าใจได้ง่ายขึ้น เช่น เมืองโกลกาตา (Kolkata) ซึ่งเคยเป็นเมืองหลวงเก่าของอินเดีย ผู้แปลใช้คำว่า “กัลกัตตา” ซึ่งอ้างอิงตามคำศัพท์ที่บัญญัติไว้ในภาษาไทย และคนไทยคุ้นเคยมากกว่า

2. มีการถอดเสียงชื่อเฉพาะไม่ตรงกับคำศัพท์ภาษาจีน เช่น ชื่อคน ชื่อสถานที่ การแปลชื่อสถานที่จาก “หนานตัน (南丹)” เป็น “หนานตาบ” หรือการแปลชื่อคนจาก “ถังปัวซิง (唐

柏青) เป็น “จางปัวซิง” ทั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า สาเหตุอาจเป็นผลมาจากข้อผิดพลาดทางการพิมพ์ หรืออาจเกิดความผิดพลาดขึ้นในระหว่างการแปลงลายมือต้นฉบับเป็นตัวอักษร

3. มีการถ่ายทอดชื่อเฉพาะโดยการแปลความหมายชื่อเฉพาะนั้นออกมาเป็นภาษาไทยโดยไม่ทับศัพท์ ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว การแปลวิสามานยามหรือชื่อเฉพาะควรใช้วิธีการทับศัพท์มากกว่าแปลความหมาย เช่น การแปลจากคำว่า “ตึกเซ็งลี่ (胜利大厦)” เป็น “ตึกชัยชนะ” ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า เพราะคำว่า “ชัยชนะ” มีความหมายเชิงบวก เจ้าของอาคารส่วนใหญ่มักตั้งชื่ออาคารให้เป็นสิริมงคล ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้แปลจึงเลือกที่จะแปลชื่ออาคารตามความหมายของคำ

ง. คำคุณศัพท์ พบว่าในต้นฉบับภาษาไทย คินหนาว ยังมีการถ่ายทอดความหมายผ่านคำคุณศัพท์ที่ยังมีข้อบกพร่องในการเลือกใช้คำแปลให้ตรงตามต้นฉบับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคำคุณศัพท์บางคำมีหลายความหมาย และใช้ได้หลายบริบท ซึ่งผู้แปลอาจเลือกใช้คำโดยไม่สอดคล้องกับบริบทที่แท้จริงของข้อความในต้นฉบับมากนัก เช่น การแปลจากคำว่า “สูง” เป็นคำว่า “ใหญ่”

(1.2) การเพิ่มคำ คือการเพิ่มคำเข้ามาในฉบับแปลภาษาไทย คินหนาว โดยที่จำนวนคำในต้นฉบับภาษาจีน หนันเย่ มีจำนวนเท่าเดิม ผู้วิจัยพบว่า การเพิ่มคำแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่ 1 คือการเพิ่มคำแล้วความหมายคงเดิม สาเหตุของการเพิ่มคำประเภทนี้อาจมาจากการที่ผู้แปลต้องการให้อ่านเกิดอรรถรสในการอ่านมากยิ่งขึ้น และประเภทที่ 2 คือการเพิ่มคำแล้วทำให้ความหมายเดิมเปลี่ยนแปลงไป เช่น การแปลจาก คำว่า “กลิ่นฉุน” เป็น “กลิ่นฉุนฉิว” ซึ่งเป็นการเพิ่มคำที่ไม่เหมาะสม

(1.3) การลดคำ คือการลดคำในฉบับแปลภาษาไทย คินหนาว โดยที่จำนวนคำในต้นฉบับภาษาจีน หนันเย่ มีจำนวนเท่าเดิม ผู้วิจัยพบว่า การลดคำแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่ 1 คือการลดคำแล้วความหมายคงเดิม หรือการลดคำในส่วนที่ไม่ใช่สาระสำคัญ สาเหตุของการลดคำประเภทนี้อาจมาจากการที่ผู้แปลต้องการให้ประโยคหรือข้อความกระชับขึ้น ส่วนประเภทที่ 2 คือการลดคำในส่วนที่เป็นสาระสำคัญแล้วทำให้ความหมายหรือบริบทเปลี่ยนแปลงคลุมเครือ และไม่สมบูรณ์ เช่น การแปลจากคำว่า “มหาบัณฑิต (硕士 shuòshi)” เป็น คำว่า “บัณฑิต”

(1.4) การปรับคำ คือการถ่ายทอดความหมายโดยการปรับคำใหม่จากต้นฉบับภาษาจีน *หันเย่* โดยไม่ยึดติดกับภาษาต้นทาง ผู้วิจัยพบว่าการปรับคำของผู้แปลนั้นแบ่งเป็น 3 ประเภท ประเภทที่ 1 คือ การปรับคำและแปลไม่เหมาะสม หมายถึง การปรับคำและถ่ายทอดความหมายที่ผิดเพี้ยนไปจากความหมายเดิมของคำ และมีความบกพร่องด้านความหมายของคำ โดยการเลือกใช้ความหมายที่ไม่เหมาะสมมาอธิบายความหมายของคำนั้นๆ เช่น การแปลจากคำว่า “นิสัยสุภาพอ่อนโยน” เป็น “นิสัยละมุนละม่อม” ประเภทที่ 2 คือการปรับและแปลโดยใช้กลวิธีทางภาษา หมายถึงการปรับคำในต้นฉบับภาษาจีนแล้วถ่ายทอดความหมายออกมาโดยผ่านวิธีการหรือการเลือกใช้คำที่ผู้อ่านชาวไทยคุ้นเคย เช่น การแปลจากคำว่า “มีความสามารถ” เป็น “มีดี” ประเภทที่ 3 คือ การปรับและแปลโดยอิงตามบริบท หมายถึง การปรับคำที่ไม่ยึดติดกับความหมายของคำศัพท์ต้นฉบับ โดยผู้แปลผลจากต้นฉบับชั่วคราวแล้วแปลความหมายของคำโดยอ้างอิงบริบท ความเหมาะสม และความสนใจเป็นหลัก เช่น การแปลคำว่า 躊躇 *chóuchú* ว่า “กระวนกระวาย” แทนคำว่า “ลังเล” เพราะเหมาะสมกับบริบทมากกว่า

(1.5) การถ่ายทอดคำตรงตามอักษร คือการถ่ายทอดความหมายของคำใดคำหนึ่งจากต้นฉบับภาษาจีนสู่ฉบับแปลภาษาไทยที่ตรงเกินไป อาจก่อให้เกิดผลเสียหลายประการ เช่น การสูญเสียอรรถรสของภาษาต้นทาง ความหมายในภาษาปลายทางคลาดเคลื่อน เช่น การแปลจากคำว่า “สาวน้อย” เป็น “เสี่ยวเจี๋ย” ถึงแม้ว่าจะมีผู้อ่านชาวไทยจำนวนหนึ่งที่เข้าใจความหมายของคำว่า “เสี่ยวเจี๋ย” ก็ตาม

(2) การถ่ายทอดความหมายในระดับประโยคหรือข้อความ ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(2.1) การเพิ่มข้อความ หมายถึงการถ่ายทอดความหมายที่ผู้แปลเพิ่มข้อความเข้าไป โดยที่ต้นฉบับภาษาจีนมีจำนวนข้อความเท่าเดิม เช่น การเพิ่มข้อความว่า “อย่างฉุนเฉียว” ต่อจากข้อความเดิมคือ “เมียของเขาก็ออกจากบ้านไป”

(2.2) การละข้อความ เป็นวิธีการถ่ายทอดความหมายแบบหนึ่ง ที่ปรากฏในนวนิยายฉบับแปลภาษาไทย ค่อนข้าง สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การละข้อความในส่วนที่ไม่ใช่สาระสำคัญ ซึ่งอาจทำให้ภาพพจน์หายไปและเสียอรรถรสในการอ่าน และการละข้อความในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ ซึ่งการละข้อความลักษณะนี้มีความสำคัญมาก เพราะส่งผลกระทบต่อ

สาระสำคัญของเรื่อง และทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องผิดหรือไขว้เขวได้ เช่น การที่ผู้แปลละที่จะใส่ตัวเลขค่าเทอมของเสี่ยวชวนว่าเท่าใด อาจทำให้ผู้อ่านจินตนาการไม่ออกว่า ค่าเทอมของลูกเป็นประเด็นนำมาซึ่งความขัดแย้งในครอบครัวได้อย่างไร

(2.3) การปรับข้อความ คือการที่ภาษาปลายทางมิได้แปลตรงตัวตามภาษาต้นทาง แต่มีการปรับเปลี่ยนข้อความให้คงความหมายและบริบทเดิมมากที่สุด โดยผู้วิจัยจำแนกประเภทการปรับข้อความในฉบับแปลภาษาไทย คืบหนาว ได้ 3 ประเภท ได้แก่ การปรับและแปลข้อความผิด คือการปรับและแปลข้อความโดยความหมายที่ปรับออกมานั้นไม่ตรงตามความหมายที่ผู้ประพันธ์ต้องการถ่าย ทอด เช่น การปรับจากคำข้อความว่า “ขมวดคิ้ว” เป็นข้อความว่า “สายตาจ้องเขม็ง” ประเภทที่ 2 คือ การปรับข้อความโดยไม่ยึดโครงสร้างของประโยคเดิม คือการที่ผู้แปลถ่ายถอดความหมายของประโยคออกมาเป็นภาษาไทย โดยมีโครงสร้างของประโยคที่แตกต่างจากประโยคต้นฉบับ ประเภทที่ 3 คือ การปรับข้อความโดยการตีความใหม่ คือการที่ผู้แปลตีความหมายของข้อความในภาษาจีนแล้วแปลออกมาเป็นภาษาไทยโดยข้อความที่แปลออกมานั้นมีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกับต้นฉบับ เช่น การแปลจากข้อความที่ว่า “เข้ากันไม่ค่อยได้” เป็น “ไม่ค่อยถูกเส้นกัน” เป็นต้น

6.1.2 การเปรียบเทียบกระบวนการถ่ายถอดตัวบทด้านสำนวนและโวหารภาพพจน์

6.1.2.1 การถ่ายถอดสำนวน

ในนวนิยายฉบับแปลภาษาไทย คืบหนาว นั้น ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลมีวิธีถ่ายถอดสำนวนประเภทต่างๆของจีนได้อย่างถูกต้อง เช่น แปลสำนวน 东歪西倒 dōngwāixīdǎo ว่า “โซเซ” หรือแปลสำนวน 不到黄河心不死 bú dào huánghé xīnbùsǐ ว่า “ตัดใจ” ฯลฯ

6.1.2.2 การถ่ายถอดโวหารภาพพจน์

ในนวนิยายฉบับแปลภาษาไทย คืบหนาว นั้น ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลมีวิธีถ่ายถอดโวหารภาพพจน์แตกต่างกันออกไป โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 วิธีคือ

(1) อุปมา คือการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งโดยใช้คำเปรียบ เช่น เหมือน เสมือน ดังดูจ ฯลฯ ผู้วิจัยแบ่งการถ่ายถอดกลวิธีอุปมาออกเป็นประเด็นต่างๆ ประเด็นที่ 1 การเปรียบเทียบตามลักษณะโครงสร้างทางภาษาเป็นหลัก เช่น คำว่า 像 xiàng, 好像 hǎoxiàng ประเด็นที่ 2 คือ การเปรียบเทียบตามความหมายของคำ หมายถึง การนำเสนอกลวิธีทางภาษา

แบบอุปมาที่เปรียบเทียบโดยผ่านการใช้คำที่หลากหลายในภาษาจีน เช่น คำว่า 仿佛...似的 fǎngfú....shìde, 如 rú ประเด็นที่ 3 การเปรียบเทียบตามเงื่อนไขทางสังคม คือการศึกษาคำเปรียบเทียบที่ปรากฏในโวหารอุปมาในต้นฉบับภาษาจีนซึ่งในต้นฉบับใช้คำหนึ่งแต่ในฉบับแปลภาษาไทยกลับเลือกปรับและแปลโดยใช้อีกคำหนึ่ง ทั้งนี้มาจากอิทธิพลของสภาพสังคม สภาพแวดล้อม ความเชื่อ ศิลปะและวัฒนธรรม รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน จึงส่งผลต่อคำที่นำมาใช้เปรียบเทียบแตกต่างกัน เช่น ภาษาไทยอุปมาว่า “ผมกลายเป็นสีดอกเลา” แต่ภาษาจีนอุปมาว่า “ผมราวกับโรยไว้ด้วยเกลือ” (像撒了一堆盐似的 xiàng sāle yiduiyán shìde) ประเด็นสุดท้ายคือ การเปรียบเทียบที่มีข้อบกพร่องในความหมายและความเป็นจริง เช่นการแปลจากคำว่า “ฉาบด้วยซีผึ้ง” เป็น “ฉาบด้วยน้ำมัน” เป็นต้น

(2) **อุปลักษณะ** คือการเปรียบเทียบด้วยการกล่าวว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งโดยนำเอาลักษณะสำคัญของสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบมาเปรียบเทียบกับทันทีโดยโดยไม่ต้องมีคำเชื่อมโยง และไม่ต้องใช้คำแสดงการเปรียบเทียบ เช่น การเปรียบเทียบ “บ้าน” เป็น “ศาลเจ้าเก่า” เป็นต้น

(3) **บุคลาธิษฐาน** คือการเปรียบเทียบโดยนำเอาสิ่งไม่มีชีวิตหรือมีชีวิตแต่ไม่ใช่คนมากล่าวถึงราวกับเป็นคนหรือทำกิริยาอาการอย่างคน เช่น ความมืดได้โรยตัวลงมา เป็นต้น

(4) **สัญลักษณ์** คือ การเปรียบเทียบที่เรียกสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยใช้คำอื่นแทน คำที่ใช้เรียกนั้นเกิดจากการเปรียบเทียบและตีความซึ่งใช้กันมานานจนเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไป เช่น การเปรียบเทียบ “บ้าน” เป็น “นรก”

(5) **อติพจน์** คือ การกล่าวเกินจริง ซึ่งเป็นความรู้สึกหรือความคิดของผู้กล่าวที่ต้องการย้ำความหมายให้ผู้ฟังรู้สึกว่หนักแน่นจริงจึงโดยไม่เน้นความเป็นจริง ทั้งนี้เพื่อมุ่งเร้าอารมณ์และความรู้สึกเป็นสำคัญ เช่น ทุ่มเททำงานจนตาย เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า สำนวนแปลภาษาไทยของนวนิยายเรื่อง คินหนาว ส่วนใหญ่ตรงกับต้นฉบับภาษาจีนและมีความคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับภาษาจีนอยู่บ้าง สาเหตุเนื่องมาจากความแตกต่างด้านการเลือกใช้คำหรือข้อความซึ่งเป็นกลวิธีการใช้ภาษาของผู้แปล รวมถึงอาจเกิดจากข้อผิดพลาดของผู้แปล ความคลาดเคลื่อนดังกล่าวสามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆคือ การเพิ่มคำหรือข้อความ การลดคำหรือข้อความ และการปรับคำหรือข้อความ จากการศึกษาที่ผ่านมาทั้งหมด ผู้วิจัยค้นพบว่าไม่ว่าจะเป็นการเพิ่ม การลด หรือการปรับคำหรือข้อความนั้นจะมีประเด็นร่วมกันคือผู้แปลต้องการให้ผู้อ่านชาวไทยสามารถอ่านนวนิยายเรื่องนี้ได้ราบรื่นมากยิ่งขึ้นนั่นเอง

ถึงแม้ว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเน้นเรื่องการแปลนวนิยายจีนเป็นหลัก โดยมีการให้ข้อมูล ตั้งแต่ประวัติการแปลในจีน ทฤษฎีการแปลวรรณกรรมจีน ในบทที่ 2 รวมถึงการศึกษาการ แปลนวนิยายเรื่อง *หันเย่* อย่างละเอียด ทั้งในด้านการใช้ภาษาในระดับคำหรือข้อความ สำนวน และโวหารภาพพจน์ ในบทที่ 4 และ 5 แต่ในบทที่ 3 ผู้วิจัยก็ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของนัก ประพันธ์ เนื้อเรื่องย่อ และอุปนิสัยของตัวละครหลักไว้ด้วยซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษา งานแปลนวนิยายจีนสมัยใหม่และวรรณกรรมจีนสมัยใหม่ไม่มากก็น้อย

6.2 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวินิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะการแปลเป็นหลัก โดย ศึกษาสำนวนและการใช้ภาษาในระดับคำหรือข้อความในรูปแบบต่างๆรวมทั้งวิเคราะห์สาเหตุที่มี ผลกระทบต่อความคลาดเคลื่อนในการแปล จากการศึกษาพบว่ายังมีแง่มุมและประเด็นอื่นๆที่ ควรแก่การวิจัยเพิ่มเติมดังนี้

(1) ศึกษานวนิยายจีนเรื่อง *หันเย่* ในแง่วรรณกรรม เช่น การศึกษาหลักแนวคิดหลัก (Theme) คำโครงเรื่อง (Plot) และตัวละคร (Character) รวมถึงในแง่สังคมและวัฒนธรรม เพื่อให้มองเห็นคุณค่าของนวนิยายเรื่องนี้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

(2) ศึกษางานเขียนอื่นของปาจินในช่วงเวลาเดียวกัน เช่น 憩园 qiyuán, 第四病室 disìbìngshì ฯลฯ เพื่อศึกษาการใช้ภาษา เนื้อเรื่อง หรือภาพสะท้อนทางสังคมวัฒนธรรม เพื่อให้ ผู้อ่านชาวไทยเข้าใจแนวคิดของผู้ประพันธ์ รวมถึงสภาพสังคมจีนในช่วงเวลานั้นได้ดียิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- นที อรุโณทัย. คืบหน้า. กรุงเทพฯ: ปิยะสาส์น, 2525.
- มณีรัตน์ สวัสดิวัตน์ ณ อยุธยา. การแปล: หลักการและการวิเคราะห์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- วัลยา วิวัฒน์ศร. การแปลวรรณกรรม. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.
- สุมารีย์ อิงคนารถ. วรรณคดีอเมริกันสมัยสำนึกนิยมและธรรมชาตินิยม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2553.
- เสาวภาคย์ วรลัคนากุล และ จ้าวโส่วฮุย. วรรณคดีจีน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2552.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2556.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2545.

ภาษาอังกฤษ

- Catford, J.C. A Linguistic Theory of Translation. London: Oxford University Press, 1965.
- Chan, Leo. 'Lu Xun: "A Reply to Qu Qiubai"' in Chan, Leo (eds.) Twentieth-Century Chinese Translation Theory: Modes, issues and debates. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2004.
- Chih Tsing Hsia. A History of Modern Chinese Fiction. Bloomington: Indiana University Press, 1999.
- Kao, George. 'Qian Zhongshu: "The translations of Lin Shu"' in Chan, Leo (eds.) Twentieth-Century Chinese Translation Theory: Modes, issues and debates. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2004.
- Newmark, Peter. A Textbook of Translation. New York: Prentice, 1988.

- Nida, Eugene A. Toward a Science of Translating, with Special Reference to Principles and Procedures Involved in Bible Translating. Leiden: Brill, 1964.
- Ping, Yau Wai. 'Qu Qiubai: "On Translation – A Letter to Lu Xun" in Chan, Leo (eds.) Twentieth-Century Chinese Translation Theory: Modes, issues and debates. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2004.

ภาษาจีน

- Gū, Yěpíng. 辜也平. Bājīn Chuàngzhuò Zōnglùn. 巴金创作综论. (การรวบรวมผลงานสร้างสรรค์ของปาจิน) Fùjiàn 福建: Fùjiàn Jiàoyù Chūbǎnshè 福建教育出版社, 1997.
- Hán, hóngjǔ. 韩洪举. Línyì xiǎoshuō yánjiū 林译小说研究. (การศึกษางานแปลของหลินชู่). Běijīng 北京: Zhōngguó shèhuì kēxué Chūbǎnshè 中国社会科学出版社,
- Lí, Chāngbào, and Shào, Bīn. 黎昌抱, 邵斌. Zhōngwài Fānyì Lǐlùn Jiàochéng 中外翻译理论教程(ทฤษฎีการแปลภาษาจีน-อังกฤษ). Zhèjiāng 浙江: Zhèjiāng Dàxué Chūbǎnshè 浙江大学出版社, 2013.
- Lǐ, Xiǎolín. 李小林. Bājīn Xiǎoshuō Jīngbiān. 巴金小说精编 (นวนิยายของปาจิน). Zhèjiāng 浙江: Zhèjiāng Wényì Chūbǎnshè 浙江文艺出版社, 1996.
- Liú, quánfù. 刘全福. Fānyǐjiā Zhōuzuòrén lùn 翻译家周作人论. (การอภิปรายนักแปลที่ชื่อโจวจ้าวเหริน) Shànghǎi 上海: Shànghǎi Wàiyǔ Jiàoyù Chūbǎnshè 上海外语教育出版社, 2007.
- Lín, Pànàn. 林盼盼. Hányè: Kàngzhàn Shíqī Zhōngguó Zhīshífēnzi de Zhōngxī Wénhuà Qǔxiàng 《寒夜》: 抗战时期中国知识分子的中西文化取向. (คินหนาว: การปะทะของวัฒนธรรมจีนกับตะวันตกของปัญญาชนจีนในช่วงสงครามต่อต้านญี่ปุ่น). Qīngnián Wénxuéjia 青年文学家.(2012): 6.
- Sòng, Yuējiā. 宋曰家. Bājīn Xiǎoshuō Rénwùlùn. 巴金小说人物论. (ทฤษฎีตัวละครในนวนิยายของปาจิน) Shāndōng 山东: Shāndōng Wényì Chūbǎnshè 山东文艺出版社, 1992.
- Tán, Luòfēi. and Tán, Xīngguó. 谭洛非, 谭兴国. Bājīn Měixué Sīxiǎng Lùngǎo. 巴金美学思想论稿. (แนวคิดสุนทรียศาสตร์ของปาจิน) Sìchuān 四川: Sìchuān Dàxué Chūbǎnshè 四川大学出版社, 1991.

- Táng, jīnhǎi. 唐金海. Bājīn niánpǔ 巴金年谱 (ชีวประวัติของปาจิน) Sìchuān 四川: Sìchuān Wényì Chūbǎnshè 四川文艺出版社, 1985.
- Wáng, hóngyìn. 王宏印. zhōngguó chuántǒng yìlùn jīngdiǎn quǎnshì: cóng dàoān dào fùléi 中国传统译论经典诠释: 从道安到傅雷 (อรรถาธิบายคัมภีร์การแปลจีนโบราณ) Wǔhàn 武汉: Húběi jiàoyù Chūbǎnshè 湖北教育出版社, 2003.
- Yán, Hàogǎng. 阎浩岗. Zhōngguó Xiàndài Xiǎoshuō Gǎilǎn. 中国现代小说研究概览. (ปริทรรศน์นวนิยายจีนปัจจุบัน). Héběi 河北: Héběi Dàxué Chūbǎnshè 河北大学出版社, 2008.
- Yuán, āijìng. 袁阿静. Hányè: Nǚxìng Jīngshén de Jìngzi 《寒夜》: 女性精神世界的镜子. (คั่นหนาว: กระจกสะท้อนจิตวิญญาณของสตรี). Wénxuéjiè 文学界 [Journal of Literature World].(2008): 25.
- Zhū, Xiǎoxiě. 朱小雪. Fānyì Lǐlùn yǔ Shíjiàn. 翻译理论与实践. (ทฤษฎีการแปลกับการปฏิบัติ). Běijīng 北京: Běijīng Dàxué Chūbǎnshè 北京大学出版社, 2010.
- Zhāng, Sījié. 张思洁. Zhōngwài Fānyì Lǐlùn Yánjiū Dǎoyǐn. 中国翻译理论研究导引. (การศึกษาทฤษฎีการแปลจีนเบื้องต้น) Nánjīng 南京: Nánjīng Dàxué Chūbǎnshè 南京大学出版社, 2012.

ภาคผนวก

ภาคผนวกนี้ คือการแปลสรุปความวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นภาษาจีน
《寒夜》原本与泰译本比较研究

第一章
引言

1.1 选题缘起

巴金（1904-2005）是中国现代文学界的著名作家。他的作品把中国封建社会的不公平现象表现出来。初期的著名作品是《家》。抗战初期，巴金完成了“激流三部曲”中的《春》和《秋》。这两部小说的人物故事都来自《家》。主题也同样，即揭露封建家庭的罪恶性。抗战的爆发，使巴金广泛地接触了社会生活，他的创作和思想也随之而变化。直到 1944 年，当时的社会使巴金的思想进一步成熟，反映在其创作的现实主义更深化。《寒夜》不仅是巴金四十年代的代表作，也是当时国统区最有代表性的作品之一。《寒夜》最突出的成就即创造了三个具有典型意义的悲剧形象。主人公汪文宣是一名被社会伤害的小公务员。他的痛苦来自多方面：一、生活贫穷；二、身体上的痛苦；三、家庭关系带来的痛苦。他的母亲和妻子不断地吵嘴。而他既爱妻子，又要孝敬守旧的老母亲。母亲和妻子之间的矛盾无法解决，他因而被夹在中间受两人的气。

1.2 研究目的

- 1.研究《寒夜》和泰译本的表达方法
- 2.研究与分析《寒夜》原本和泰译本的异同

1.3 研究假设

1.《寒夜》泰译本的表达方法与原本有不同之处。词的选择、词和词组的增加或减少使表达方式有所不同。

2.译者的表达手法使表达方式不同，也让泰国人更容易读懂此小说。

1.4 研究范围

1.本论文主要研究 1996 年浙江文艺出版社出版的《寒夜》中文原本。

2.以 1982 年 Arunothai 的泰译本为另一研究对象。

1.5 研究方法

1.对《寒夜》的原本和泰译本进行比较研究。

2.然后进行归类。

3.最后做出判断并得出结论。

1.6 研究作用

1.获得文学翻译、整理、问题解决方法方面的知识。此研究对其他文学翻译笔者有所帮助。

2.了解中国文化，获得语言知识。

3.把《寒夜》介绍给泰国的中国文学研究界。

第二章 中国文学翻译理论

2.1 翻译的意义

翻译是语言的一种重要活动。自古以来，人们为不同目标而进行翻译，如沟通、传播宗教知识或科学等。学者们给翻译提出了不同的定义，例如：

尤金·奈达(1964)（美国翻译理论和翻译专家）指出“翻译是用对等的语言从语义到文体再现源语的信息。”

卡特福德(1965)把翻译界定为“用一种语言(译语)中相等值的文本材料来替代另一种语言(原语)。原语和目标语之间的差异归因于两种语言系统之间的差异。翻译的任务是找出两种语言在内容、风格、效果等方面完全一致之处。”

纽马克(1988)认为翻译是以一种语言来代替某种语言的单词或短语。翻译过程中往往可能超出和丢失某些东西,故而产生超额翻译和欠额翻译。

2.2 翻译类型

一般分为两类，即：

2.2.1 逐字翻译或直译 (Literal Translation) 尽可能地传达原文意义，体现原文风格。为符合目标语言，在用词和语言结构上可能有所变化，也可称之为以源语言为重点的翻译方法(Source Language Emphasis)。

2.2.2 意译(Meaning)或 Free Translation 指未严格保留原文结构或格式、不保留原词、附加解释、省译、删译、转换单词或语法的翻译方法，或以读者的理解为重点 (Target Language Emphasis)，称之为 Idiomatic Translation，即最自然地传递出原文的意义的翻译。

2.3 中国文学翻译

文学翻译是翻译中的一种。除语言知识外，译者还要掌握文学知识，不只是翻译的具体内容，还包括文学文本以外的其它知识，即写作手法、社会文化背景、作家及其生活时代的社会文化背景，这样才能正确传达相关意思、概念和价值观。虽然文学翻译是创造性的，但译者仍然要保留故事情节、动机、主题和结构，以致译文最小程度地影响原文语义。

2.3.1 中国翻译史

自从佛教公元 2 世纪传入中国的早期阶段开始，沿着丝绸之路去求法的僧侣把经文从中亚带回了中国，开启了佛经翻译时代。到了唐代(618-906)，文学和佛经翻译达到最繁荣时期。17 世纪的明朝，传教士进入中国传播基督教，特别是耶稣会(Jesuit)。翻译界因而再次活跃，尤其是把圣经翻译成中文。译者除了牧师外，还有科学家和政府官员。其最大好处是西方科学开始在中国传播，有助于中国科学技术发展。第三阶段是 19 世纪后期至 20 世纪初期，当时的中国已意识到西方的威胁。知识分子希望学习西方科学（西学），从而导致大量西方教科书的翻译，其中包括科学、社会科学和西方文学。

2.3.2 中国文学翻译理论

以前中国没有自己的翻译理论，大多应用西方理论。当涉及到文学翻译理论时，受过外国教育如西欧、美国或日本的中国现代诗人就把外国的翻译理论应用到中国语言、文化和社会中，有时候也会受到个人翻译技巧的影响。笔者认为有四位现代诗人在文学翻译理论上发挥重要作用，即林纾、鲁迅、林语堂和郭沫若。

(1) 林纾的翻译理论

他的文学翻译方法(Method)分为四个类别。

一、减词法(*Omission*)即不翻译涉及到政治、宗教或其他敏感问题的材料。

二、加词法(*Addition*)即对原文增加说明或定义,例如“蜜月期”(Honeymoon)。

三、变换法(*Alteration*)即由于不同环境、地形而对原创内容进行变换。

四、调整法(*Adaptation*)即调整原来的内容以适应中国的封建社会。

(2) 鲁迅的翻译理论

一、归化翻译(*Domestication*)要求译者向目的语靠拢,覆盖语言和文化。

二、异化翻译(*Foreignization*)即尽可能地保留原文的语法结构、词汇和语言风格,使观众领略到西方风情。鲁迅是第一位在中国提出这种译法。他坚持认为译者必须忠实于原文,而不只是语言流畅。

(3) 林语堂的翻译理论

林语堂提出三个翻译原则:

“忠实”是译者的最基本原则,分为四类,即:直译,死译,意译,胡译。他认为死译和胡译是直译和意译的最极端方法。译者应避免这两种。

“通顺”即逐句翻译,而不是逐字翻译。译者必须找出原句的意思,然后按照目标语言的风格和语法译出来。

“美”翻译是一门艺术。因此,译者在翻译时应考虑审美价值。

(4) 郭沫若的翻译理论

郭沫若特别重视诗歌翻译(Poetry Translation)。他提倡诗歌翻译除了采用直译，还要用风韵译。他的另一重要概念是翻译类似自己创作，即译者必须深刻了解诗人的诗意、想法和感受，直到能像自己写的那样翻译出来。

第三章

寒夜：巴金的现实小说

3.1 巴金背景介绍

巴金（1904~2005），原名李尧棠，笔名巴金。现代文学家、翻译家、出版家。巴金出身于四川成都一个官僚地主家庭。父亲曾在四川广元县做县令，为官清正，辛亥革命后辞官归隐。1914年母亲去世。1917年父亲也去世。自幼在家延师读书。五四运动中接受民主主义和无政府主义思潮。1920年旧历年底，祖父去世，巴金庆幸“家里再也没有人可以支配”他的行动了。1920年至1923年在成都外语专门学校（四川大学前身之一）攻读英语，参加进步刊物《半月》的工作，参与组织“均社”，进行反封建的宣传活动。1922年在《时事新报·文学旬刊》发表《被虐者的哭声》等新诗。

1923年赴上海，不久到南京东南大学附中读书，1925年夏毕业后，经常发表论文和译文，宣传无政府主义。1927年赴法国，翌年在巴黎完成第一部中篇小说《灭亡》，1929年在《小说月报》发表后引起强烈反响。1928年冬回国，居上海，数年之间，著作颇多。主要作品有著名的“激流三部曲”《家》《春》《秋》，1931年在《时报》上连载著名的长篇小说“爱情三部曲”，《雾》《雨》《电》。其中《家》是作者的代表作。

抗日战争期间辗转于上海、广州、桂林、重庆。1938年和1940年分别出版了长篇小说《春》和《秋》，完成了“激流三部曲”。1940年至1945年写作了“抗战三部曲”《火》。抗战后期创作了中篇小说《憩园》和《第四病室》。1946年完成长篇小说《寒夜》。抗战胜利后主要从事翻译、编辑和出版工作。巴金的长篇小说创作在中国现代小说史上占有极其重要的地位。他的译著也很多。解放后，他写了许多优美的散文，表达了对祖国的热爱，对生活的热爱。1949年出席第一次全国文代

会，当选文联常委。1950年担任上海市文联副主席。1960年当选中国文联副主席和中国作协副主席。

“巴金”这一笔名源自他一位在留学法国时认识的一位巴姓的同学巴恩波，以及这位同学自杀身亡时巴金所翻译的克鲁泡特金著作。他把这二人的名字各取一字，成为了他的笔名。2005年10月17日因病逝世于上海。

3.2 巴金和他的作品《寒夜》

《寒夜》是解放前巴金的最后一部长篇小说，也是直到现在还具有文学魅力与艺术绽放的杰作。他1944年年底开始创作，1946年完成。

《寒夜》是巴金的现实主义文学创作，亦称为“心理现实主义”，讲述人的命运、生活、情绪的变化，既复杂多样又能反映现实。小说反映了当时作为国民党统治中心的重庆市人民的可悲生活。以一个遭受不幸的家庭为主角，揭露旧制度、封建社会与帝国主义的邪恶。这些都是1920-1940年代中国长篇小说的主题。

3.3 《寒夜》的简介

小说的主人公是一位知识分子。他在中国赢得抗日战争前一夜死亡，使读者觉得非常悲伤并对国民党的黑暗统治感到愤怒。

主角家庭的悲剧反映了时代的悲剧。主要有三位主角，即汪文宣、汪母和曾树生。故事发生在二战期间。文宣和家人因战争而从上海搬到了重庆。他在一家公私合营的印刷厂做校对员。而他妻子树生在银行工作。他们是同一所大学毕业的同学，并都怀着在农村开办学校以发展国家教育的梦想。但越来越激烈的抗日战争迫使他们不得不放弃梦想，然后在城里找工作。母亲和妻子往往因生活琐事而吵嘴。不同的成长时代使得双方的思想相差甚远。文宣不想让妻子和母亲像他那样生活在贫困

中，而是希望她们幸福。他病倒后无法再作为一家之主，也不能抚养儿子和老母亲。母亲反而要照顾他，令他感到非常羞耻。因此，当树生决定和陈主任搬去兰州时，他并不反对。他只希望妻子幸福，因为这是他所不能给的。树生认为搬到那里会赚更多的钱来养家。更重要的是她想摆脱黑暗、阴暗和寒冷的房子，去享受美好的生活。最终，她决定与陈主任逃往兰州。数月后，当她再次回到家时才发现丈夫已死于当时无法治愈的肺结核。房子和家具已完全被抛售，也不知道婆婆和儿子小宣的下落。使她感觉像掉进冰隧道或走到十字路口一样。作者没有提到她最后去哪儿。

3.4 人物形象

3.4.1 汪文宣

汪文宣是一个受社会损害的小公务员形象。他上大学时，学的是教育，会有在教育上干一番事业的理想，但后来却为生活所迫，不得不到一家图书公司去，当了一名校对员。他的痛苦来自多方面的，一是生活贫穷，他工作努力，但物价长得快，所以累得受不了，带着病上班，但工资还是不够一家人生活。他为人老实，小心，却被别人欺负。失业时刻威胁着他，使他内心很痛苦；二是身体很痛苦。他的病是咳嗽，吐血，为了治病，他不得不让妻子去银行工作，让母亲去买家里的物品，这使他精神更痛苦；三是家庭关系带来的痛苦。他母亲和妻子不断地吵嘴。他一方面爱妻子，另一方面又要孝敬守旧的老母，她们之间的矛盾无法解决，他只好夹在中间受两面的气。

3.4.2 曾树生

曾树生是西方现代文化的产儿。她曾是上海某大学教育系的学生，接受的是五四的新式教育。“五四”运动所带来的是自由，平等，个性

解放等价值观念。她知道自己受压迫的地位，因此她处处在反抗。反对封建包办婚姻，自己恋爱结婚：不愿服从封建男权主义，所以常常与婆婆发生争执：有自己的追求，思考自己的人生价值。曾树生在小说中除了妻子，儿媳的身份以外，还有母亲的身份。她和儿子中间好像没有多大感情似的。在她的心目中，丈夫的地位是高过儿子的，因为丈夫的身份是自己追求自由与个性解放而得以获得的。

在夫妻关系上，树生不仅不依赖于丈夫，相反，文宣对妻子的依赖要更多些。他们的性别角色似乎倒置了。树生是“男性”，而文宣更像“女性”。在她身上，恰好就表现出了这种两性性。她是家里的支撑，因为家里的经济收入主要来源于她；她是问题的解决者，面对困难，从不悲观。同时，她也有着自己女性的一面：她要漂亮，爱打扮。无论她的肩上承受着多少争议，她毕竟向自己的人生勇敢地迈出了一大步，她的勇气，她的追求都显示了身为一名女性的独立和高贵。

3.4.3 汪母

汪母是中国传统文化的代言人。她曾是云南大户人家里的千金小姐，有较高的中国传统文化修养。在云南昆明一带可以算得上才女。她是传统文化的受害者，同时又是传统文化的执行者。汪母很早便守寡，丈夫去世后她坚持独自一人抚养儿子，直到他读完大学娶妻生子。其中的艰辛和酸楚是可想而知的。汪母由于有“从一而终”的贞烈观作为她的精神支柱。她把自己单独抚养儿子的艰辛和苦楚化为了自我骄傲的资本。她还惯于用“三从四德”来束缚和规约女性。汪母之所以不能忍受儿媳，一个重要的原因是儿媳的行为背离了封建伦理。她看不惯儿媳对孙子小宣的不闻不问，更极度厌恶她凌驾于丈夫之上的姿态。她把儿子对媳妇的迁就与关爱，看作是儿子没有出息的表现，这便更激起了她对儿媳更深的误会与仇恨，最终导致他们之间的婆媳关系的不可调和。

汪母虽然对儿媳尖酸刻薄，但她对儿子和孙子的爱却是伟大的，宽容的。他绝对是个好母亲，但是年迈的汪母却不能安享晚年。她不得不跟着儿子过着食不裹腹的**艰苦**。为了赚钱养活儿子，她甘愿放下读书人的架子去做一个二等老妈子。更为重要的是她能够在任何情况下都对儿子不离不弃这与曾树生形成鲜明的对比。汪文宣从心底知道了**毕竟还是自己的母亲好**。

第四章 词和词组的表达方法

4.1 “词”的表达方法

4.1.1 按照词类的表达方法

(1) 人称代词的表达方法

例 1

原本：“他气得说不出一句话。”

译本：“แกโกรธจนพูดไม่ออกซักคำ”

上述最好使用“他”，而不是“你”。因为“你”是对亲密或年少的人的第二人称代词，而文中只是叙事，没有人物对话。因此，使用“你”会让读者误以为是别人。

(2) 副词的表达方法

例 1

原本：“今天并不比往常更叫人厌烦。”

译本：“วันนี้ดูไม่น่าเบื่อไปกว่าเมื่อวานเท่าไรเลย”

上述描述了文宣的工作。他是校对员。对他来说，这是单调的苦差事。他的桌上天天有一大堆文件等着校对。字有的写得清楚，有的写得模糊，使校对工作更难。译者把“往常”不恰当地译为“昨天”，其实应该译为“通常”，这样能更好地传达文宣每日无聊而重复的工作。

(3) 专有名词的表达方法

例 1

原本：“他的身材比她高半个头。身上一件崭新的秋大衣，一看就知道是刚从加尔各答带来的。”

译本：“รูปร่างสูงกว่าเธอสักครึ่งศีรษะ สวมเสื้อนอกใหม่เอี่ยม มองดูก็รู้ว่าเป็นเสื้อที่เพิ่งซื้อมาจากกัลกัตตา”

加尔各答是印度东孟加拉的首都，位于该国的东北部。译者选择泰国人熟悉的“กัลกัตตา”，而不是逐字音译，因为如果音译成“加尔各答”，读者会不知道大衣是从哪里买来的。

(4) 形容词的表达方法

例 1

原本：“那个人穿着灰色大衣，身材不高。”

译本：“คนผู้นั้นสวมเสื้อสีเทา รูปร่างไม่ใหญ่มาก”

译文中译成“不太大”，这并不符合原文指身高的“高”，因此应该译为“个子不高”。译者的“个子不太大”可以在这儿替代使用，因为“个子不大”有多种含义，既可形容“个子小”、“个子不高”或“个子矮”。

4.1.2 增加法

(1) 增加后保留原意

例 1

原本：“同事的笑声愈来愈高。”

译本：“เสียงหัวเราะอย่างขบขันของเพื่อนร่วมงานยิ่งมากและยิ่งดังขึ้น”

译者添加了“搞笑”来形容文宣同事谈的话非常有趣。当“愈”被重复使用时就跟“越...-越 yuè...yuè”类似。因此，“愈来愈高”指“越来越出名”，作者使用“多”和添加了“ขึ้น”，不但不会更改原义，还使整个句子更加完整。

(2) 增加后改变原意

例 1

原本：“他的头越埋越低。油墨的气味强烈地刺戟他的鼻子。”

译本：“หัวของเขายิ่งก้มก็ยิ่งต่ำลง กลิ่นฉุนเฉียวของหมึกกระทบจมูกอย่างรุนแรง”

译者在“ฉุน”字后面加了一个“เฉียว”，变成“ฉุนเฉียว”，指急躁、愤怒。此词只用来形容人的情绪，不能形容油墨的气味，因此偏离了原来的意义。在这里给句子添加词是不恰当的。

4.1.3 省略法

(1) 省略不重要的词

例 1

原本：“他呆呆地把头抬了好一会儿。”

译本：“เขาแหงนหน้าอยู่ครู่หนึ่ง”

“呆呆”指愚蠢、笨拙、困惑。译者省译了这个词，但并不影响句子的原意。而原文采用了表示糊涂、困惑、疑惑的“งุนงง”来描述这一情绪状态。

(2) 省略重要的词

例 1

原本：“你是个文学硕士，你还记得那些著作计划吗？”

译本：“คุณคือบัณฑิตอักษรศาสตร์ คุณยังจำโครงการที่จะเขียนหนังสือของคุณได้อยู่หรือเปล่า?”

“硕士”指硕士或研究生毕业的人，而译者省略了“มหา”一词，只剩下指本科毕业的“บัณฑิตอักษรศาสตร์”，使读者误以为主角只有本科学位，不符合作家想强调文中年轻人具有高学历的目的。只掌握课本上的知识并不能让这些年轻人在生活中取得成功，因此结局是柏青和贫困的文宣都悲惨地死去。

4.1.4 修改法

(1) 修改以后，意思不符合内容

例 1

原本：“医生是一个**和善**的老人。”

译本：“หมอเป็นชายแก่ที่มีอุปนิสัย**ละมุนละม่อม**”

张伯情是汪母请来给文宣治疗的医生。他性格温柔，详细地检查文宣的脉搏、温柔地询问病情、安慰病人和家人。译者选择“**ละมุนละม่อม**”一词来代替表示温柔的“和善”。“**ละมุนละม่อม**”是副词，只修饰动词，如“**เจรจาอย่างละมุนละม่อม ขับรถอย่างละมุนละม่อม**”等，不能形容人。因此，这里应该使用形容词，如善良、有礼、温和等。

(2) 采取修辞手法或语言特点来表达词的意思

例 1

原本：“女人有什么**本事**？”

译本：“**ผู้หญิงจะมีดีอะไร?**”

汉语的“本事”指能力。译者可以按原文翻译，但为了审美情趣及突出人物的亲密关系，译者选择与原文意思匹配的“**ดี**”一词。

(3) 按照泰语的说法翻译

例 1

原本：没有写明回信地址，但是这封短信使他很满意，只除了“**陈经理**”三个字。

译本：ในจดหมายไม่ได้เขียนที่อยู่ แม้จะเป็นจดหมายสั้นๆแต่ทำให้เขาพึงพอใจมาก
นอกจาก “**ผู้จัดการเงิน**” **สี่คำ**เท่านั้น

中文的“陈主任”由三个字组成，译成泰文后成四个字，即“**ผู้จัดการเงิน**”。译者因而把原文的“三个字”改成“四个字”。

4.1.5 直接表达词语的意思

例 1

原本：“儿子都有十三岁了，还好意思叫小姐，真不害羞！”

译本：“มีลูกอายุตั้งสิบสามปีแล้วยังจะมีหน้ามาเรียกเสี่ยวเจี๋ย ช่างไม่รู้จั๊กอายเสี่ยวจริง”

“小姐”指年轻或未婚女性。译者音译成“เสี่ยวเจี๋ย”会使不懂中文含义的读者无法理解，导致乱猜和误解。因此笔者认为应正确地译成“สาวน้อย”。

4.2 “句子”的表达方法

4.2.1 增译法

例 1

原本：他妻子就冲出房子了。

译本：เมียของเขาก็ออกจากบ้านไปอย่างฉุนเฉียว

故事的前部分说道文宣和树生大吵架，而后树生就愤怒地离开家。原文只写“她冲出了房间。”而译者添加了“愤怒地”来表达女主角的情绪。

4.2.2 省略法

(1) 省略不重要的文本

例 1

原本：远远地闪起一道手电的白光，像一个熟朋友眼睛的一瞬，他忽然感到一点暖意。

译本：ไกลออกไปมีแสงของไฟฉายแวบหนึ่งคล้ายกับสายตาของเพื่อนสนิทที่
คุ้นเคย เขารู้สึกอบอุ่น

“忽然”指突然、意外，而“一点”指少，在这里可以被省略，因为没有影响到原文的重要意义。

(2) 省略重要的文本

例 1

原本:他的办公桌在二楼的第一个角落里。楼下的签到簿已经收起来了。这是他三年半以来的第一次迟到。

译本: โต๊ะทำงานของเขาอยู่ในมุมแห่งหนึ่งบนชั้นสอง สมุดลงเวลาทำงานปรกติวางอยู่ชั้นล่าง แต่ตอนนี้ถูกเก็บไปแล้ว

译者省略了“การมาสายในครั้งนี้เป็นที่มาสายเป็นครั้งแรกนับตั้งแต่วันที่เขาทำงานกับบริษัทนี้มาเป็นเวลาสามปีครึ่ง”。其实，此句子表达了以下重要内容：

一、文宣的工龄。他在这家公司做了三年半，不算长也不算短。虽然工资少，但他还是坚持着。上述这句话表明他耐心地工作。

二、文宣的工作态度。工作三年半中，这是他第一次迟到。作者想让读者知道文宣是个负责、守纪律的人。

4.2.3 修改法

(1) 修改以后，意思不符合内容

例 1

原本:我们的乡村化，家庭化的学堂。

译本: การเปลี่ยนแปลงชนบท โรงเรียนในบ้านของพวกเขา

句子中的“乡村化”和“家庭化”都是描述学堂的样子，即主角梦想中的乡村和家庭式学堂，但译者错误地译成“农村变化”和“家里的学堂”。

(2) 修改以后，句子结构有变化

例 1

原本:汪文宣听得厌烦了，昂起头长叹一声，酸苦地说：

“无处不是苦恼！”

译本: อวงห่วนชวนฟังจนเบื่อ เขาเงยหน้าขึ้นถอนใจยาวพูดอย่างท้อแท้

“มีแต่ความกลัดกลุ้ม อยู่ทั่วทุกหนทุกแห่ง”

“无处不是苦恼！”是双重否定词。“无”指没有、缺少，是否定词，而“不是”与“是”相对，表示否定的意思，这句话因而指“处处都是苦恼”。从逻辑上来说，双重否定词会变成肯定。因此，“无处不是苦恼！”的含义符合译者翻译的“处处都是苦恼”。

(3) 译者脱离原本的意思，是为了符合泰语的说法

例 1

原本：我那个机关的科长跟我合不来。

译本：หัวหน้าที่ผมทำงานอยู่ด้วยไม่ค่อยจะถูกเส้นกันนัก

“跟+代名词+合得(不)来”指跟任何人都合不来。若按原文译，就是“跟我合不来”。而译者译成“ถูกเส้น”，这在泰语中指一拍即合、合得来、能兼容。其同义词是“กินเส้น”。“ถูกเส้น”和“กินเส้น”都符合原文的意思，即合得来。可见译者是根据泰文词语来调整的。

第五章

熟语和修辞的表达方法

5.1 熟语的表达方法

例 1

原本：“吃公司的饭？我们这个不是**铁饭碗**啊，”钟老冷笑道。

译本：“กินข้าวบริษัท? มันไม่ใช่ถ้วยข้าวเหล็กของพวกเราหรอก” จงเหล่าพูดเสียงชา
เย็น

“铁饭碗”若逐字翻译的话指用铁做的饭碗，而其真正的含义是工作稳定。泰语里有“砸掉自己饭锅”，指毁掉自己的职业或工作。因此，这里的“饭锅”指职业或工作，与中文的“铁饭碗”相等。

例 2

原本：他**东歪西倒**地在人行道上走了一条多街，忽然想起了家。

译本：เขาเดิน**โซเซ**อยู่บนทางเท้า คิดถึงบ้านขึ้นมาทันใด

“东歪西倒”的第一和第三个词由两个意思相反的词即“东”和“西”组成，形容身不由己、倾斜不稳。此比喻是并行结构，即第一个“东”与第三个“西”并行，因此，译成泰语时也应该是并行的，如 **โซเซ** **ซัดโซเซ**。这样不仅符合汉语比喻，还比“**โซเซ**”更形象。

例 3

原本：“你真是**不到黄河心不死**，”她低声说，无可奈何地摇摇头。

译本：“แกมันช่างไม่ตัดใจเสียบ้าง” แกพูดเสียงค่อย สายหัวอย่างไม่รู้จะทำอย่างไร

“不到黄河心不死”逐字翻译是没有到达黄河就决不放弃，比喻不达目的不罢休。译者恰当地把它译成既简洁、易于理解、保留语言原味的“死心”。

5.2 修辞表达方法

5.2.1 比喻

(1) 按照汉语的比喻结构直接表达出来

例 1

原本: 他的脑子变得十分沉重, **好像**有一块坚硬的东西放在那里。

译本: ความรู้สึกอันหนักอึ้งอัดแน่นอยู่ในอก คล้ายกับว่ามีอะไรแข็ง ๆ ทับอยู่ในนั้น

“好像”的意思是好似、仿佛。作者把文宣苦苦思索的大脑比喻为一个固体块, 但译者把沉重的感觉比喻成偏离本义的压在身上的硬东西。

从比喻结构来看, 此比喻由“好像+有+名词+介词”组成。这种结构经常出现在比喻句中, 如“似乎有…”或“好像有…”等。

(2) 通过词的本义进行比喻

例 1

原本: 他吃惊地说, 他**仿佛**坐到了针尖上一样, 差一点要跳起来了。

译本: เขาสะดุ้งถามอย่างตกใจ คล้ายกับนั่งทับบนปลายเข็ม เกือบจะหลุดลุกขึ้นยืน

“仿佛……一样”是比喻词, 指类似、好像。其结构是把喻体放在中间, 即“坐到了针尖上”比喻恐慌, 因为当人坐到针尖上一定会觉得恐慌。

(3) 跟文化有关的比喻法

例 1

原本: “比不得他妈, **像**鲜花一样, 这也不能做, 那也不能做。”

译本: “จะไปเปรียบกับแม่ของมันได้อย่างไร ทำตัวเหมือนดอกไม้ ทำไฉนก็ไม่เป็น ทำไฉนก็ไม่ได้”

“像鲜花一样”的比喻若逐字翻译的话指长得像鲜花, 而在文中指行为像鲜花一样, 使读者误解。由于泰语里没有鲜花的比喻, 译者因此改成读者能理解的“天上的花”。此喻体不存在现实中, 指难以追求的高贵女士。母亲讽刺树生说是“天上的花”, 因为她经常把自己当做贵族妇女、把自己打扮得漂漂亮亮、晚上喜欢去参加派对、不帮助做家务等。

(4) 含义错误或脱离实际的比喻

例 1

原本: 那种病态的黄色增加了屋子的凄凉。他闭着眼, 半张开嘴, 一张瘦脸像涂上一层蜡, 显得十分可怜。

译本: สีเหลืองซีดเขียวยิ่งเพิ่มความวังเวงให้กับตัวบ้าน เขายังคงหลับตา อ้าปากนิดๆ ใบน้หน้าผอมตอบราวกับฉาบด้วยน้ำมัน เป็นที่น่าสมเพชยิ่งนัก

“蜡”是蜡烛的主要成分, 通常是黄色的。作者欲形容患者的皮肤是淡黄色的, 因此把文宣的脸比喻为瘦得像涂上蜡一样。但译者却译成“像涂上油一样”, 导致读者可能误解为文宣满脸出汗, 好像涂了油一样。这不符合文中文宣的疾病症状。

5.2.2 借代

例 1

原本: “这是我甘心情愿。无论如何, 做一个老妈子, 总比做一个‘花瓶’好。”

译本: “มันเป็นความพอใจของฉัน ไม่ว่าจะเป็นอย่างไร เป็นคนใช้คนหนึ่งยังดีกว่า เป็นแจกันเสียอีก”

译本里的“เป็น (pen)”是在借代手法常用的词语, 作者将树生比作花瓶, 说的是她只能当一个装美丽的东西的容器而已, 没有其他的价值。

5.2.3 拟人

例 1

原本: 时间仿佛故意跟他作对, 走得特别慢。

译本: เวลาเหมือนกับจะแกล้งเขา มันผ่านไปอย่างเชื่องช้า

以上句子使用拟人手法, 即把“时间”人格化为欺负别人的人, 并让它走得异常缓慢。此形象创意能提升读者的想象力和感受。

5.2.4 象征

例 1

原本：“我那个鬼地方连请两点种假，也要扣薪水。”

译本：“ในนรกแห่งนั้น ขอเพียงลาพักสักสองชั่วโมง ยังถูกหักเงินเดือน”

作者把工作地方比喻为“鬼地方”，指鬼界或地狱，使读者能想像此地多么的可怕，例如请假两个小时就被扣工资等等。

5.2.5 夸张

例 1

原本：母亲沉默半天，才叹了一口气说。

译本：แม่นิ่งเงียบพักใหญ่ แล้วจึงทอดถอนใจพูด

“半天”指半日，是夸张的表达方法，以表示母亲沉默了很长时间，而译者译成表示“时间很长”的“一大会儿”是符合原文的。

第六章 结论与建议

6.1 结论

本论文的研究目的是：一是研究《寒夜》和泰译本的表达方法。二是分析《寒夜》和泰译本有所不同的原因。本文的研究结果如下：

6.1.1 词和词组的表达方法

(1) “词”的表达方法

1.1 按照词类的表达方法

1.1.1 人称代词的表达方法

笔者发现泰译本的人称代词的表达方法有点儿错误。例如：他把第三人称代词翻译为第二人称代词。

1.1.2 副词的表达方法

笔者发现泰译本的副词的表达方法有些错误。主要的原因可能是人为错误，因为错误的副词是经常用的副词。

1.1.3 专名词的表达方法

笔者发现专名词的表达方法就是按泰国人熟悉的发音翻译泰语，而不是逐字音译。

1.1.4 形容词的表达方法

笔者发现形容词的表达方法虽然有些不符合原文指的，但是可以代替使用，因为它是多种含义的形容词。

1.2 增加法

1.2.1 增加以后保留原意

译者增加词语，是为了使整个句子的意思更加完整。

1.2.2 增加以后改变原意

译者增加词语后却脱离了原本的意义。这样给句子添加的词是不恰当的。

1.3 省略法

1.3.1 省略以后，没有影响主要的内容

1.3.2 省略以后，影响了主要的内容

笔者发现译者省略有些词语后，影响了主要的内容。比如说：译者省略了“มหา (Maha)”一词，就可以从指硕士或研究生改变成本科毕业的人。这样不符合作者想强调文中主人公有高学历的目的。

1.4 修改法

1.4.1 修改以后，意思不符合内容

1.4.2 采取修辞手法或语言特点来表达词的意思

1.4.3 按照泰语的说法翻译

1.5 直接表达词语的意思

(2) “词组”的表达方法

2.1 添加法

笔者发现译者添加了词组是为了符合原本里人物的感情与态度，或者为了帮助读者创造想象力。

2.2 省略法

2.2.1 省略不重要的文本

2.2.2 省略重要的文本

笔者发现译者省略有些句子后，影响了重要的文本，如：男主角的性格等。

2.3 修改法

2.3.1 修改以后，意思不符合内容

2.3.2 修改以后，句子结构有变化

2.3.3 译者脱离原本的意思，是为了符合泰语的说法

6.1.2 熟语和修辞的表达方法

6.1.2.1 惯用语的表达方法

笔者发现译者把泰语直接翻译出来，所以它的意思不恰当。译者应该重新修改，然后翻译成读者最易懂的词句。

6.1.2.2 成语的表达方法

笔者发现译者翻译是正确的，但是如果成语的结构是并行的话，译成泰语时也应该是并行的，因为它比普通的词语更形象。

6.1.2.3 俗语的表达方法

译者是重新修改，然后翻译成读者最易懂的词句，同时译者仍保持原本的意义。

6.1.3 修辞的表达方法

(1) 比喻

笔者发现比喻法可以分为四个要点，可以归纳如下：

1.1 按照汉语的比喻结构直接表达出来

1.2 通过词的本义进行比喻

1.3 跟文化有关的比喻法

1.4 含义错误或脱离实际的比喻

笔者发现这种比喻的表达方法有些错误。主要的原因可能是人为错误，或者译者可能不熟悉文中提到的东西，如：蜡等等。

(2) 借代

(3) 拟人

(4) 象征

(5) 夸张

笔者发现从第二到第五项, 译者的表达方法都是符合原本的意义。

6.2 建议

本论文专门研究《寒夜》与泰译本的表达方法, 研究汉泰版本在词语, 句子, 成语, 修辞手法等方面的异同翻译。

相关的研究题目, 研究者也可以从以下几个方面来做,

(1) 研究《寒夜》的文学方面, 如: 主题, 情节, 性格等等, 包括社会和文化方面。这样就获得对这本小说有更深价值的了解。

(2) 研究巴金同期的其他小说, 如: 《憩园》《第四病室》等作品的写作手法, 内容, 那时候社会和文化的状况。这样泰国读者对作者的思想, 那时候中国的社会状况就会了解得更清楚。

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายรัฐกิตติ์ เลิศวิศวะ เกิดเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2515 ที่จังหวัด กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาบัณฑิต (เกียรตินิยม) สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น และมหาบัณฑิต สาขาวิชาญี่ปุ่นศึกษา จากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสำเร็จการศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียแปซิฟิกศึกษา จาก Ritsumeikan Asia Pacific University (APU) ประเทศญี่ปุ่น

ต่อมาได้สำเร็จการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน จากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2555

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งหัวหน้าสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์และประยุกต์ศิลป์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย